

Pálincás Ibolya:

MARSAL JÁNOS
NYUGALMAZOTT LELKIPÁSZTOR
ÉLETE és SZOLGÁLATA DIÓHÉJBAN

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ GONDOLATOK	2
A témaválasztás indoklása	2
A források, a témafeldolgozás módszere és szempontjai	4
Köszönetnyilvánítás.....	4
I. fejezet: MARSAL JÁNOS ÉLETÚTJA	5
Hányatott gyermek- és ifjúkor. Kétszer is a halál torkában.	6
Élő kapcsolatban a Megváltóval	7
Elhívás a szolgálatra.....	9
Nem jó az embernek egyedül.....	11
II. fejezet: A SZOLGÁLAT ÚTJÁN.....	12
A Nagyvarsányi körzetben (1951-1960)	13
A Szadai körzetben (1960-1974).....	16
A Budapest-rákoshegyi gyülekezetben (1974-1985).....	20
A mi kincsünk cserépedényekben van.....	22
A nyugdíjas évek.....	23
Összegzés, bátorítás	24
Az Úr szolgálata a vágyam... ..	26
(Interjú Marsal Jánosnéval. Készítette: Pálinkás Ibolya, 2000. márc. 17-én)	26
Melléletek	29
A NAGYVARSÁNYI KÖRZET RÖVID TÖRTÉNETE /1/.....	29
A nagyvarsányi gyülekezet megemlékezése Marsal Jánosról /2/	35
IRATOK a NYÍRVIDÉKI EGYHÁZKERÜLET ADMINISZTRÁCIÓJÁBÓL	36
A SZADAI BAPTISTA GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE.....	37
A VERESEGYHÁZI BAPTISTA GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE.....	42
A KARTALI BAPTISTA GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE	44
A RÁKOSHEGYI GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE	45
FELJEGYZÉSEK MARSAL JÁNOS IGEHIRDETÉSEIBŐL	48
„AKIÉ A FIÚ, AZÉ AZ ÉLET.”.....	48
VAN-E MENYEGZŐI RUHÁD?	54
ÖRÜLJÜNK és ÖRVENDEZZÜNK!.....	59
JEGYZETEK, FELJEGYZÉSEK A MELLÉKLETEKHEZ	62
NÉHÁNY JÓ TANÁCS a gyülekezetek történetírói számára	63

BEVEZETŐ GONDOLATOK

A témaválasztás indoklása

Az 1997/98-as tanévben végeztem a Baptista Teológiai Akadémia Hittudományi Karának Missziói Szakán, levelező tagozaton. Már a tanulmányi éveim alatt - a szakdolgozat témaválasztása során - felmerült bennem az a gondolat, hogy Marsal János nyugalmazott lelkipásztor szolgálatáról vagy a szadai gyülekezet és körzet történetéről írom meg a diplomamunkámat.

Mégis egészen más témát választottam, amely szorosan kapcsolódik az akkori és a jelenlegi polgári foglalkozásomhoz. Családgondozóként, gyermekek és fiatalok között forgolódo szociális munkásként halaszthatatlannak láttam ugyanis, hogy – elsősorban a magam részére – egy jól forgatható kézikönyvet készítsek. Ezért *„Hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek és fiatalok a mai magyar társadalomban”* címmel írtam meg a szakdolgozatomat. Azóta ennek a munkának rajtam kívül is sokan hasznát vették.

Az előzőekben említett két gondolatkör írásba foglalásáról azonban nem mondtam le. Még akkoriban megkértem Marsal testvért arra, hogy bizonyos szempontok szerint mondja rá magnókazettára az élete és a szolgálata leglényegesebb eseményeit. Ez meg is történt még 1998 januárjában. Azóta őrzöm ezt a kazettát és terveztem az anyag feldolgozását.

1999 őszén megakadt a szemem a Baptista Teológiai Alapítvány és a Baptista Teológiai Kutatóintézet pályázati felhívásán, amely a Békehírnökben jelent meg. Ebben a pályázati felhívásban az egyik feldolgozásra ajánlott téma volt: „A baptista misszióban hosszú időn át tevékenykedők (lelkipásztorok) élettapasztalata (memoár). Ennek alapján döntöttem úgy, hogy határidőt szabok magamnak az anyag további gyűjtésére és feldolgozására.

Marsal János 1951-1985. között, öregségi nyugdíjba vonulásáig megszakítás nélkül végezte a lelkipásztori szolgálatot. 1983-ban történt rokkant nyugdíjazása után is - többféle betegséggel együtt élve, korához és körülményeihez képest - tevékenyen munkálkodik.

Miért éppen Marsal János életútját választottam feldolgozásra? Marsal testvér és felesége 1960-1974. között végezték a szolgálatot gyülekezetünkben, Szadán. Tizennégy év nem kevés idő. Különösen meghatározó lehet egy tizenéves vagy fiatal életében. Erre az időre esik az én

tinédzser-korom és ifjú éveim egy része. Sok társammal együtt nőttünk fel a Marsal gyermekekkel. Marsal testvér merített be 1972-ben.

A Marsal-házaspárt nemcsak mi, szadaiak szeretjük kedves lelki testvéreinkként, barátainkként. Marsal testvér igeszolgálati, egyedi személyisége sokakat megragadott határainkon belül és túl. A kazettamisszió segítségével sokan épültek és épülnek ma is a tanácsaiból, s gondolkodnak el a felvetéseiről, a kérdéseiről.

Nem mindenkinek természetes, hogy ma is élő ember élettörténete kerül megörökítésre. Én örülök annak, hogy Isten még Marsal testvér életében munkálta ki bennem a gondolatot a memoár írásba foglalására. S maga Marsal testvér is szívesen közreműködött ebben. Miért is kellett volna ezzel várni, míg ő (vagy én) az Úrhoz költözünk?

Az Úr Jézus családtagjainak, rokonainak tekintette mindazokat, akik Isten útján járnak: „Mert aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát, az nékem fivérérem, nőtestvérem és anyám.” (Máté 12:50) Ily módon a Marsal házaspár „családja” is igen népes, illetve őket is sokan tekintik „családtagjuknak”. Reméljük, hogy ez a nagy „család” folyamatosan bővül új Krisztus-követőkkel, frissen megtértekkel, akikből a jövő nemzedék lelki munkásai lehetnek. Az ő bátorításukra, eligazításukra is gondolok e dolgozat megírásával: „Amiket hallottunk, és amiket Atyáink beszéltek nekünk, Nem titkoljuk el azokat az ő fiaiktól, a jövő nemzedéknek is elbeszéljük az Úr dicséretét, hatalmát és csodáit, amelyeket cselekedett... hogy megtudja azokat a jövő nemzedék... hogy Istenbe vessék reménységüket...” (Zsolt 78: 4, 6, 7)

Egyben legyen ez a dolgozat ajándék is Marsal Bácsi 75. születésnapjára!

Marsal testvér életében is láthatjuk az Úr hatalmát és csodáit. Hirdesse tehát ez a memoár is az Úr dicséretét!

A források, a témafeldolgozás módszere és szempontjai

Mint említettem, Marsal testvér 1998 januárjában – az általam megjelölt szempontok alapján – magnószalagon rögzítette megtapasztalásait. Ezeket dolgoztam fel témakörök szerint és stilisztikailag, illetve kibővítettem még a hiányzó gondolatkörökkel, adatokkal. Ily módon Marsal testvér egyes szám első személyben mondja el a történeteket. Sokkal hitelesebb ez így, mintha az én megfogalmazásomban történt volna a leírás.

Nem volt szándékomban egy-egy témát vagy témakört nagyító alá venni. Egyrészt a dolgozat korlátozott terjedelme ezt nem engedte volna meg, másrészt mindenre kiterjedő, áttekintő képet szerettem volna nyújtani, még ha csak dióhéjban is.

A mellékletekben helyeztem el annak a két körzetnek és egy gyülekezetnek a rövidebb vagy hosszabb történelmi leírását is, amelyekben Marsal testvérek szolgáltak. Véleményem szerint ugyanis valamilyen mértékben meghatározza egy lelkipásztor szolgálatait, hogy mely területen, kik között végzi a lelki és egyéb munkát. Érdekességként csatoltam néhány korabeli irat másolatát is.

Ugyancsak a mellékletekben helyeztem el Marsal testvér néhány kazettán megörökített szolgálatának leírt változatát.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondok elsősorban Marsal testvérnek és feleségének a közreadott anyagért, az együttműködésért.

Köszönettel tartozom Hegyi András teológiai tanár testvérnek, aki tanácsaival, vélemény nyilvánításával segített.

Köszönöm Katona László, Szlepák Lajos, Szegedi Tivadar és Szebeni Olivér lelkipásztor testvérek segítségét az anyagok gyűjtésében.

Köszönöm a Baptista Teológiai Alapítvány és a Baptista Teológiai Kutatóintézet felhívását is: e nélkül nem igyekeztem volna a memoár elkészítésével.

Szada, 2000. április, (december)

„... én te rólad el nem feledkezem. Imé, az én markaimba metszettek fel téged, kőfalaid előtttem vannak szüntelen.” (Ézs. 49: 15-16)

„Ahhoz, hogy emberré legyünk, nemcsak a másik szolgálatára van szükségünk, hanem magára a másik emberre is. Nem tudunk megbízni magunkban, ha nincs, aki bízik bennünk. Nem tudjuk értékelni létezésünket, ha nincs, aki értékesnek tartja. Nem találunk rá életünk értelmére, ha életünk nem ad értelmet mások életének.”

(Nyíri Tamás: Az ember a világban.
Részlet)

I. fejezet: MARSAL JÁNOS ÉLETÚTJA

Hányatott gyermek- és ifjúkor. Kétszer is a halál torkában.

Budapesten, a IX. kerületben születtem 1925. április 15-én. Édesanyám Skotz Mária, édesapám Marsal József. Szüleim szegény emberek voltak. Hárman voltunk testvérek: nővérem, Ilona és öcsém, József. Sajnos a szüleim elváltak. Édesanyám egyedül nevelt bennünket, édesapánkkal nem volt kapcsolatunk. Akkoriban nagy volt a munkanélküliség és ezért – így gondolom – anyám elég korán menhelybe adta gyermekeit. 1931-ben történt ez a gazdasági válság idején. Alig múltam hatéves.

Vas megyébe, Vasvárra kerültünk mind a hárman. Rövid ideig voltunk csak együtt egy helyen, egy családnál. Hamarosan elválasztottak bennünket egymástól: mindegyikünk más-más családhoz került. Testvéreimmel csak 1945-ben, ifjúkoromban találkoztam újból. (Ezt követően – egészen a halálukig - tartottuk a testvéri kapcsolatot egymással.) Anyámtól évente egy-két levelet kaptam, más kapcsolatom nem volt vele. 1947-ben találkoztunk újból, s 1975-ben bekövetkezett haláláig ismét kapcsolatban voltunk egymással. Édesapám 1943-ban halt meg, de utoljára hatéves koromban láttam őt.

Úgy nőttem fel, hogy sem a szülői szeretetnek, sem a testvéri szeretetnek örömét nem hordoztam a szívemben. Mindemellett nemcsak egy helyen, hanem három vagy négy helyen is voltam különböző családoknál először Vasváron, majd Alsóújlakon. Hat olyan év is volt az életemben, amikor nem aludtam ágyban. Csak az istállóban, a tehének mellett jutott számomra fekhely. Sok-sok szomorú élményem volt ezekből az évekből. Hétéves körüli fiúcska voltam, amikor láttam, hogy a háziak diós tésztát ettek, de nekem csak tökmag jutott a tésztára. Számptalan keserves élményem volt gyermek- és ifjú éveimből. De végül is megbocsátottam a szüleimnek.

Amikor betöltöttem a tizenkét esztendő, vagyis elvégeztem a hat elemi, lehetőséget kaptam arra, hogy Bábolnára kerüljek, ahol lovásznak lehetett tanulni. Bábolnán töltöttem négy évet 1937-től 1941-ig. Itt zenére, lovaglásra, lóápolásra és egyéb munkákra tanítottak bennünket. A négy esztendő leteltével nem a lovas, hanem a zenei pályát választottam.

1941-ben egy honvéd zenekarhoz kerültem Kiskunhalason. Itt töltöttem szintén néhány esztendő. Nehéz évek voltak ezek. A honvédségnél trachoma nevű szembetegséget kaptam. Kilenc hónap elteltével egyik percről a másikra csodálatosan meggyógyultam.

Ezek már a háborús évek voltak. Értelmetlennek találtam az egész háborút, ezért megszöktem a honvédségtől. Baján fogtak el és halálra ítélték. A halálbüntetés végrehajtásától egy repülőtéradás mentett meg. Mindenki a maga életét mentette. Engem otthagytak.

1944-ben fogságba kerültem a Szovjetunióba, Horlovkára, egy szénbánya telepre. A fogságban – társaimhoz hasonlóan – hamar lefogytam, lesoványodtam, munkaképtelenné váltam. Harmincnyolc kilogrammal, különböző betegségekkel hazaszállítottak. Szegedre kerültem egy hadifogoly kórházba. Itt súlyos betegségem miatt már semmi remény nem volt az életben maradásom felől. Várták a halálomat.

Hatan voltunk súlyos betegek egy kórteremben. Már ötöt közülünk el is temettek, egyedül maradtam meg. Ekkor volt egy bizonyos látomásom. Azóta hasonló élményekről a Moody- féle könyv alapján már többször hallottam, illetve olvastam is. De mint említettem, bizonyos részletekig magam is átéltem ezeket. Például az angyalok között lebegtem, ugyanakkor pedig magamat láttam a kórházi ágyon letakarva a pokróccal. De nemcsak magamat láttam, hanem mindazt, ami a kórházban történt. Kissé bánattal fogott el, hogy nem ott maradtam, ahol a látomásban voltam, hanem a kórházi ágyon ébredtem fel, illetve jutottam öntudatra. Igaz, az bennem volt, hogy ha ilyen a halál, akkor nem kell, nem szabad a haláltól félni. Ugyanis valamilyen mennyei öröm fogta el az egész életemet, szívemet, lelkemet, testemet.

Élő kapcsolatban a Megváltóval

Korábban a katonazenekarban volt egy meghitt barátom, Csővári Pál. Ő ma is él Kiskőrösön. Pali a honvédség ideje alatt többször beszélt nekem a Bibliáról, a megtérésről, az Úr Jézusról, a kárhozatról, az üdvösségről. Még egy Bibliát is ajándékozott nekem, hogy olvassam. Sőt meg is hívott: bátorított, hogy ha feljavulok, meggyógyulok, menjek el hozzájuk. Többszöri meghívásra eleget is tettem ennek.

Így kerültem Soltvadkertre a betegségből való felgyógyulásomat követően Csővári Pálékhoz. Ő elég jómódú gazdaember volt. A háború utáni szegénység nem jutott el az ő tanyájukra.

Adtak ennem-innom. Csak egy nagy gondom volt. Egy nagy kérdés foglalkoztatott: Hogyan tovább?

Akkor éppencsak betöltöttem a húsz esztendő. Hívtak vissza a honvéd zenekarhoz. Oda egyáltalán nem volt kedvem visszamenni, mert a háborús élmények nagyon megtörték. S különben sem nagy jövőt mutatott az a lehetőség, ami ott volt. Végül úgy határoztam, hogy ott maradok a községben, Soltvadkerten (amely ma már város). Különböző munkákat vállaltam. Azt reméltem, hogy majd csak kialakul az életem valahogyan.

Így teltek tehát ifjú éveim. Azok a dolgok, amelyek velem történtek, szép lassan eljuttattak a megtéréshez. Nem mehettem el csak úgy az események mellett: csodálatos gyógyulásom a szembetegségből, megmenekülésem a halálos ítélettől, s majd újabb felépülésem a fogságból való hazatérésem után gyakran elgondolkodtattak.

Soltvadkerten napszámban dolgoztam. Ugyanakkor Csővári Pál barátom többször szólt, hogy menjek el vele az imaházba. Engem katolikus hitben neveltek. Az akkori gondolkodást, vallást nézve szinte káromlásnak tűnt, hogy ha egy római katolikus beteszi a lábát egy protestáns templomba. Ennek ellenére csak győzködött a Csővári család, hogy látogassak el az imaházba.

A soltvadkerti gyülekezetben akkoriban fúvós zenekar is volt s ez nagyon csábított engem. De hát a kisterembe mertem csak bemenni. Zenéltem velük hétről hétre. Egyszer bekukucsáltam a nagyterembe, az imaházba: hogy is nézhet ki egy baptista imaház? Úgy voltam, mint a farkas a mesében. Először csak az egyik lábamat, illetve a tekintetemet, majd a másik lábamat tettem be. Láthattam, hallhattam, hogy itt lényegében jó dolgok történnek.

Viaskodás azonban volt bőségesen az életemben. Már nem Csőváriéknál, hanem egy másik családnál laktam, amikor a munkából mentem a szállásadóhoz, hazafelé. Az un. katolikus egyelet előtt vitt az utam. Nagy mulatozás volt, alig láttam a cigarettafüsttől. Elgondolkodtattak ezek a tények. Őket védem? Miattuk vitatkozom, harcolok a hívőkkel?

Majd a katolikus egylettől folytatva utamat, megálltam a baptista imaház előtt. Már elég késő nyári este volt. A fák alatt megállva gondolkodtam. Nem tudtam, hogy a kisteremben énekkari próba volt. Egyszer csak felcsengett az ének: „Bűneid, ha bántnak téged, Ördög, világ küzd

veled...” Amint hallgattam ezt az éneket, összeroskadtam s rádöbbsentem, hogy itt van az én helyem.

Hazaérkeztem s a háziasszonyomnak újságoltam: „Mari néni, én döntöttem az Úr mellett!” Nagy öröm volt ez ennek az idős házaspárnak a szívében, életében. Ettől kezdve már bátrabban bementem az imaházba. Hallgattam az igét és érdeklődő voltam minden iránt. A gyülekezetben kértem a felvételemet. Az akkori soltvadkerti lelkipásztor, Kémeri György először nem akarta elhinni, hogy komoly bennem ez a döntés és valóban megtértem. Azt gondolta, hogy – mint addig – csak vitatkozni akarok a katolikus tanok védelmében a baptista tanításokkal szemben. 1946. június 11-én merítkeztem be Szankon Lőrincz Imre lelkipásztor által, s a soltvadkerti gyülekezet tagja lettem.

Elhívás a szolgálatra

A megtérésemet követően naponta olvastam a Bibliát. Sőt munka közben a mezőn is az olvasottakon elmélkedtem. Nem egyszer papírt és ceruzát vittem magammal a mezőre, s ha egy gondolat támadt bennem, feljegyeztem.

A majdani sógornóm jegyezte meg egyszer: „János, magának el kellene mennie a szemináriumba, hogy prédikátornak tanuljon!” Kicsit ismerve a római katolikus teológiát, akkor azt gondoltam, hogy nekem semmi keresnivalóm nem lehet a szemináriumban. Oda sokkal különbek kerülnek. Ám többször mondták ezt nekem mások is, nemcsak a majdani sógornóm. Foglalkoztatott is a gondolat.

Élt a községben egy Tagai István nevű, áldott életű ember. Elöljáró volt a gyülekezetben. Annak ellenére, hogy csak hat elemiit végzett, nagyon bölcs és képzett volt. Rengeteget olvasott. Odamentem hozzá s elmondtam neki, hogy mire bátorítanak engem a testvérek. Ő mosolygott rám és így szólt: „Lehetséges fiam.” Annyira megörültem a vélekedésének, hogy majdnem a nyakába ugrottam ennek az idős embernek. (Ő támogatta a továbbiakban a tanulásomat.) Elmentem a lelki-pásztorunkhoz, Kémeri Györgyhez, s közöltem vele tanulási szándékomat.

Kémeri testvér azonban nem akarta, hogy én a teológiára menjek. Arra hivatkozott, hogy nincs még kétéves gyülekezeti tagságom, s anyagi támogatásra sem számíthatok. Ő jegyző volt a

faluban. Ragyogó ruhában, nyakkendővel járt be a községi tanácsra. Én pedig egy kis gatyában szaladgáltam. Úgy gondolom, ez a társadalmi különbség is oka volt annak, hogy nem támogatta ügyemet. Én azonban - lelkes ifjúként - nem adtam fel egykönnyen. Azt mondtam Kémeri testvérnek: „Én innen addig el nem megyek, míg Kémeri testvér ígéretet nem tesz arról, hogy jelenti vagy közli az illetékesekkel tanulási szándékomat.” Persze ígéretet nem kaptam tőle...

Egyszer azonban különleges dolog történt. Dr. Somogyi Imre, az akkori elnök testvér járt a gyülekezetben. Én meglehetősen erőszakos voltam, s odamentem Kémeri testvérhez

- Kémeri testvér, most itt van az elnök testvér, tessék szólni neki tanulási szándékomról!

Meghallotta a beszélgetésünket Somogyi testvér és megkérdezte:

- Miről van szó, Gyuri?

- Ez a fiú szeretne a szemináriumba menni, de nincs pénze és kétéves tagsága, holott ez szabály – válaszolta Kémeri testvér. Somogyi testvér így válaszolt:

- Jó, jó, ez a szabály, de vannak kivételek is.

Ezt a beszélgetést követően biztos voltam benne, hogy most már fölvesznek a teológiára.

Így is történt. 1947 nyarán megkaptam az értesítést, hogy bemehetek felvételre, illetve fölmehelek Budapestre. Csak két dolgot kérdezett tőlem a Soltvadkertről származó Haraszti Sándor testvér: Hol van megírva: „Markaimba metszettek téged”? Hogy kell leírni a zsoké szót? Ilyen egyszerű volt a felvételi. De hát nem is felvételi volt az, inkább egy beszélgetés.

Bekerültem a teológiára, amely akkor Budapest II. kerületében, az Árvácska utcában volt. Közvetlen a háború után igen mostoha körülmények között tudtak bennünket elhelyezni. Például olyan nyílások voltak az ablakon, hogy a szél rámfújta a havat.

Tanultam, bár kevés bibliaismeretem volt. Sokszor elkeseredtem, mert nem tudtam, nem ismertem úgy az igét, mint tanulótársaim, akik született baptisták voltak. Nem egyszer átolvastam a Bibliát, hogy legalább a szöveget megismerjem. De később - a szövegismeret mellett - a tartalomnak is nagyon örültem. Újabb és újabb igazságokat, szépségeket találtam a Bibliában.

Négy szép esztendőt töltöttünk együtt az akkori évfolyamtársakkal: Ács András, Boros Gergely, Erdélyi Lajos, Gulyás József, Jóföldi István, Mizerák Sándor, Rác István és Szebeni Olivér testvérrel. Többször is költöztünk, s végül is az Aradi utcában fejeztük be tanulmányainkat 1951 nyarán.

Nem jó az embernek egyedül

A teológiai éveim alatt egy tanszüneti napon a tanulóársaim hazamentek. Én bent maradtam a teológián s gondolkodtam, hogy mivel töltsem el a napot. Eszembe jutott egy soltvadkerti lány, Bartók Ilona. (1946-ban náluk is, illetve a nővéréknél is laktam egy ideig.) Ilona eleinte járt az imaházba, később elmaradt. Elhatároztam, hogy írok neki. Többoldalas levélben kértem őt, hogy térjen vissza, ne legyen hűtlen az Úrhoz és a gyülekezethez. Később tudtam meg, hogy mosolygott a levelemon, arra gondolva, hogy mit akarok én, hiszen ő a világi életet választotta. Mégis jöttek-mentek a levelek egészen addig, amíg egyszer azután ő is döntött az Úr Jézus mellett. Bemérítkezett és szolgálatokat végzett.

Később - amikor egyszer otthon, Soltvadkerten voltam - néhány gyermekkel láttam sétálni Ilonát az utcán. Valakitől megkérdeztem, hogy mit csinál ez a lány ezekkel a gyermekekkel? Azt a választ kaptam, hogy betegeket látogatnak, akiknél énekelnek, imádkoznak, ígét olvasnak. Akkor fordult meg bennem először az a gondolat, hogy talán ez a lány jó lenne lelkipásztor feleségnek.

Már a levelezés kettőnk között megszakadt, hiszen az Úré lett ő is. De Ilona feltette nekem azt a kérdést, hogy ha lesznek kérdései, levélben felkereshet-e? „Természetesen” – válaszoltam. Kérdés kérdést követett. Én már akkor lelki- pásztori szolgálatban álltam a nagyvarsányi körzetben. Időközben megérlelődött bennem a gondolat, hogy Ilona az Isten által mellém rendelt segítőtárs. Az Úr benne is kimunkálta ugyanezt az érzést. 1951. szeptember 5-én házasságot kötöttünk. A menyegzői istentisztelet Soltvadkerten volt. Ifj. Udvarnoki András kiskőrösi lelkipásztor kérdezett ki bennünket s így mondtunk egymásnak igent a gyülekezet és az Úr színe előtt.

Házasságunkból öt gyermek született: 1952-ben Barnabás, 1953-ban János, 1955-ben Éva, 1957-ben Kornél, majd 1961-ben Dániel. Első négy gyermekünk a nagyvarsányi szolgálatunk, az ötödik pedig a szadai szolgálatunk idején született.

„... szeretett testvéreim, legyetek szilárdak, rendíthetetlenek, buzgólkodjatok mindenkor az Úr munkájában, tudván, hogy fáradóztatok nem hiábavaló az Úrban.”

(1Kor 15:58)

II. fejezet: A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

A Nagyvarsányi körzetben (1951-1960)

A teológiai tanulmányaim végeztével több gyülekezet is meghívott lelkipásztori szolgálatra. Úgy emlékszem, a békéscsabai, a győri, a nagyvarsányi és a Budapest-Váci úti gyülekezet számított volna a szolgálatomra. Úgy döntöttem, hogy ahonnan az első hivatalos meghívólevél érkezik, oda kell mennem, szolgálni.

Nagyvarsányból kaptam az első hivatalos meghívó levelet. Kissé nehéz körülmények között íródott meg ez a levél, mert a központban egy-két ember nem akarta, hogy a nagyvarsányi körzetbe kerüljek. Mégis ide kerültem, s közel tíz esztendeig végeztem itt a szolgálatot.

Nagyvarsányban, az ötvenes években közel kétszáztagú volt a gyülekezet, nyolcvantagú énekkarral, gyermekbibliakörrel. De nemcsak a gyülekezet volt nagy, hanem a körzet is. A nagyvarsányi anyagyülekezethez kilenc állomás tartozott mintegy százhusz taggal.

A Szabolcs megyei Nagyvarsány a szabolcsi misszió kezdetének, majd a szabolcsi ébredésnek egyik központja volt. A nagyvarsányi gyülekezet – I. világ- háborút követő – létrejötte igen nagy hatással volt a községre. Az I. világháború után a Szovjetunióból két megtért atyafi került haza: ők indították el a gyülekezeti életet. A gyülekezet megalakulását követően volt olyan időszak, amikor bemerítés bemerítést követett egy-egy éven belül többször is. Előfordult, hogy egyszerre ötven fehérruhás is állt a Tisza partján. Ezért a falu lakossága nagyon odafigyelt a baptista gyülekezet családjaira, a tagok életére.

Ebben a körzetben nagyon buzgók voltak a testvérek. Mondhatnám azt, hogy az ige, a Biblia volt mindenük. Nagyvarsányban például hétköznapi három alkalommal (kedden, csütörtökön és szombaton), vasárnap is három alkalommal, tehát hetente hatszor volt istentisztelet vagy bibliaóra a gyülekezetben. Amikor úgy éreztem, hogy ez egy kicsit sok, szóvá tettem a testvéreknek. Ők azt válaszolták: „Ha nekünk nem sok, Marsal testvérnek se legyen sok!” Csodálatos együttléteink, áldott alkalmaink voltak, mindig nagy létszámmal. Az anyagyülekezet szoros kapcsolatot tartott a körzeti állomásokkal, s azok is viszont az anyagyülekezettel és egymással is. Jómagam kéthetente jutottam el egy-egy körzeti állomásra.

Többnyire biciklivel közlekedtem télen-nyáron. A körzetben a legtávolabbi település Tizsaszalka, 15 km-re volt Nagyvarsánytól. De ha hivatalos ügyekben Nyíregyházára kellett mennem, akkor oda-vissza 105 km-t is karikáztam. Könnyebb volt a dolgom 1957-1960. között: ez időszakban ugyanis motor- kerékpárral jártam. 1960-ban azonban minden lelkész jogosítványát bevonták a következő indoklással: „Közlekedési és közbiztonsági szempontból megbízhatósága kétségessé vált”.

Sajnos ebben az időszakban a gyülekezet tagjai közül nagyon sokan nem jártak iskolába, kevesen tudták elvégezni még a hat elemi is. Ezért a Biblia tanulmányozása mellett olvasni is tanultunk. Az egész gyülekezet ott volt hétről hétre. Örültem, hogy lassanként még középiskolások is kerültek ki a gyülekezetből. Később utódom, Hetényi Attila testvér idején már többen főiskolára és egyetemre is eljutottak.

A jó összhang ellenére abban az időben nagy volt a törvénykezés, a hagyományok őrzése a gyülekezetben. Bizonyára az iskolázatlanság is közrejátszott abban, hogy csak három énekeskönyv volt a gyülekezetben: egy a harmonistának, egy a diktálónak, egy pedig a lelkipásztornak. Amikor ezt először szóvá tettem, kitartóan ragaszkodtak a hagyományokhoz. Később mégis engedelmeskedtek. Akkor nyomban meg is rendeltem ötven darab Hithangot. Nagyon szerettek énekelni. A legtöbben kívülről tudták az énekeket.

Amikor Nagyvarsányba kerültem, nem volt lelkipásztorlakás. Először egyedül, majd a feleségemmel egy 1.5x 2.5 méteres szobában laktunk a gyülekezet egyik családjánál. Szolgálatunk első évében azonban felépült egy kétszobás lelkipásztorlakás. Lebontottuk a régi imaházat, s annak az anyagából építettük fel ezt a lakást. (Később ezt a lakást is lebontották. Most egy gyönyörű nagy lelkipásztor lakása van a gyülekezetnek.)

A Nagyvarsányi körzetben töltött éveink alatt - a politikailag igen nehéz 50-es évek, valamint a termelőszövetkezeti mozgalom miatt - az állam részéről igen sok megpróbáltatásban volt részem. Szinte figyeltek, lestek. Még a családlátogatások során is bujkálnom kellett a rendőrök elől. A tanácsház és az imaház között talán még száz méter távolság sem volt. Sokszor hallgatták, amikor prédikáltam és számos nehéz helyzetbe kerültünk. Abban a „kiváltságban” is részem volt, hogy alaposan megverték, meggumibotoztak az 1956-os események kapcsán. Holott semmihez semmi közöm nem volt.

De talán ahogyan nőtt a szorítás, ugyanúgy nőtt az éberség is. A szorítás ellenére igény volt a lelki dolgokra. Az ébredés évei is voltak ezek az évek. Gyakran meghívtak evangélizáló szolgálatokra nemcsak a környékbe, hanem az ország távolabbi részeire is. Előfordult, hogy evangélizációs sorozatokat tartottunk, több estén keresztül is.

A nagyvarsányi körzet pásztorolása mellett szolgálatokat vállaltam - az akkor még működő - Nyírvidéki Egyházkerületben is. Másfél évig a titkári, majd egy-két éven át a jegyzői, - Nyári István elnök testvér bebörtönzését követően pedig - több éven át az elnöki feladatokat láttam el.

Közel tízévi szolgálat után úgy éreztem, hogy már nem tudom feljebb vinni a gyülekezetet és a körzeti állomásokat sem. Nagyon szerettük egymást. De tudtam, hogy ide olyan lelkipásztor kell, aki továbbviszi őket. Több gyülekezettől is volt meghívásom abban az időszakban lelkipásztori szolgálatra. A szívem azon nyugodott meg, hogy a szadai körzet meghívását fogadjam el. Biztos voltam abban, hogy az Úr jelölte ki nekem ezt a helyet. Azokban a napokban, amikor ez eldőlt bennem, O. Chambers napi áhítatos könyvében ez az ige volt: „Keljete fel és menjünk el innen.” (Jézus) Tudtam, hogy elérkezett az idő a költözésre.

Bementem Nyíregyházára, az Egyházügyi Hivatal elnökéhez és tanácsot kértem tőle arranézve, hogy elmenjek-e a körzetből. (Akkor kötelező volt ez a tanácskérés.) Közöltem vele: „Nekem azt mondta az Úr, Ön dönti el, hogy menjek-e vagy maradjak-e.” Kisebb vita támadt közöttünk. Nehezményezte, hogy én őt akarom Isten előtt felelőssé tenni. Erre föl egy kicsit vakmerően azt mondtam: „Isten a pogányokat is fel szokta használni az ő akaratának végrehajtásában.” Nem nagyon tetszett neki a vélekedésem, s talán ez is hozzájárult ahhoz, hogy azt mondta később: „No, akkor menjen!”

1960 decemberében sírva búcsúztunk el a gyülekezettől. De el kellett jönnünk. És igazam volt. Hála az Úrnak, egy sokkal képzetesebb ember, Hetényi Attila lelkipásztor került a helyünkre.

A Szadai körzetben (1960-1974)

1960. december 14-én érkeztünk meg Szadára négy kisgyermekünkkel. Pest megyében, Budapesttől kb. harminc kilométerre van ez a község a Cserhát nyúlványain, a szép fekvésű Gödöllői dombvidéken. (Híre-neve is van a településnek: Székely Bertalan festőművész itt lakott élete utolsó évtizedében.) Itt 14 esztendő telt el a gyülekezetben, illetve a körzetben. Ez egy kisebb gyülekezet, illetve körzet volt. A Szadai gyülekezet taglétszáma a hatvanas években 110 fő körül volt. Két kisebb létszámú állomás tartozott a körzethez: a néhány kilométerre lévő, szomszédos veresegyházi, valamint a Szadától mintegy 25 km-re lévő Kartali gyülekezet.

Nagyon szépen megindult az élet. A szadai gyülekezet erőssége az volt, hogy akkoriban egy nagyon stabil, alapos előljárósága volt. Nem volt gondom, ha betegség vagy evangélizációs meghívások miatt akadályoztatva voltam a szolgálatban. Sokan voltak, akik helyettem elvégezték azt becsületesen, hívő módon.

Sok örömem volt a szadai fiatalokban is. Hiszen szép munkát, szép szolgálatot végeztek és – az iskolázottságuk miatt - talán egy magasabb fokon, magasabb szinten tudtam velük beszélgetni s vittük együtt a szolgálat terhére.

Itt más jellegű problémákkal találtam magamat szemben, mint az előző körzetben. Óriási különbség volt a két szolgálati hely között. Míg a Nagyvarsányi körzetben, bizonyos dolgokban elmaradottságot tapasztaltam, Szadán viszont az emberek gondolkodásmódja okozott nekem problémát. Nagyon nehéz ezt kimondani, de sajnos így volt. A hallott mondatok mögé is kellett gondolnom, hogy eldöntsem: Vajon amit mondanak, azt úgy is gondolják-e? Varsányban ilyen sosem fordult elő: ott mindig a szemembe megmondták a jót is, a rosszat is. Szadán nem ez volt a mentalitás. Talán azért volt ez a gondolkodás, mert napról napra bejártak az atyafiak is és a községből is sokan Budapestre, a piacokra áruikkal. „Piaclélek” uralkodását tapasztaltam. Dicsérték az áruikat a piacokon a vevőknek. Ha mégsem vásároltak a vevők, akkor egy kis megjegyzést tettek arra, aki nem vásárolt tőlük. Tehát be kellett illeszkednem ebbe a gondolkodásmódba.

Szadán egy kicsit lazább volt az összefogás, az összetartás, mint Nagyvarsányban. Talán egy kicsit jobban bekerült az anyag- és Budapest hatása. Látható és érezhető volt ez az öltözködésben, a gazdasági életben és más területeken is. Ennek ellenére azt mondhatom, hogy a testvérek szerették az Urat. Közvetlen elődöm Gerő Sándor, valamint az ő elődje Juhász János – különösen fiatalabb korában – nagyon szép munkát végzett a gyülekezetben, körzetben.

Egyik általános iskolai tanárnő kérdezte tőlem a faluban: „Ha már Szadára jött, miért nem ment Budapestre?” Mondtam, hogy a budapestieknél a gondolkodás más. Azt válaszolta: „Nem gondolja, hogy Szada nagyon közel van Budapesthez?” Igaza volt. Ezt tapasztaltam meg én is. Eszerint kellett szolgálnom, prédikálnom és a lelkigondozást végezni a családokban, az egyénekekkel.

Veresegyház is elég nehéz hely volt a gyülekezetet illetően. Budapesthez közeli, kedvező fekvése és vasúti közlekedése miatt sokan költöztek ide az ország különböző részeiről. Ki-ki a saját régi gyülekezetének szokásait akarta érvényesíteni. Nem így volt ez azonban Kartalon, ahol egy húszas években kialakult, nagyon kedves, hívő gyülekezet volt. Ha lelkileg egy kicsit pihenni vagy felfrissülni akartam, akkor Kartalra mentem. Ott a látogatások alkalmával magam is mindig feltöltöttem lelki erővel, lelki örömmel.

A körzet másik két állomását kezdetben biciklivel, majd segédmotor-kerékpárral közelítettem meg. 1962-ben ugyanis visszakaptam a bevont jogosítványomat. Itt a főváros közelében kedvezőbbek voltak az utazási lehetőségek a tömegközlekedési eszközökkel is.

Szadára kerülve szintén egy régi, rossz állapotban lévő lelkipásztor-lakást találtunk. Utólag mondták el a testvérek, hogy amikor bemutatkozó szolgálaton voltunk feleségemmel, azért izgultak, nehogy megkérdezzem, hol van a szolgálati lakás. Azt gondolták ugyanis, ha megnézem a lakást, biztos, hogy nem fogadom el a meghívásukat.

Az atyafiak bátorságát nézve hálaadással gondolok vissza az akkori időkre. Még szadai szolgálatunk elején lebontottuk ezt a rozoga kis házat is. Közel egy évig az imaház kistermében laktunk az egész családdal. Ez idő alatt épült fel egy szuterénos, háromszobás lakás, amelyben ma is lakik a lelkipásztor.

A szadai körzetben töltött éveink idején öt gyermeket neveltünk, szűkös anyagi körülmények között. Kényszerhelyzetben voltam, s ezért egy szolgatársammal, Kovács László aszódi lelkipásztorral, nyolc-tíz éven át együtt kőműveskedtünk. Neki szakmája volt a kőműves mesterség. Kezünk nyoma több helyen, de leginkább Szadán ott van, új házak építésében vagy felújításban, renoválásban.

Politikailag nem volt olyan nehéz a helyzet, mint az előző körzetünkben, Nagyvarsányban. Nemcsak hogy szorítás nem volt Szadán, hanem a tanácselnökkel nagyon jó kapcsolatom volt, amit nem bánok meg. Nem úgy tekintek rá vissza, mint amit megbánni kellene. Jó emlékeim vannak a falu református és katolikus lelkészeivel való kapcsolatomról is.

A Szadai körzetben 1974 augusztusáig végeztük a szolgálatot. Ez a körzet a lelki munkát, a szolgálatokat illetően elég leterhelő, nehéz volt, még ha kis körzet is volt. Sok probléma volt a gyülekezetben, amit intézni kellett sok imádság, sok harc és tanítás között. Az egyik ilyen nehéz helyzet volt, hogy 1973. július 16-án elsőszülött fiúnk, Barnabás - 21 éves korában, agydaganat következtében - meghalt. Nagy próbatétel volt ez úgy a családukra, mint a gyülekezetre nézve.

Tizennégy év elteltével itt is úgy éreztem, mint az előző körzetben: Nem kell már itt maradnom, tovább kell adnom a szolgálatot. Tizennégy év egy lelkipásztorból bőven elég, talán fordítva is. De az atyafiak – hasonlóan a nagyvarsányiakhoz – ragaszkodtak hozzám. Még szavazást is tartottak annak érdekében, hogy maradjunk tovább. 110 %-os „eredmény” jött ki: láttam, hogy néhányan kétszer is beírták a nevüket.

A presbiterrel, Juhász Sámuel testvérrel már korábban is beszélgettem érzéseimről, nevezetesen arról, hogy tovább kellene mennem a körzetből. Ő azt kérte tőlem, hogy addig ne menjek el, míg ő él. Bár Samu bácsi beteges ember volt, azt válaszoltam neki: ki tudja, mikor szólítja haza őt az Úr, én addig nem maradhatok. Tehát őbenne volt egy egyezés, hogy akkor menjek el, amikor ő befejezte az életét.

És mi történt? Szinte a csodával határos. Egy éjszakai tusakodás után eldőlt a szívemben, hogy továbbmegyek, bár meghívásom nem volt más gyülekezetbe vagy körzetbe. Ezt követően vasárnap reggel mentem az imaházba. Samu bácsi is jött az ellenkező irányból. Láttam, hogy - Gödöllő felé nézve, kb. nyolcvan-száz méterre tőlem - valakit körülfogtak az úttesten. Letettem a

Bibliámat az imaházban és odamentem. Láttam, hogy Juhász Samu bácsi fekszik a földön. Hívták a mentőt. Én - természetesen - nem mertem mondani, hogy ne hívjanak senkit, ugyanis van egy egyezés közöttünk, hogy amikor ő meghal, akkor menjek el. (Ez az egyezés ugyan az ő részéről volt, de így utólag látom, hogy a magam részéről is így volt.) Samu bácsi még néhány napig élt a kórházban. A látogatáskor megsimogattam, néhány szót váltottam vele és befejezte az életét. Én fölmondtam a gyülekezetnek.

Feleségem sosem szólt bele a szolgálatvállalással kapcsolatos döntéseimbe. Miután tudomást szerzett a történekről, megkérdezte: „Hová mégy? Hová megy a család?” Én így válaszoltam: „Aki azt mondta nekem, hogy menjek el, azt is meg fogja mondani, hogy hová menjek.”

Az Úr elé vittem az ügyet: „Uram, én fölmondtam a gyülekezetnek. Ha ebben a szolgálatban akarsz tartani, adj helyet!” Egy napon egy nagyon erős érzés volt bennem, hogy ma jön az a valaki, aki hozza a hírt, hogy hová menjek.

Kartalra indultam. A szembejövő buszról leszállt egy atyafi, még kiabált is:

- Tessék várni, Marsal testvér!

Látta, hogy indulóban vagyok. Mondani akarta, hogy miért jött, de én a szavába vágtam:

- Ne tessék mondani. Tudom, hogy miért jött. Jöjjön velem a körzetbe.

- Honnan tudja? – kérdezte.

- Az Úr elé vittem. Én már itt letettem a szolgálatot.

Ő így válaszolt:

- Igen, azért jöttem, hogy megkérdezzem: a testvér elvállalna-e minket, a gyülekezetünket?

Akkor rögtön a szívemben – az Úr irányítása nyomán – eldöntöttem, hogy továbbmegyünk.

A Budapest-rákoshegyi gyülekezetben (1974-1985)

1974. augusztus 31-én költöztünk Rákoshegyre. A Szadán töltött 14 év alatt hozzászóltam a Pest megyei és a budapesti emberek mentalitásához. Nem volt már ellenérzés bennem, abban a tekintetben, hogy budapesti gyülekezetben vállaljak szolgálatot.

Odaköltözésünk idején a rákoshegyi gyülekezet szétesőben volt. Nagyon bántott ez a helyzet. De legyen hála az Úrnak - még azt sem kell mondanom, hogy sok tusakodással, erőfeszítéssel, böjtöléssel, imádsággal -, helyreállt, egységessé vált a gyülekezet.

Később egy testvér kérdezte is tőlem: „Marsal bácsi, te mit csináltál ezzel a gyülekezettel, hogy ilyen egységes lett?” A válaszom az volt: „Egyformán szerettem mindenkit.” Ennek nyomán egyformán látogattam a családokat, bármelyik oldalra tartoztak is. Később aztán már nem volt jobb- vagy baloldal, hanem szolgáltuk az Urat. Azt mondhatom, hogy összeforrott a gyülekezet szíve. Sok-sok látogatással, szolgálattal sok örömet szerzett számunkra az Úr az atyafiak életén, szeretetén keresztül. Talán nem is mondhatok nagyobb problémát az említetten kívül, ami az odaköltözésünk után egy-két hónapra rendeződött.

Az egész rákoshegyi kerület tótok (szlovákok) és svábok által betelepített terület volt. A gyülekezetben is többen beszéltek németül és szlovákul, de legyen hála az Úrnak, hogy - nemzeti megkülönböztetés nélkül -, hívő módra éltünk együtt. A testvérek nagyon szerették a családunkat. Az anyagiakra nézve is a tőlük telhetőt megtették.

Tizenegy szép évet töltöttünk el Rákoshegyen. Nagyszerű imaóráink voltak. A nőtestvéreket is bevontuk az imaóra vezetés szolgálatába. Nagyon sok imádkozó volt vasárnapról vasárnapra. Sőt még egy ma is működő, jó szokást indítottunk el. A gyülekezet családjainak a névsorát papírszeletekre írtuk fel, s minden reggel egy nevet kihúzunk - imádkozunk a családért azon a napon. Bárki (egyén vagy család) önkéntesen vállalhatta ezt az imaszolgálatot. A mai napig teszik ezt a testvérek, és örömmel telefonálnak, amikor a mi családunkra kerül a sor. Ilyenkor értünk imádkoznak, rólunk elmélkednek egész napon át.

A kezdeti időkből mindössze negyven-ötven között volt a gyülekezet taglétszáma. Ezért alkalmam volt szinte kéthetenként eljutni egy-egy családhoz, erősíteni és erősödni.

A testvéreknek ez nagyon nagy öröme volt. Ugyanis elődeim a lelkipásztori szolgálat mellett rendszeresen egyéb szolgálatokat vagy munkát is végeztek, s kevés idejük maradt a látogatásra. Baranyai Mihály testvér, mint rákoshegyi lelkipásztor, igazgatója volt a teológiának. Kalkó József testvér országos titkár volt, mint rákoshegyi lelkipásztor. Cseri Kálmán testvér hegedűkészítő, hangszerkészítő volt, mint rákoshegyi lelkipásztor. Szebeni Olivér testvér, mint teológiai tanár, történész rákoshegyi lelkipásztor volt. Ezért a gyülekezet testvérisége arra kért engem, ha mód van rá, ne vállaljak más szolgálatot, hogy legyen időm a gyülekezetre.

Ennek eleget is tettem. Semmi más munkát nem vállaltam. A rákoshegyi gyülekezetben viszont a feleségem került abba a kényszerhelyzetbe, hogy elmenjen dolgozni. (Bár a munkaviszonyának kezdete még a szadai tartózkodásunkra esik.) A HUMÁN intézetben töltött el több mint húsz esztendőt, hogy a szegényes lelkipásztori tiszteletdíjat kiegészítse. Erre szükség is volt, hiszen egyszerre négy-öt gyermek ment iskolába, nagy volt a kiadás. Nagyobb, mint azt a gyülekezet el bírta volna hordozni.

Rákoshegyen is építkezéseken, felújításokon mentünk keresztül: a lelkipásztorlakást és az imaházat is fel kellett újítani.

Ezen a szolgálati helyen a hivatalos személyekkel egyáltalán nem volt különösebb kapcsolatom, mindössze a szokásos találkozások a tanácsházán.

Nem volt a rákoshegyi szolgálatunk sem hiábavaló. Majdnem duplájára szaporodott a gyülekezet, amikor átadtam 1985-ben. Az új tagok között voltak beköltözöttek, visszatértek (már bemelegítettek), de újonnan megtértek is. 1985-ben vonultam nyugdíjba, bár már ezt megelőzően leszázalékoltak.

A mi kincsünk cserépedényekben van

A szembetegséget már 1943. óta magamon hordtam. Még a Délvidéken, Zomborban voltunk a katonazenekarral, amikor trachoma betegség gyötörte meg a szememet. Kilenc hónapig voltam kórházban. Egyik napról a másikra csodálatosan meggyógyultam. Ebből a betegségből akkor még nem lehetett teljesen kigyógyulni. 1953-ban felújult bennem ez a betegség. Nyíregyházán operáltak meg. Azóta - hála legyen Istennek- egyáltalán nincs nyoma ennek.

Az a bizonyos kilenc hónapi kezelés azonban legyengítette a szememet. Szadai szolgálatom idején lett nyilvánvalóvá, hogy zöld hályog betegség lepte meg mindkét szememet. Később a szürke hályog is betegségként jelentkezett. Ezek miatt a problémák miatt nyolc műtéten estem át. Voltam Oroszországban is, Csehországban, de nem tudtak segíteni. Ott azt mondták, hogy gyógyítani nem tudnak, de megállítják a betegséget. Sajnos még ez sem sikerült.

Majd szívprobléma lépett fel, szívkoszorú probléma. Ezt is műteni kellene, de nem lehet, mert nem bírná ki a szívem. Később vese problémák jelentkeztek. Elég sok betegség keresztezte az életemet, amit nem mindig volt könnyű hordozni. Hiszen több alkalommal feküdtem már intenzív osztályon, belgyógyászaton. De az Úr eddig még mindig megtartotta az életemet. Volt bennem egy kis zúgolódás, lázadás. De tudom, hogy addig végzem a szolgálatomat, addig vagyok itt e földön, míg az Úr kiszabta életemnek idejét.

A nyugdíjas évek

Az 1983-ban rokkant nyugdíjas lettem, de még két évig aktívan végeztem a lelkipásztori szolgálatot. 1985-ben történt végleges nyugdíjazásomat követően a gyülekezeti tagságunkat megtartottuk a rákoshegyi gyülekezetben. Mivel azonban közel lakunk a Budapest- Nap utcai imaházhoz (mindössze 50-60 méterre), elég sűrűn ebben a gyülekezetben hallgatunk igét.

Nyugdíjba vonulásomtól kezdve, mondhatom azt, hogy az egész ország a munkaterületemmé vált. Sokfelé ismertek, ismernek, sokfelé hívtak el. Rövidebb-hosszabb ideig tartó evangélizálásokra mentem el és szolgáltam az Urat. Pécestől kezdve egészen Záhonyig. Sajnos betegségek miatt egyedül már nem tudok szolgálati útra indulni. Hála legyen az Úrnak, hogy feleségemben hű társat találtam e tekintetben is. Kevés helyről kellett elmaradnom, ahová meghívtak. Feleségem kíséretében a mai napig végzek több helyen szolgálatot.

Ahol jelen voltam, láthattam a gyülekezetek életét, bibliaismeretét. Tapasztaltam a lelki élet vagy az anyagi élet felé való hajlamukat. Tapasztaltam azt, hogy hol, milyen tájakon milyen bűnök, kísértések gyötörtek meg egy-egy körzetet, gyülekezetet, atyfiakat. Az a meglátásom, ha némi eltéréssel is, de közösségünk országszerte ragaszkodik az Úrhoz.

Feleségemmel együtt mindig szívünkön hordtuk a betegek sorsát. Ez fontos szolgálati terület volt aktív éveinkben, s a nyugdíjas években is. Különösen a kórházi betegek meglátogatására helyezünk nagy súlyt. Akiről csak megtudjuk, hogy budapesti kórházban fekszik, ha csak tehetjük, meglátogatjuk. Visszük a vigasztalás ígését, az együtt imádkozás lehetőségét. Visszük örömünket, mosolyunkat, szeretetünket, szolgálatunkat. Úgy veszem észre, hogy nem hiába, mert sokan örülnek és felvidulnak, különösen, amikor megtudják, hogy magam is milyen nyomorúságban vagyok. Tapasztaljuk annak az igének az igazságát is, hogy „aki más felüdít, maga is felüdül”. Megható az is, amikor nagyon súlyos betegek felteszik a kérdést: „És Marsal testvér hogy van?” Néha könnyelárad a szemem, amikor látom, hogy - talán a haláltusájukban - a másik baja, betegsége érdekli őket.

Összegzés, bátorítás

Hálás vagyok az Úrnak, hogy mindvégig – a politikailag nehéz esztendőkből éppen úgy, mint a könnyebb évekből – megtartott. Örülök annak, hogy a hűségem a gyülekezet és az Úr felé nem romlott egyáltalán, sőt mindig erősebb lett. Hiszen az ígéből nagyon jól tudom, hogy a sáfártól megköveteltek a hűség.

A szolgatársi-munkatársi kapcsolatomban szinte mindenkivel jó volt. Én legalábbis mindenkit szerettem és az volt a tapasztalatom, hogy a szolgatársak is mindannyian szerettek. Soha nem volt mire féltékenynek lennem. Ha hívtam szolgatársakat szolgálni, úgy igyekeztem, hogy mindig különbek legyenek (bár mindenki az) a szolgálat területén, mint én. Hiszen csak így növekedhet, fejlődhet a gyülekezet, a körzet. Sokrétű volt ezt a látogatás: az egyházelnök testvértől kezdve egyszerű lelkipásztorokig, tanárok, különböző szolgálatokat betöltő - a civil életben élő - diakónusokig mind-mind szolgáltak meghívott vendégként a gyülekezetekben, körzetekben mind a három helyen.

Azt tudom tanácsolni mindenkinek, hogy legyen hűséges az Úrhoz. Ha lehet, minél hamarabb - gyermekkorában, ifjúkorában - ismerje meg az Urat. Hiszen rövid az élet ahhoz képest, hogy milyen nagy és gazdag ismeret kellene Isten részben való megismeréséhez.

Legyünk kitartóak és szilárdak. Engemet is sokszor csalogattak különböző vallásos dolgokkal, tévtanításokkal. Nem egyszer meg akartak gyógyítani. Elvittek különböző helyekre külföldiek megjelenésénél. Egyet tudok: akit az Úr meg akar gyógyítani, azt meg is gyógyítja. Az ő szeretete által van hatalma a gyógyításra, de nem mindig teszi meg. Ő tudja jól, nagyon jól, hogy kit miért hagy a betegség harcaiban, küzdelmeiben.

Arra kell ügyelnünk, hogy ne hajoljunk a ma nagyon divatos tévtanításokhoz. Elmentem több helyre is: oda is, ahová hívtak, oda is, ahová nem hívtak. Tapasztalatból mondhatom, hogy egy gyülekezet, egy közösség sem több mint Jézus Krisztus, akivel személyes kapcsolatomban lehet testileg, lelkileg, szellemileg egyaránt. Ezért halálig hozzá ragaszkodom. Azt tudom tanácsolni, hogy az Úr Jézushoz, a Bibliához, különösen a négy evangéliumhoz, az Úr Jézus életéhez, tanításaihoz ragaszkodjunk.

Nem szabad elhagynunk magunkat a kísértések, a harcok idején. Az öskísértés rajtunk is megvalósul, megnyilvánul. Ádám és Éva elbuktak a paradicsomban - az érzelmek, az értelem és a cselekedetek területén. Úgy a lelkipásztorok, prédikátorok, mint minden hívő életét ismeri a sátán és törekszik arra, hogy mi is elbukjunk. Azt tapasztaltam, hogy a lelkipásztoroknál és a gyülekezeti tagoknál a kísértés három legnagyobb területe a pénz, a hatalomvágy és - hadd merjem kimondani - a szexualitás. Hol az egyikben, hol a másikban nem a győzelem fémmelzi az életünket. De tudom, hogy Isten ad erőt a megállásra, sőt a helyreállásra.

János leveléből idézem az igét: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, és még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. De tudjuk, hogy ha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk Ő hozzám, mert meg fogjuk őt látni, amint van. És akiben megvan ez a reménység Ő iránta, az mind megtisztítja magát, amiképpen ő is tiszta.” (1Ján 3:2-3) Ránk is vár feladat, tennivaló. Ezért jó a Szentlélek fényében minél inkább megismerni önmagunkat. Megismerni öröklött tulajdonságainkat, nyomorúságainkat, de a jót is és Isten kegyelme, szeretete által amazt minél jobban elfojtani, halálra ítélni, megszabadulni tőle, ugyanakkor szabadságot, teret adni Isten bennünk munkálkodó drága Lelkének.

Tudom, hogy tökéletes ember nincs. Bármeddig is élénk ezen a földön, a tökéletességre nem tudunk eljutni, de a tökéletesség felé haladni annál inkább. Valahogy úgy, mint Pál apostol mondja: „Egyet cselekszem: amik a hátam mögött vannak, azokat elfelejtve, amik előttem vannak, azoknak nekidőlve, célegyenest igyekszem a felülről való elhívás jutalmára.”

A kegyelem, a megbocsátás mellett átjárja a szívünket az is, hogy az Úr Jézus elment helyet készíteni a számunkra, mint az ő gyermekeinek, szereteteinek. Gondoljunk arra, hogy milyen lehet az a hely, amelyet ő készít a számunkra. Ami ugyan már elkészült odaát – mint az ige mondja – készítettett kezdettől fogva. Ő még jobban felékesíti, hogy amikor győzelmesen vagy sebzetten hazaérkezünk, de átvehessük a számunkra az ő kegyelme által nyert örök életet.

Részletesebben is elmondhattam volna az életem és a szolgálataim történetét. Isten nélkül kezdtem az életemet. Nem ajánlottak fel Istennek a szüleim a születésem alkalmával. De örülök annak, hogy - mint minden embernek -, Isten nekem is adott módot, hogy igent mondjak az Ő hívására. Hálát adok az Úrnak ezért a hívásért és ezért a gyenge, de Őt dicsérni akaró életért, szolgálatért, amit rábízott és amit még rábíz. Köszönöm ezt az Úrnak. Legyen áldott érte az Ő drága szent neve!

Az Úr szolgálata a vágyam...

(Interjú Marsal Jánosnéval. Készítette: Pálincás Ibolya, 2000. márc. 17-én)

A Marsal házaspár Szadán annakidején (1960-1974 között) „a mindenki Marsal bácsija és Marsal nénije” volt. A gyülekezeti tagok, a barátok, a fiatalok és az idősek, a gyermekek, sőt a falu legtöbb lakosa is így ismerték őket, így beszéltek róluk, így szólították őket: „Marsal néni!”, „Marsal bácsi!” S így van ez a mai napig is. Anyai ágú nagyszüleim például - az életkorbeli különbséget illetően - bőven szülei lehettek volna a Marsal házaspárnak. Mégis „Marsal néni” és Marsal bácsinak szólították őket és ilyen néven emlegették őket. Nemcsak megszokás kérdése ez. Egyszerű emberek körében a megszólításnak ez a formája a tisztelet kifejezése az iránt a személy iránt, aki elfogadja őket, s akit ők is elfogadnak, nagyra becsülnek és szeretnek.

Marsal nénihez is sok kedves élmény fűzi azokat a szadaiakat, akik az ő szadai szolgálatuk idején voltak gyermekek és fiatalok. Tinédzser koromban tőle tanultam, hogyan is készül a töltött káposzta. A lelkipásztor lakás építése idején ugyanis sok esetben Marsal néni főzte meg az ebédet az építőbrigádnak, s mi voltunk a konyhakuktái. Ma is emlékeztetek a gyermeknapok. Marsal néni gyönyörű fehér abroszokkal (lehet, hogy vászonlepedőkkel?) terítette le a kopott asztalokat a kisteremben. Finom, meleg kakaóval és kaláccsal vendégelte meg a népes gyermek-sereget. Felcseperedve, - fiatalokká válva – mi is igyekeztünk viszonzni szeretetét. Nem múlt el augusztus hónap Ilona-napi köszöntés nélkül. Nem okozott gondot, hogy a néhány szál virág mellé milyen ajándékot vegyünk Marsal néninek. Egy olyan népes családban, mint az övék, a pohár mindig fogyóanyag volt.

Azóta huszonhat év telt el. Marsal néniék Budapest VIII. kerületi, harmadik emeleti lakásában beszélgetünk a régi, szép időkről, a jó és a kevésbé jó emlékekről.

- Marsal néni, hogyan döntötte el, hogy lelkipásztor felesége lesz?

- Soha nem gondoltam arra, hogy lelkipásztor felesége legyek. A megtérésemet követően az Úr szolgálata volt mindig a vágyam. Gyermekek és betegek között tevékenykedtem. Ha értesültem arról, hogy valaki beteg, nem tudtam ellenállni, hogy meg ne látogassam. (Sosem voltam a szavak embere, ígehirdetői szolgálatot sosem végeztem. A betegek meglátogatása során azonban igen sok áldást nyertem.)

Férjem annakidején Soltvadkerten, a mi gyülekezetünkben volt gyülekezeti tag. Sokszor szolgált teológusként is ott. Hallgattam a szolgálatait. Szimpatikus volt nekem, mint ember. A megtérésemben sokat segített, de ez nem befolyásolt a döntésemben. A megtérésem előtt volt egy komoly kérőm, aki nem volt hívő. A megtérésemet követően felül kellett vizsgálnom ezt a kapcsolatot.

Amikor a férjem feleségül kért, nem volt nehéz beleszeretnem. Isten munkálta ki ezt a helyzetet és a döntésemet is.

- Köztudott, hogy a lelkipásztorok igen ritkán élnek le az életüket egy településen. Marsal Néniék is több ízben költöztek. Hogyan élte meg ezeket az eseményeket?

- Nem voltak ezek könnyű helyzetek, de túl nehezek sem. Mindig úgy éreztem, ha a küldetésünk letelt egy gyülekezetben vagy körzetben, akkor magától értetődő, hogy tovább kell mennünk. Soha nem csináltam ebből problémát. Természetesen nem volt könnyű otthagyni a gyülekezeteket, mert összeforrtunk.

Emlékezetes számomra például a Nagyvarsányból Szadára történő költözésünk. Szinte az egész gyülekezet ott volt a búcsúzásakor. A férjem a bútorokat szállító teherautóval utazott. A rakodás közben és indulás előtt a gyülekezet egy része próbálta volna visszatartani őket, hátha mégis ott maradnánk. A gyülekezet másik része pedig engem és a négy gyermeket kísért el a vasútállomásra. Zokogtak, sírtak a testvérek a vasútállomáson. Az utasok nem tudták mire vélni a helyzetet. „Miért van ez a nagy sírás?” – kérdezték többen is. (Azt azért hozzá kell tennem, hogy a varsányiak nagyon tudtak sírni. Akkoriban hozzátartozott a gyászhoz a virrasztás a halott fölött. S ennek egyik eleme a halott siratása volt.)

Este indultunk a vonattal, s reggelre érkeztünk meg. Értünk jött Varsányba egy szadai házaspár, az ő kíséretükkel és segítségükkel tettük meg ezt a hosszú utat. Szadán pedig meleg lakással, gulyáslevessel, fánkkkal vártak bennünket a testvérek. Jó érzés volt ez mindannyiunknak.

- Szoktuk mondani, hogy a keresztyének egy nagycsaládba tartoznak. Tapasztalta Marsal Néni is ennek igazságát?

- Igen. Különösen a nehéz helyzetekben. A legnehezebb anyagi körülmények között Szadán éltünk. Több illetményt nem tudott adni a gyülekezet és a körzet. Akkor még központi támogatás sem volt. Akkoriban öt gyermekünk járt egyszerre iskolába. Gyakran okozott gondot számomra például az, hogy mit főzzek vacsorára. Jól esett, amikor a gyülekezet pénztárosa felajánlotta segítségét: „Marsal néni, tudom, hogy nagy a család. Ha nem elég a pénz, tessék nyugodtan szólni: adok kölcsön a gyülekezet pénztárából.”

A betegségekben, a gyászban is éreztük, hogy a testvérek mellettünk állnak. Amikor Szadán a férjem, majd Barna fiunk kórházba került, a gyülekezet összefogott az imádságban. Még olyanok is buzgón imádkoztak, akikre korábban ez nem volt jellemző. Amikor férjem a kórházba indult, így búcsúzott el a testvérektől: „Addig maradok a kórházban, amíg a testvérek akarják. Az imádságukon múlik a gyógyulásom.”

Barna fiunk temetésére sok-sok vendég jött. A gyülekezet szeretetvendégséget rendezett a vendégeknek, meleg étellel.

Jó kapcsolatban álltunk Szadán a református és a római katolikus lelkésszel, a hívekkel is. Ez felüdítő volt számunkra a varsányi nehéz helyzetet követően. A körzeti orvos egy katolikus férfi volt. Gyakran eljött az imaházba, hogy az orgonán gyakoroljon. Különlegesen jó kapcsolat alakult ki a családuknak és közöttük. Barnabás fiunk egy harminctagú kórusban énekelt halála előtt. A kórustagok is mind eljöttek a temetésére. Az ő megvendéglésükre is számított a gyülekezet, de a doktor úr saját vendégeiként hívta meg őket a lakásába.

Sok kedves és szép élmény fűz bennünket a gyülekezetekhez és a falubeliekhez is. Amikor visszamegyünk a faluba, a régi ismerősök (más gyülekezetek tagjai is) megállítanak bennünket az úton s érdeklődnek: „Marsal néni, hogy vannak?”

- Mi volt az életben a legnehezebb, mint lelkipásztor feleségének?

- A lelkipásztorné is ember. Ez rám is vonatkozik. Polgári foglalkozásom is volt a szolgálatok mellett. Ugyanolyan harcaim, kísértéseim voltak, mint bárki másnak. De mindig éreztem, hogy tőlem többet várnak. Sokszor óriási feszültség volt bennem emiatt. A madár elrepülhet a fejünk felett, de az rajtunk áll, hogy ne hagyjuk fészket rakni a fejünkön. Pedig a sátán célja mindig az, hogy elbuktasson bennünket. A legnagyobb problémát számomra az jelentette, hogy félttem ettől az elbukástól. Félttem, hogy méltatlanná válok. Hálás vagyok az Úrnak, hogy csodálatos módon mindig körülvett és megadta a kimenekedést. Sokszor éreztem az ige igazságát: „A kísértések, amelyek eddig értek benneteket, nem haladták meg az emberi erőt. Az Isten pedig hűséges, és nem hagy titeket erőtökön felül kísérteni, sőt a kísértéssel együtt el fogja készíteni a szabadulás útját is, hogy elbírájátok azt viselni.” (1Kor 10:13)

- Köszönöm a beszélgetést. A továbbiakban is sok felülről jövő erőt kívánok mindkettőjüknek!

Mellékletek

A NAGYVARSÁNYI KÖRZET RÖVID TÖRTÉNETE /1/

(Marsal János szolgálata előtt)

A kezdet

„A nyírségi gyülekezeteink többsége nyugat felől, Hajdúböszörmény, Debrecen irányából, vagy dél felől, Vámospércs irányából érkező bizonyágtévők munkája révén született. Ám a nagyvarsányi misszió keletkezése eltér az addig szokásostól. Ide nem nyugat felől érkezik a baptista hit és misszió, hanem kelet felől, Oroszország felől ennek története a következő.

Az I. világháború viharos eseményei által, két nagyvarsányi származású katona orosz földre, Murmanszk környékére került hadifogságba. Szűcs B. András családos férfi és Szűcs Pál legényember volt e két fogoly. A fogolytáborban volt egy Elek Péter nevű társuk is, aki Avasújvárosból, Szatmárnémeti mellett lévő településről származott. Elek Péter már megtért ember volt, korábban Hajdúböszörményben merítkezett be, ismereteink szerint 1911-ben. Az ő – és lehet, hogy más ismeretlen fogolytársak – hívó bizonyágtételére a két Szűcs megtért és hitre jutott. Szűcs András a Kola félszigeti Murmanszk egyik gyülekezetében bemerítkezett hitvalló keresztséggel.”

Szűcs B. András és Szűcs Pál fogságból történő hazatérésének pontos idejét nem tudjuk, 1918 októberének a vége előtt történhetett.

„Szűcs Andrásnak sikerült saját családjában úgy munkálkodnia, hogy az első összejövetelek, mindössze néhány fővel, ott kezdődtek meg. Ismeretünk szerint első ízben 1918. november 12-én volt istentiszteletük. Később a családnak terhes lett az otthoni összejövetel, és új helyszínt kellett keresni.

Szűcs Pál, aki ekkor még legényember volt, szabadabb lévén többet mozoghatott, megismerkedett az ekkor már néhány éves nagydobosi baptista közösséggel, rajtuk keresztül pedig hír ment Nyíregyházára Sallay Lászlónak az alakulófélben lévő varsányi baptista misszióról. Így néhány héten belül a nyíregyházi és nagydobosi baptisták által is látogatott hely lett Nagyvarsány.

Szűcs Pál 1918. karácsonyán Hajdúböszörménybe ment, hogy bemerítkezessen. Elkísérte Szűcs András is, de mire hazajöttek, András bácsi holmija ki volt rakva az udvarra. Így csendben felszedte motyóját, és elment az apjához lakni egy időre. A gyülekezet pedig helyet kapott id. Tótfalusi József házában. Egész télen ez volt az összejöveteli helyük.

Buzgó közösségi építőmunkába fogtak már e téltől kezdve. Sokszor éjfélig is eltartottak a bibliázgatások, éneklések, társalgások. Volt olyan este, amikor tizenhárom új éneket tanultak meg vendégeiktől. Gyakori vendég kezdett lenni Czine Ferenc, aki nagydobosi származású hitbenjáró honvédőrmester volt. Megnyerő modorú, megjelenésű, lelkes igehirdető. Vendégként már ekkor jártak itt a Nyírség másutt munkálkodó baptista úttörői. Rózsa Ernő Záhonyból, Csáki Bertalan Dombrádról, Sallay László, Nagy István, Holczer Erzsébet Nyíregyházáról.

1919 tavaszán itt járt a nyíregyházi énekkar első ízben, és kellemes emlékeket hagyott a varsányiakban.

Ez a téli missziómunka nem maradt eredménytelen, mert tavasszal négy nőtestvér kérte felvételét és bemelegítését.”

Bár a Tanácsköztársaság forradalmi állapotában, majd a román megszállás idején nehezebb volt a missziómunka, újra megtérők jelentkeztek bemelegítésre. 1919 decemberében már 14 tagú volt a gyülekezet. A gyülekezet vezetésének biztosítása érdekében 1921-ben Nagydoboson diakónussá avatták Szűcs Andrást.

Gyors növekedés

Időközben a gyülekezet újabb családoknál kapott helyet, illetve bérelt helyen is összejöttek. Szükségesnek mutatkozott az imaház építése. A helyi földbirtokos, Poklicz úr adta a telket. A testvériség adta idejét, pénzét, erejét, s 1922-ben elkészült az imaház.

„Az imaház megnyitásán megjelenő nyíregyházi énekkar szolgálata a helyi ifjúságban is vágyat támasztott a karéneklés irányában. Az ekkor már 25 tagú gyülekezetnek gyermekeikből 30-40 fős ifjúsága volt. Egy bizonyos Borsodi testvér kezdett idejárni Tiszavidről, és ő tanította klarinéton énekre és zenére a fiatalokat.”

A „tűz” továbbterjed

„A növekvő gyülekezet és a környékén is egyre inkább létrejövő baptista missziói állomások igényelték, hogy állandó pásztora legyen a körzetnek. Így az ez időben leszerelt Czine Ferencet igényelte a körzet lelkipásztorának, aki 1923 őszén munkába is állt...”

... A lendületes fejlődés megkövetelte, hogy a gyülekezetnek helyi működőképes vezetősége legyen. Így a 21-ben felavatott Szűcs András után 22-ben Szűcs Pált is felavatták, majd megjelent az időszakra választott vezetőség intézménye is. Általában évente volt újraválasztás, és ez a gyakorlat a negyvenes évekig megmaradt.

A húszas évek a gyülekezet növekedése szempontjából rendkívül gazdag idők voltak. Többször előfordult, hogy egyszerre 30-40-50 személyt merítettek be, amelynek helye általában a Tisza volt, esetleg a nagydobosi imaház, ahol korábban volt bemelegítőmedence. Ezek az ünnepélyek mindig nagy alkalmak voltak, amelyek megszervezésében nagy mesterek voltak Sallay László, Czine Ferenc és a helyiek. Sokszor láttak el négy-öt száz fős gyülekezetet szeretetvendégség keretében, példás helytállással.

A varsányi gyülekezetnek megalakulása után tíz évvel már 35 faluban volt leánygyülekezte, missziós állomása. Ezek létrejöttének titka a hívők bizottságtevő élete volt. Bizonyoságot tettek hitükről, Krisztusban nyert boldog új életükről arató munkatársak között, vásárban, rokonságban, kubikos munkában, útépítők között, betegtársak között. Látogatták az érdeklődőket, a nyitott szívűeket. Férfiak férfiakként, nők nőknek beszéltek evangéliumi örömeiket. Ifjaikat tanították, azok egymást vitték a gyülekezet kialakult életébe. Szívták magukba és árasztották magukból a Biblia ismeretét, a gyülekezeti kultúrát, az egymás iránti szeretetet, a helyes erkölcsöt. Hitben

való kiállítás szempontjából bátor emberek, és az általános emberi helyzetekben is határozottak voltak...

... A folyton nagyobbodó gyülekezet és körzete igényelte a nagy kiterjedésű körzet több munkaterületre történő felosztását. 1923 őszétől Czine Ferenc volt a körzet lelkipásztora 1931-ig. A gyülekezetek közös tanácsa két részre osztotta a vidéket, Nagyvarsány és Nagydobos központtal. Szavazati úton Czine Ferenc Nagydobos lelkipásztora lett, és így Varsány számára lelkipásztorhívás feladata állt elő. Mivel ekkor végzős teológus nem volt, mozdítható lelkipásztor sem, ezért egy időre a presbiter pásztorság gyakorlatához fordultak. Szűcs B. Andrászt kérték fel a munkára. Ő bátor, szókimondó, de szívélyes természetével sokaknak lett lelki vezetője e minőségben is...

... A gyülekezet megalakulásától számított tizenöt-tizenhat éven belül létrejött egy dinamikus evangéliumi közösség, amely hatalmas földrajzi területre sugározta ki hitét...

... Ilyen evangéliumi ébredések, amilyenek a Nyírvidéken végbementek, az ország más tájain már a múlt században megtörténtek. Az Alföld, a Pest környék, és Erdély baptista gyülekezetei már 40-50 éves gyülekezetek, amikor e vidéken még csak kezdődött a baptista misszió. Azt viszont, hogy a Nyírvidéki ébredés milyen nagy jelentőségű volt, hadd támasszuk alá például a ténnyel, hogy a baptista lelkipásztori kar a nyolcvanas években igen nagy százalékban nyírségi származású volt. A teljesség igénye nélkül hadd soroljunk fel néhány nevet:

Nagydobosról:	Czine Ferenc, Borbás Sándor, Fábián Miklós, Pócsik Béla, Révész Árpád.
Nagyvarsányból:	Szűcs B. András, Szűcs József.
Ilkről:	Vass Ferenc.
Tiszaogyorósról:	Mészáros Lajos.
Gyűréből:	Molnár Bertalan.
Mándokról:	Barabás János...
Tuzsérrel:	Révész Sándor, Révész László, Révész Benjámín.
Bregdarócról:	Kozák Sándor.
Jármiből:	Tóka Gyula.
Vajáról:	Imre Albert, Sólyom Miklós.
Kisarból:	Fülep Sándor.
Gelénésből:	Id. Szilágyi Sándor.
Tarpáról:	Varga Boldizsár, Szlepák Lajos.
Fényeslitkéből:	Revák János.
Pátróháról:	Mónus Dániel.”

Révész Sándor szolgálata (1935-1945)

Szűcs B. András presbiter pásztorságát Révész Sándor szolgálata követte 1935-1945. között. Ő már - szolgálatba állását megelőzően – teológiai tanulmányokat végzett a Baptista Teológiai Szeminárium hallgatójaként.

„Révész testvér szolgálatával új elemek épültek be a gyülekezet életébe. Egyik jelentős új dolog volt, hogy az addig 'csak' vasárnapi iskolával rendelkező gyülekezetbe bevezette a hittanoktatást. Ekkor nemcsak a gyerekek, hanem a hittanoktatásban korábban részt nem vett felnőttek is bekapcsolódtak. A másik fontos új vonás volt, hogy az addig sem ismeretlen gyülekezet még jobban bekapcsolódott az országos lelki- és egyházi folyamatokba...

... a megtérések folyamata is állandó volt és gyümölcsöző. Lényegében a gyülekezet fénykora ez az időszak a megtérések számát illetően. Így az imaház, amely 8x15 m alapterületű volt, már kicsinek bizonyult a gyülekezet számára. 1938-39-ben már felvetődött egy nagyobb imaház építésének a gondolata. Ám az ország háború felé sodródó közhangulata és gazdasági helyzete nem tette lehetővé annak megvalósítását. Kezdődtek a behívások, vagy tucatnyi férfit behívtak a gyülekezetből is. Maga Révész testvér is behívót kapott, és így munkáskéz híján le kellett mondani az építésről...

... A gyülekezeti élet színesen és sokféleségben folyt. Sok belső munkása volt a gyülekezetnek, akik a maguk mezején (vasárnapi iskola, énekkar, fúvós zenekar, vonós zenekar) talentumaikkal szolgálták az Urat és a nyáját...

... Persze a sok jó folyamat mellett előfordultak néha bajok is. Voltak olyanok, akiket ez időben ki kellett zárni a gyülekezetből bűneik miatt, de mindenkor vigasztaló volt, ha a bűnbánókat újra felvehette a gyülekezet.

... Sok és nagy létszámú bemerítés történt ekkor szinte sorozatban többnyire a Tiszában, amelyek között az 53 fős bemerítés képezte a legemlékezetesebb alkalmat.”

Szűcs F. Bertalan szolgálata (1945-1951)

„Révész Sándor testvér távozása után arra az időre, amíg a gyülekezetnek lelkipásztor által a lelkigondozása meg nem oldódik, a gyülekezet presbiterét, Szűcs F. Bertalan testvért bízták meg a gyülekezet vezetésével.

Ezeket az éveket mind a gyülekezet, mind a társadalom a háború utáni újjáépítés nagy lázával élte át. A gyülekezet örömmel fogadta a társadalmi változásokat, így például a földosztást, mert a jobbára zsellérsorban élő atyafiság anyagi helyzetének könnyebbülését várta a változásoktól.

1948-ban Marosi Béla, rákospalotai baptista testvér tervei alapján, a gyülekezet hozzáfogott az új imaház megépítéséhez... 1949. május 9-én a gyülekezet ünnepi istentisztelet keretében felszentelte az új imaházat.

A földosztáskor telekbővítésre nyílt lehetőség, amit lelkészlakás építésére használtak fel. Az új lelkészlakás 1951-ben készült el...

...1946-ban az ország területein megalakultak a baptista missziókerületek, így a Nyírvidéki Baptista Missziókerület. Ennek lelki centruma sok tekintetben Nagyvarsány volt. A nyírvidéki kerület ez időben a nyíregyházi, nagyvarsányi, nagydobosi, tuzséri, kisvárdai, tarpai, panyolai, mátészalkai, nyírbátori, cigándi, újfehértói körzetekből alakult meg...

... a gyülekezet 1951-ben Marsal János végzős teológust hívta meg a körzet lelkipásztorának.”

Marsal János és felesége 1951-1960. között végezték a szolgálatot a Nagyvarsányi körzetben. Utódaik a szolgálatban: Hetényi Attila (1961-1973)

Kovács Dániel (1975-1978)

Boros Gergely (1979-1984)

Katona László (1984-1990)

Kotmájer Mihály (1991-1996)

Dr. Szűcs S. Zoltán (1997-1998)

Katona László (1998-tól jelenleg is)

A Nagyvarsányi körzet jelenlegi helyzete

„A gyülekezet, a korábbi évek lelki küzdelmeiben nyert nyugalommal és jó lelki strukturáltsággal rendelkezik és dolgozik. Régtől fogva elmondható a nagyvarsányi gyülekezetéről, hogy biblikus gyülekezet... előjárói igehirdetői szinte naprakész állapotban szolgálatba küldhetők... Gyülekezeteinknek több mint 10 %-a részt vesz az igehirdetői, tanítói munkában...

Nyolc állomásos körzetünkben havonta 68 és 79 között van az összejövetelek száma. Ebből átlag 20-25 szolgálatot a nagyvarsányi igehirdetők végeznek, a többit a lekipásztor és a többi gyülekezetünk igehirdetői...

Jubilálásunk (1999.) időszakában gyülekezetünk taglétszáma 147 fő. Körzetünkkel együttes taglétszámunk 196 fő. Gyermekeink száma Varsányban 24 fő, körzettel együtt kb. 45 fő. Lelkigondozottaink létszáma változó, jelenleg kb. 50-60 fő...”

A nagyvarsányi gyülekezet megemlékezése /2/ „Marsal János (1951-1960)

Az ötvenes évek mind az egyházak, mind a társadalom életében sajnálatos változásokat hoztak. Bár ennek a kornak nagy eszméi ez időben nagyszerűeknek jelentették ki önmagukat, de a mai történelemkutatás már nem tartja ilyennek. Az országunk elsodródott a diktatórikusan kormányzó egypártrendszer irányába.

Így a korábbi aktív missziós élet, amelyen sem akkor, sem ma nincs semmi megbánnivaló, sok szorongattatást szenvedett el. Ebben az időszakban jutalomra számíthatott az, aki a hitéletnek hátat fordított. Még nagyobb jutalomra számíthatott, ha a hívó közösségi élet híreivel tudott szolgálni a megfelelő helyeken. Ugyanakkor a hit őrzői elnyomásra számíthattak, amit meg is tapasztalhattak.

Jöttek olyan évek, amikor az igehirdetőket olyan szigorú hatósági ellenőrzésbe és nyilvántartásba vették, mintha közveszélyes bűnözők lettek volna. Ebben az időszakban nem kívánta magát efféle nyilvántartásba felvetetni sok tagunk és igehirdetőnk. Maximális tisztelet jár azoknak, akik ilyen körülmények között odaálltak az ige szolgálatába, mint 'vágójuhok'. Ilyen körülmények között végezte a szolgálatát Marsal testvér.

A negyvenes évek végén kialakított erőteljes gyülekezeti és kerületi élet értékeinek fokozatos elvesztése kezdődött meg. Hatósági tiltások jöttek szinte minden nyilvános alkalom ellen és megindult az egyházi javak állami kisajátítása is. Az akkor 'nagyszerűnek' mondott fejlődés következő lépése már a lelkipásztorok zaklatása lett.

Ebben az időben szenvedte el Marsal János nagyvarsányi lelkipásztor és Patai József cigándi lelkipásztor az ellenük megszervezett testi inzultust is, amit az akkori helyi társadalmi vezetők irányítottak. Csató Kálmán helyi református lelkipásztort úgyszintén ez időben hurcolták meg.

Ilyen körülmények között a varsányi misszió – védekezésből, a támadhatósági terület kibővítése céljából, valamint a kialakult elköltözési hullám miatt – kezdett a belterjesség irányába fordulni. Vagyis ezt tudta jobbra megőrizni. Csökkent a körzeti állomások száma. Megritkultak a körzeti állomásokon való csoportos szolgálatok.

A fentebb leírt külső nehézségek ellenére is szép és jó emlékeket hordoz e gyülekezet ez időszokról. Sikerült szinten tartani, sőt továbbfejleszteni a fúvósok munkáját, noha az is tiltott dolog volt. Marsal testvér – maga is jó kürtös lévén – nem vonakodott e munkát támogatni több szakvezető (Vincze Bertalan, Faragó József, Kiss Árpád, Herczeg Elemér, Szűcs B. Zoltán, id. Tóth Sándor) segítségével. Ekkor járt Nagyvarsányban Héthalmi Páth Károly, baptista zenész testvérünk is.

A gyülekezet a régi imaházat 1951-ben bontotta le, és annak anyagából építette fel a szolgálati lakást, amely a jelenlegi lakás helyén volt. Ezt megelőzően Marsal testvérék szolgálatuk első évében Szűcs Sándor diakónus testvéréknél laktak. A házigazdákkal is és sok más családdal szívélyes, szinte családtagi viszonyt tudtak kialakítani. Ez aztán sok baráti szálát teremtett, sok lelki beszélgetést nyújtott, tapasztalatcserére adott módot. Sok fizikai munkában való részesedés lehetőségét is kínálta, amitől testvérünk sosem vonakodott. Tekintve, hogy a lelkipásztori munka társadalmi megítélése ez időben ellenséges volt, a sok családdal való jó kapcsolat védelmül és segítségül volt Marsal testvéréknek a terhek hordozásában. Közös volt a mennyei kenyér, amellyel ő itt szolgált, és sokszor közös volt a testvéri asztal is a pásztorral.

1960-ban az Úr más missziómezőre hívta Marsal testvért, és a gyülekezet őszinte bánatára testvérünk a szadai gyülekezetbe költözött.”

IRATOK a NYÍRVIDÉKI EGYHÁZKERÜLET ADMINISZTRÁCIÓJÁBÓL

Mint említettük, Marsal János nagyvarsányi szolgálata idején a Nyírvidéki Egyházkerületben töltött be kerületi vezetői tisztségeket. A következő néhány oldalon az alábbi iratok másolatait helyeztem el:

- Kézzel írott jegyzőkönyv a Nagyvarsányban 1953. dec. 20-án megtartott kerületi értekezletről. Iktatószám: 31/1954. Készítette: Marsal János jegyző. (46-47. oldal)
- Kézzel írott „Kimutatás a nyírvidéki kerületben levő állomásokról, gyülekezeti tagokról. A kimutatást 1954. VIII. 10-én készítette Skocz János. Marsal János néhány éven át a Skocz János nevet viselte anyai ágú nagyapja után. Házasságkötéséhez ugyanis nem állt rendelkezésre a Marsal János névre szóló születési anyakönyvi kivonat, s akkoriban bonyolult lett volna a beszerzése. Később ez a probléma rendeződött, s ismét a Marsal János nevet viselte. (48-50. oldal)
- Írógéppel írott levél „a Nyírvidéki Kerület Baptista Gyülekezeteinek, Székhelyükön”. A levél kelte: Nagyvarsány, 1955. jan. 15. A levél tárgya: Meghívó ötnapos zenei tanfolyamra. A levél aláírói: Gerzsenyi László zeneügyi felelős és Skocz János titkár. (51. oldal)
- Írógéppel írott jegyzőkönyv, mely „Felvétel Tarpán 1957. december 17-én a Nyírvidéki Kerületet szokásos értekezletén.” Jegyző: Marsal János. (52-53. oldal)

A SZADAI BAPTISTA GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE (Marsal János szolgálata előtt) /3/

A misszió elindulása előtt Szada község földterülete a váci és mogyoródi káptalan tulajdonában volt. A község lakossága a leghitványabb futóhomokok megműveléséből tengette életét. Mivel ez is korlátolt terület volt, a papok birtokán napszámos munkával, zselléreként keresték legtöbbször a kenyerüket. A társadalmi, anyagi helyzet jól előkészítette a szadai baptista missziót.

A misszió elindulása Kornya Mihály nevéhez fűződik

Meyer Henrik, a magyarországi baptista misszió irányítója meghívta Pest megyébe Kornya Mihályt, a nagy magyar baptista „paraszt-prófétát”.

Kornya a meghívást elfogadta és így jutott el Szadára is 1880-ban. Mivel nem volt a községben ismerőse, az utcán járó-keelő emberektől érdeklődött, hogy hol fogadnák be, hol hallgatnák meg az igehirdetését. Többen otthagyták, szóba se álltak vele. Ez azonban nem keserítette el a láng-lelkű úttörőt. Addig fáradozott, míg elérte célját. Amint szembe jött vele egy ember, így szólította meg:

- Jó napot, kedves barátom! Én baptista paraszta vagyok, szeretném itt valahol valakinél prédikálni az evangéliumot és elmondani az én megtérési történetemet... Mondja meg, hol fogadnának be Szadán ebből a célból?

Ez az ember a parókiára küldte, a másik a plébániát emlegette, míg egy harmadik így szólt:

- Itt Szadán van egy bolond, aki várja a tüzes szekéren való elmenetelt. Azt mondja, hogy ő nem hal meg, hanem - mint Illés próféta -, élve fog elragadtatni.

Kornya tudomásul vette és kereste, hogy ki volna az. Megtudta, hogy tényleg van itt egy vallási őrjöngő, akit Szűcs Jánosnak hívnak. Nyomban utánajárt ennek a „bolond” Szűcs Jánosnak, aki be is fogadta Kornya Mihályt és társát, Lisztes Mihályt.

Kornya Mihály Szadán az első baptista istentiszteletet Szűcs János házában tartotta. Ezen az első igehirdetésen - a háziakon kívül - öt házaspár volt jelen, többek között id. Seres Sámuel és felesége. Kornya Mihály felajánlotta a megjelenteknek, hogy ha jobban meg akarnak ismerkedni a Bibliával, szívesen eljön bárkihez. Több meghívást is kapott. Az elsők között Puskás Mihály és Szűcs István fogadta őt hajlékába.

Kornya Mihály úttörő munkájának első lelki gyümölcsei: Puskás Mihály és Szűcs Istvánné sz. Seres Lídia. Őket Meyer Henrik merítette be Budapesten 1881. *szeptember 8-án*.

Megtérésük után bőven kijutott testvéreinknek a gúnyból és a rágalomból. Éppen a „bolond” Szűcs János – aki első ízben helyet adott az igehirdetésnek – idős koráig nem szűnt meg a hívőket gúnyolni. Puskás Mihály testvérünkről azt szokta mondani, hogy „kivált-bevált” baptista.

Puskás Mihályt nemsokára felesége, sz. Tóth Mária és két gyermeke, János és Lídia is követték Krisztus útján. Lídia Gróf András baptista fiatalemberhez ment férjhez. A fiatalok a férj családjával éltek együtt. A család többi tagja nem volt baptista. A fiatal hívő asszony nem ette meg a húst, amit a család tagjai vasárnap vásároltak. Ennyire komolyan vette az Úr napjának megszentelését. Egyik napon a férje így szólt édesanyjához:

- Anyám, szombaton hozzon húst, mert látja, hogy a feleségem nem hajlandó enni a vasárnapi vásárlásból.

Alig telt el néhány év, a Gróf család tagjai is megtértek...

Az első összejöveteli helyek Szadán. Beméritkezések Meyer Henrik által.

Az induló kis gyülekezet először Puskás Mihály házában, majd Szücs István lakásán, később - kb. 1885-től két éven át - pedig Seres Sámuel hajlékában talált otthonra. A gyülekezet szorgos munkája és példaadó élete nyomán egyre növekedett a látogatók száma. Imaórákat és istentiszteleteket tartottak vasárnap és hétköznap estéenként. A látogatók közül többen is megtérésre jutottak és bemerítés által is kívántak a gyülekezethez csatlakozni.

A bemerítések sűrűn követték egymást, évente többször is. 1882-1894. között Meyer Henrik húsz alkalommal merített be szadai lakosokat, s ez idő alatt 46 főre nőtt a bemerítettek száma. A bemerítettek között volt ifj. Seres Sámuel is, aki 1858. május 16-án született Szadán, s Budapesten merítette be őt Meyer Henrik 1884. március 13-án. Seres Sámuel személyében a gyülekezet jelentős igehirdetőt nyert. Hamarosan Kiskunhalasra hívták meg őt lelkipásztornak.

A gyülekezet növekedése nem tetszett az akkori református lelkésznek. Egyenként hivatta magához a bemerített tagokat, s le akarta beszélni őket döntésükről. Fáradozása eredménytelen volt. Elküldte előljáróit a gyülekezetbe: nézzék meg, mit csinálnak, mivel foglalkoznak a hívők. A küldöttek néhány alkalom után lemondtak ezirányú megbízatásukról. Így indokolták döntésüket: „Ha tovább odajárunk, mi is ott maradunk.”

Ekkoriban történt, hogy Kornya testvér Szadán járt. A testvérek figyelmeztették őt, hogy ne induljon útnak, mert csendőrök várják a falu végén. Ő azt felelte, hogy ennek ellenére el kell mennie. Később mesélte el, hogyan jutott ki a faluból. Találkozott a csendőrökkel és így szólt hozzájuk:

- Nem láttak erre egy idegen embert? Őt keresem. Előbbre megyek, s ha találkoznék vele, majd kiáltok.

A csendőrök elbocsátották őt.

A gyülekezet pedig tovább fejlődött. Többször is meghívták Kornyát. Nagyobb ünnepek alkalmából Meyer testvér is meglátogatta a gyülekezetet.

Az első imaház

Seres Sámuelék mellett vették meg a szomszédos telket, kis rozoga házzal. Ennek helyére építették az első imaházat, amely kb. 140 személy befogadására volt alkalmas.

A kert végén kőbányát nyitottak a testvérek. Onnan termelték ki az építéshez szükséges követ. Ebben az építésben segítettek a szadai gyülekezetet a kiskunhalasi és a kiskőrösi testvérek is. Az építkezés óriási terhet rótt a szegény sorsú, jórészt zsellérekből álló 40 tagú gyülekezetre.

A gyülekezeti munka

A kezdeti időkben hiába keresünk különböző tisztségeket a gyülekezeti munkán belül: ilyenek nem léteztek. Minden megtért ember egyben lelki munkás is lett. Tehetsége szerint - igei szolgálattal, bizonyágtétellel, énekkel, zenével, verssel - szolgálta az Urat és a gyülekezetet. (Az első magyar nyelvű baptista énekkar Szadán alakult meg 1905-ben.) Az első megtértek nemcsak az evangéliumot fogadták be, hanem az evangélium hirdetőit is és lettek ők is az evangélium hirdetői.

Ahogy azonban szaporodott a gyülekezet, úgy szükségszerűen elváltak egymástól a különböző szolgálatok.

A munkamezőnek sem voltak határai. Nem voltak mai értelemben vett körzetek. Nem kellett tartania a missziómunkásnak attól, hogy átlépi körzete határát és más valakinek a körzetébe lép. A Lélek indításából mentek faluról falura és városról városra. Egy-egy missziós körzetet többen is látogattak. Ezek eleinte igen nagyok voltak. Később szűkültek mind kisebbre és kisebbre.

A szűkebb értelemben vett missziós körzet Lórik István lelkipásztorral az élén 1919-ben alakult, fóti központtal. A körzet állomásai voltak: Fót, Szada, Órszentmiklós, Zsidó és Hartyán.

A gyülekezet lelkipásztorai

Udvarnoki András (1865-1945)

Szadai születésű, szadai lakos. A Szadai harmadik bemenítési csoportban már ott találjuk a nevét. Udvarnoki András és Balogh Lajos az első magyar pásztorok, akik teológiát végeztek. 1889-ben mentek Hamburgba tanulmányútra. 1893-ban tértek haza s nagy lendülettel fogtak a misszió munkához.

Addig a Budapest-Wesselényi utcai - német ajkú – gyülekezet volt a missziós központ. Udvarnokiék a magyar nyelvű misszió munkát elválasztották a német nyelvű missziómunkától és önállósodtak. 1894-ben alakult meg a Pestvidéki Felső- és Alsó körzet. Ennek vezetője lett Udvarnoki András és Seres Sámuel. Udvarnoki András hamarosan az első magyar budapesti gyülekezet, a Hunyadi utcai gyülekezet (a mai Nap utcai gyülekezet őse) lelkipásztora lett. Innen is szoros kapcsolatot tartott fenn a Szadai gyülekezettel. 1894-1917 között szinte kizárólag ő végezte a szadai gyülekezetben a bemenítéseket.

Seres Sámuel (1858-1923)

Szadai születésű, szadai lakos. 1884. március 13-án merítkezett be és ettől kezdve életét feláldozta az Úr szolgálatára. Működési területe Szadától északra Nyitra megyéig mintegy 150 km, délre Pest megyében 140 km-re terjedt. Ezt a nagy területet gyalog járta be.

1894-ben avatták fel Őrszentmiklóson, az imaház megnyitása alkalmával. Még két évig Szadáról járta a nagy munkamezőt. 1896-ban Kiskunhalasra tette át a lakását s Pest alsó vidék volt a missziókörzete.

Iskolázatlanságát gazdagon pótolta a Szentlélek. Fáradságot nem ismert. Egy emberéért is kész volt elmenni egy napi járóföldre. Sokat szenvedett az evangéliumért. Többször bezárták, kegyetlenül megverték: emiatt öreg napjaiban megsüketült és megvakult.

Lőrík István

Mint fóti lelkipásztor ismeretes környékünkön. (Ez időben Szada a Fóti körzet része volt.) Előbb Erdélyben, Udvarhelyen végezte a szolgálatot. Az 1917-es események kapcsán került Magyarországra. 1919-1922 között - a szadai körzet megalakulásáig - pásztorolta a szadai gyülekezetet.

Juhász János (1884-1969)

Szadai születésű, egész életét Szadán töltötte. Pásztorságának ideje külön korszakot jelent. Harminc évig, 1922-1952 között végezte a szorgos gyülekezeti munkát. Szolgálati ideje alatt voltak a legnagyobb létszámú bemelegítések. Ez idő alatt épült a jelenlegi, szép, impozáns imaház is, amely a környék egyik legszebb imaháza.

Juhász János a meglévő körzeti állomásokon túl (Szada, Veresegyház, Gödöllő – előbb még Őrszentmiklós is) szolgálatokat végzett Kartalon is. Több olyan bemelegítést tartott, amikor Kartalról többen merítkeztek be, mint Szadáról. Kartali szolgálati ideje alatt épült fel a kartali imaház is.

Gerő Sándor

Tíz éven át, 1950-1960 között volt a szadai gyülekezet, illetve körzet lelkipásztora. Előbb segítőtársként, mint végzett teológust hívta meg a körzet az idős Juhász János testvér mellé, majd kis idő után önállóan végezte szolgálatát. Különösen kiemelkedő a gyermekbibliakör területén végzett áldásos munkája.

Marsal János lelkipásztor szolgálati ideje: 1960-1974.

Drenyovszki Pál lelkipásztor szolgálati ideje: 1974-1991.

Mónus Dániel nyugalmazott lelkipásztor szolgálati ideje: 1992-1994.

Baranyi László lelkipásztor szolgálati ideje: 1994-től jelenleg is.

A gyülekezet taglétszáma 2000-ben: 53 fő. A gyülekezetben gyermekbibliakör, női kör, énekkar működik. Az ifjúsági munka közös a veresegyházi gyülekezettel.

A VERESEGYHÁZI BAPTISTA GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE

(Marsal János szolgálata előtt) /4/

Gyülekezetünk születésének dátumaként az első bemerítést tartjuk, amely 1885. március 21-én volt. Ekkor merítette be Meyer Henrik az első veresegyházi csoportot Budapesten, a Duna vizében. Köztük volt Kovács István is, aki tulajdonképpen elindította a községben a missziót, majd első igehirdetője és szolgálattelvője volt a gyülekezetnek hosszú időn át.

Kovács István megtérésének történetét az egyik szadai testvér, Juhász István több ízben is hallotta személyesen tőle. Mária névnapon a 22 éves Kovács István csatlakozott a Máriabesnyőre vonuló búcsúsokhoz. Fiatalok felváltva vitték a katolikus egyház különböző jelvényeit, így a legnehezebb súlyú Jézus szobrot is. A falu végén az egyik fiatal letette az „Urat” és a másik kijelölt ifjú nem akarta azt átvenni. Ekkor Kovács István önként vállalta ezt. Gödöllő széléig vihette csak a szobrot, mivel ott a kijelölt ifjú átvette tőle. Gödöllő és Máriabesnyő között újból átadták neki. Lakott területen azonban nem vihette a szobrot. Ez a magatartás bántotta, nyugtalanította. Nem találta helyét a katolikus egyházban.

Akkoriban már Szadán és Órbottyánban is volt baptista gyülekezet. Kovács Istvánhoz is eljutott ennek híre. Az egyik vasárnap elment a szadai gyülekezetbe. Ott hallott először az Úr Jézus bűnösök iránti szeretetéről. Az istentisztelet után valaki meghívta őt ebédre is. Este későn ment haza. Majd a szadaiak közül saját házába is hívott igehirdetőt és erre az alkalomra már másokat is hívogatott. Így jutottak - vele együtt - többen is megtérésre.

Az emlékekből, a múlt forrásaiból arra kell következtetnünk, hogy Juhász János szadai lelkipásztor munkásságáig a veresegyházi gyülekezetben elsősorban Kovács István végezte a szolgálatot. Ez idő alatt a környék lelkipásztorai (Udvarnoki András, Seres Sámuel, Lőrik István) csak alkalmilag keresték fel a veresegyházi gyülekezetet.

Juhász János 1922-1952 között volt a Szadai körzet lelkipásztora. Ez idő alatt, s a későbbiek során is - s kisebb megszakítással - jelenleg is a Szadai körzet állomása a veresegyházi gyülekezet.

Juhász János munkásságára jellemző, hogy ugyanolyan súlyt fektetett a körzet állomásaira is, mint a helyi gyülekezetekre. Munkássága idején eleven, virágzó hitélet volt a környék gyülekezeteiben, így Veresegyházon is. Egy-egy ünnepi alkalom megmozgatta a környék testvériségét. Különösen a bemerítési alkalmak voltak népesek. Ezeket a szabadban tartották, s általában jelen volt a fóti fúvószenekar és az órbottyáni, valamint a szadai összevont énekkar. Az egyik legkiemelkedőbb bemerítés 1923. pünkösdjén volt a veresegyházi tóban. Ekkor kilenc veresegyházi és hat szadai merítkezett be. Még ugyanebben az évben a gödöllői tóban is volt bemerítés, Veresegyházáról három taggal.

Ebben az időszakban az eleven gyülekezeti életet jelzi az ének- és zenei élet fellendülése is. 1927-ben énekkar, 1932-ben pedig zenekar alakult a gyülekezet fiataljaiból.

Gaál József 1949-1951 között pásztorolta a gyülekezetet, mint a Budapest-József utcai gyülekezet vénje. Ez idő alatt oroszlánrészt vállalt az imaházépítés szervező munkájából. Addig ugyanis magánházaknál tartották az istentiszteleteket és az egyéb összejöveteli alkalmakat. A jelenlegi imaház helyén volt egy öreg, szalmatető ház: hosszú időn át ez adott otthont a

gyülekezetnek. A szomszédban lakó Vezsenyi testvérnő ajándékozott az ő telkéből egy részt a gyülekezetnek. Így bővült ki a régi telek imaház építésére is alkalmas telekké.

A gyülekezet példás összefogásával indult meg a pénzbeli gyűjtés, valamint az építési anyagok beszerzése. Ebben nagy segítséget kaptunk a külföldi hittestvéreinktől és az ország testvériségétől is. A gyülekezet akkori fiataljai több budapesti és környékbeli gyülekezetet látogattak meg, amelyekben a zenekarral szolgáltak. Nem rejtették véka alá, hogy imaházat szeretnének építeni. A vendéglátó gyülekezetek kinyitották a szívüket és az erszényüket is az Úr házána építésére.

Marosi Béla építész testvér készítette el az imaház tervrajzait és jelentős anyagi segítséget is nyújtott. 1949 tavaszán volt az imaház alapkövének letétele, s még ez év novemberében megtörtént a felépített imaház felavatása is. Ekkor a kis gyülekezetnek 25 tagja volt.

Gerő Sándor - a Szadai körzet lelkipásztoraaként – 1951-1958. között végezte a szolgálatot gyülekezetünkben is. Az imaházépítés terheiből erre az időszakra is maradt még. Öt év alatt több ezer forint adósságot fizetett ki a gyülekezet. 1953-ban pedig székeket vásároltak. Az idősebb testvérek nagy szeretettel vettek egy-egy széket, mondván, hogy ha ők már nem is ülnek azokon, de a jövő generáció hasznát veszi. 1954-ben az emelvény padlózata készült el.

1956-ban a gyülekezet ébredésért imádkozott és tizenketten döntöttek az Úr Jézus mellett. Mivel bemelegítő medence nem volt még az imaházban, ennek elkészülte után történhetett meg az új medencében a bemelegítés.

Marsal János - szintén a Szadai körzet lelkipásztoraaként - szolgált a gyülekezetben. Ebben az időben több család költözött a Tiszántúlról Veresegyházára. Az ötvenes évek végén, valamint a hatvanas években – az urbanizáció következtében – jelentősen megnövekedett a gyülekezet az ideköltözött családok által. Ez egyrészt örömet jelentett a gyülekezetnek, másrészt viszont súrlódásokra, konfliktusokra vezetett. Elég hosszú idő telt el, míg a gyülekezet megnyugvásra, békességre jutott.

Marsal János szolgálatát követően az alábbi lelkipásztorok végezték a munkát a veresegyházi gyülekezetben:

Hetényi Pál és Patai József	(1971-1972)
Juhász János	(1973-1974)
Cserhalmi Imre	(1974-1978)
Drenyovszki Pál	(1978-1991)
Mónus Dániel	(1992-1994)

1994-től jelenleg is Baranyi László a Szadai körzet, így a veresegyházi gyülekezet lelkipásztora.

A gyülekezet tagjainak létszáma 2000-ben: 62 fő. A gyülekezetben gyermekbiblikör, énekkar, női kör működik. Az ifjúsági munka közös a szadai gyülekezettel.

A KARTALI BAPTISTA GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE

(Marsal János szolgálata előtt) /5/

A századfordulón élt Kartalon egy jómódú család, akik földjüket fogadott munkásokkal tudták megműveltetni. Különösen az aratási munkákhoz volt nagy szükség a több munkaerőre. Így kerültek Szűcs Andrásékhoz Szadáról érkezett, munkát vállaló napszámosok, akik között baptista férfiak is voltak. Szadán ekkor már több mint húszéves volt a baptista misszió.

A gazda felesége, Szűcs Andrásné sz. Tóth Judit szíve szikrát kapott és lángra gyúlt benne a hit. Ez a Juda néni még 1902-ben be is merítkezett Budapesten: akkor ötvenöt éves volt. Négy év múlva István nevű fia is követte őt a hullámsírba, bemerítkezett ő is.

A jó magvetés meghozta az aratás áldott idejét. 1909-ben, a korabeli tudósítás szerint Udvarnoki Béla lelkipásztor 42 fehérruhást merített be, s közülük öten kartaliak voltak. A húszas évek végén mintegy százan tartoztak a kartali baptista gyülekezethez, a szorosán értelmezett 66 bemerített taggal együtt.

Kezdetben a gyülekezet Lados János testvérék házánál jött össze. 1930-ban már imaházat tudtak építeni. Ez év áprilisában kezdték el az építkezést, s az őszi hálaadó ünnepélyen vették használatba. Első lelkipásztoruk 1925-ig Molnár József volt. Majd 1925-1949 között Juhász János szadai lelkipásztor vállalta fel a Kartali gyülekezet gyámolítását is – a Szadai gyülekezet pásztorolása mellett.

Ahogy fejlődött, gyarapodott a kis gyülekezet létszámban és erőben, aszerint aktivizálódott a testvériség a missziói munka terén. A harmincas évek elején már „olyan jól álltak”, hogy eljutottak a közelebbi és távolabbi falvakba és hirdették az evangéliumot. A szomszédos falvakban a frissen alakult ének- és zenekar is végezte a szolgálatokat. A kartaliak egyre szívesebben látott vendégek lettek Hatvanban, Bujákon, Egyházasdengelegen, Heréden és még sok más helyütt.

A gyülekezet több évtizeden át a Szadai körzethez tartozott. Juhász Jánost Gerő Sándor lelkipásztor követte a szolgálatban 1949-1960 között. Marsal János lelkipásztor 1960-1974 között pásztorolta a gyülekezetet. Az ő utódja Drenyovszki Pál lelkipásztor volt 1974-től. Az ő szolgálata idején, 1980-ban - körzetrendezés kapcsán - a gyülekezet az Aszódi körzet állomása lett. Ily módon 1980-1984 között Katona László lelkipásztor végezte a szolgálatokat.

A gyülekezet 1983-ban szolgálati lakás építésébe kezdett, amelyet 1984 decemberében adtak át az akkor érkezett lelkipásztornak, Szlepák Lajosnak és családjának, akik jelenleg is itt végzik szolgálataikat.

A kartali gyülekezet 2002-ben készül ünnepelni fennállásának századik évfordulóját. A gyülekezetben gyermekbibliakör és ifjúsági kör működik. 1997-ben énekkar is alakult.

A Kartali körzet jelenleg Kartal, Hévízgyörk és Selyp települések gyülekezetéből áll. Szórvány-állomásai: Egyházasdengeleg, Bag és Petőfibánya.

A RÁKOSHEGYI GYÜLEKEZET RÖVID TÖRTÉNETE

(Marsal János szolgálata előtt) /6/

Rákoshegy jelenleg Budapest XVII. kerületének része a pesti oldalon. A század elején Rákoshegy területe is a szomszédos Rákoskeresztúrhoz tartozott. Az evangéliumi magvetés Rákoskeresztúron talált előbb talajra. Így a rákoshegyi baptista misszió kialakulása kapcsolódik a rákoskeresztúri misszióhoz.

E vidéken már a török hódoltság idején volt egy magyar lakta település, de a törökök kipusztították a lakosságot. A 150 éves hódoltság után a gróf Vigyázó és a báró Podmaniczky család Nógrád megyéből evangélikus tótokat, a XVIII. században pedig katolikus németeket telepített Württemberg környékéről a községbe. Így alakult ki a vegyes nemzetiségű, háromnyelvű lakosság.

A község legnagyobb részben uradalmi birtok volt, a század elején került felparcellázásra. Rákoshegyet híressé tették az ügyes üzletemberek, akik a telkeket első kézből megvették és hosszú lejáratú részletre árulták. A villaszerű szétszórt építkezés jellegzetesen mutatja a hangyaszorgalmú, takarékos életű kisemberek ízlését. A község csak 1921-ben nyert önálló közigazgatást.

Rákoskeresztúron, a főnemesi kastély árnyékában nincstelen földművesek, legfeljebb középbirtokosok laktak. Rákoshegyen elzárkózó, a saját egzisztenciájukat féltő emberek éltek, akiket a keresztúriak ugyan uraknak tartottak, pedig csak eszközük volt más, mint a kapa és a kasza. A kifizetésű tollforgatók csak modorosságukban voltak urak. A két települést tehát merőben más emberek lakták. A létrejövő gyülekezet arculata is magán viselte ezeket a jellegzetességeket.

A Békehírnök 1905. pünkösdjén közöl először híradást Rákoskeresztúrról (169. oldal). Innen megtudhatjuk a következőket:

Keresztúron már régóta kísérleteztek komolyabb missziói tevékenységgel a rákoscsabaiak, de mindeddig nem sok eredménnyel. A község lakói közül most nemrég megtért Maczó János, aki egy kis házat vett és bejelentette, hogy ezentúl istentiszteleteket kíván tartani házában. Ennek nyomán három helyi személyt (Csepetnyi Mihályt, Lesenszky Mihályt és Maczó Jánosnét) pünkösd másodnapján bementették. A keresztelés a község szélén lévő tóban volt. Udvarnoki András testvér prédikált Máté 3. alapján egy kocsitetejéről, a szakadó esőben is türelmesen hallgató sokaságnak. Az eső szüntelenül esett és a mintegy kétszáz budapesti vendég testvér nem tudott sehová elhúzódní. Utóbb a keresztúri vasútállomás védelmét vették igénybe. Ott várakoztak két órán át a vonatra. Közben mindig énekeltek, szavaltak és prédikáltak.

Az itt megnevezett Maczó János testvér, az első keresztúri baptista, néhány héttel korábban, 1905. április 24-én Udvarnoki András által keresztelkedett Budapesten.

Kezdetben a testvérek az összejöveteleket rákoskeresztúri lakásokban tartották, Maczóéknál először. Rákoscsabáról sűrűn jöttek ígét hirdetni Debreceni János és Velez István. „Központi” igehirdető Udvarnoki András – és a későbbi hitközségi elöljáró – Nagy Pál volt. Egy ideig összejöveteleket tartottak a Pesti úton, Wittemberg Simon házában.

Az első lelkipásztor Udvarnoki András, aki 1905-1911 között betöltötte a körzeti lelkipásztori tisztséget. Az alapító tagok szerint Molnár József volt rákoscsabai, később független péceli prédikátor is járt Rákoshegyre, de „nem valami sokáig”. 1911-ben végeztek az Udvarnoki András által alapított teológiai szeminárium első növendékei. Ezután állt a szolgálatba a csoport tagjainak egyike, Kiss Gábor testvér. Ő 1910-1915 között, mint rákoscsabai prédikátor végezte a munkát. Kiss testvér hadbavonult és 1917-ben meghalt. A körzet új pásztora Szabó András (1860-1943) lett, aki - Dr. Tóth József orvos emlékirata szerint - 1920-1928 között járt Rákoshegyre. Rövid ideig tevékenykedtek Rákoshegyen Fodor Lajos és Bán Gábor (1884-1956) testvérek.

A gyülekezetben eleinte a keresztyűk voltak többségben. Rákoshegyen egyedül a Felvidékről, Körmöcbányáról származó, tótul és németül egyaránt beszélő Lehotzky József (1864-1941) és családja lakott. A hívő tímár a gyülekezetet ideális otthonnak találta, hiszen a háromnyelvű lelki közösségben jól megértették a beszédeit. Ugyanis ígét hirdetett magyarul, németül és szlovákul. Nyelvtudása és buzgósága miatt gyakran volt Meyer Henrik tolmácsa. Amikor az újpesti gyülekezetben nemzetiségi tagok is csatlakoztak a „magyarokhoz”, Lehotzky József is közöttük volt (Igazság Hírnöke, 1908.) A bodrogközi misszióban is tevékenykedett, gyakori vendége volt Bretz Gusztávnak. Ígét hirdetett Sárospatakon, Sátoraljaújhelyen és az Ukrajnához tartozó gyülekezetekben is. Répay György Gyula 1933-ban „az igaz úttörők” között említi. Sok áldás kísérte a szolgálatait.

A rákoscsabai körzet hívői – Szabó András pásztori működése idejében – imaházakat vettek és építettek. Csopják Attila írja le a hat község nevét, - köztük Rákoshegyét is -, amelyek imaházzal gazdagodtak. (Képek a magyarországi baptista misszió történetéből. Budapest, 1928., 67. oldal)

Az első rákoshegyi imaház 1925-ben épült, a Kölcsey u. 45. sz. alatt. A Békehírnök örömmel közölte 1925-ben az új rákoshegyi imaház megnyitásának hírért. Október 25-én, az emlékezetes vasárnapon délelőtt Szabó András és Kristóf Domokos, délután pedig Udvarnoki András és dr. Schimert Gusztáv tartottak beszédet.

A rákoshegyi gyülekezetnek akkor 21 tagja volt. Az ő példás áldozatkészségüket bizonyítja az új épület. Az építkezés tervezői és kivitelezői munkáját ifj. Lehotzky József végezte. A munka terhét megosztotta vele Szegedi György testvér, akit a folyóirat már ebben az időben a gyülekezet diakónusának nevez.

Időközben a fejlődés lehetővé tette, hogy Rákoshegy és a tápióvidéki gyülekezetek önállósuljanak. 1935-től az új körzet pásztora Baranyay Mihály. Ő a lelkipásztori szolgálat mellett ellátta az országos missziói titkár, később a szeminárium tanári és igazgatói feladatát.

1940-től Rákoshegy és Keresztúr lakói iparral kezdtek foglalkozni. Mindkét lakónegyed népesedett. A gyülekezet tagjainak számát az ország különböző részeiről beköltöző családok gyarapították. Így kerültek a gyülekezetbe Fejér Gyula, Kalkó János, Fejős Gyula és Kudelász Nándor testvérek családtagjaikkal.

A fővárosi gyáripar azonban kissé messze esett, ezért – aki tehette – igyekezett munkahelyéhez közelebb eső lakást keresni. Megindult a vándorlás az ipari központok felé. 1950-1965 között több volt azoknak a száma, akik a gyülekezetből elköltöztek, mint a csatlakozóké. 1965-ben a gyülekezet tagjainak száma 56 fő. A családtagokkal, érdeklődőkkel

együtt mintegy 90 fő látogatta a gyülekezeti alkalmakat. A gyülekezetbe járók kétharmada nyugdíjas, egyharmada aktív dolgozó volt.

Az előbb említett körülmények között végezte lelkipásztori szolgálatát Rákoshegyen három lelkipásztor. Cseri Kálmán (1912-1983) 1946-tól 1951-ig pásztorolta a közösséget. 1946-1949 között a Tápió vidéki körzettel együtt kezelte a rákoshegyi gyülekezetet. Tisztségében Kalkó József (1917-1975) követte 1951-1957 között. Kalkó József 1953-tól másfél éven át internáló táborban politikai fogoly volt. Szebeni Olivér pedig 1957 – 1971. között volt a gyülekezet pásztorja. Ő teológiai tanári szolgálatot is ellátott.

Kalkó József szolgálata idején adományozott a gyülekezetnek Lehotzky József (1903-1999) - az imaház tőszomszédságában - egy épületet és 200 négyzetöles telket. Ez lett a gyülekezet lelkipásztori szolgálati lakása.

Cseri Kálmán másodízben 1971-től kb. 1974-ig pásztorolta a gyülekezetet. Őt követte a szolgálatban Marsal János 1974-1985 között. Marsal János utódja Kiss Emil: 1985-1996 között végezte a szolgálatot. 1997-től jelenleg is Szegedi Tivadar a közel félszáz tagú gyülekezet lelkipásztorja.

FELJEGYZÉSEK MARSAL JÁNOS IGEHIRDETÉSEIBŐL

„AKIÉ A FIÚ, AZÉ AZ ÉLET.”

(Feljegyzés Marsal János igehirdetéséből. Örökkévalóság vasárnapja, 1989.) /7/

„Akié a Fiú, azé az élet: a kiben nincs meg az Isten Fia, az élet sincs meg abban. Ezeket írtam néktek, a kik hisztek az Isten Fiának nevében, hogy tudjátok meg, hogy örök életetek van, és hogy higgyetek az Isten Fiának nevében.”

(1 Ján 5:12-13)

Kedves Testvérek! Kedves Gyülekezet!

Néha elkövetem azt a vétséget, hogy verset írok. A két kisebb lányunokám telefonált: „Papa, kérünk verset a jövő vasárnapra!” Néztam a tárgyat: „Az örökkévalóság vasárnapja”. Gondoltam magamban, no, akkor a kisebbiknek, a tízévesnek egy olyan hozzávalót faragok. Megfordítottam a címet: „A vasárnap örökkévalósága”. Leírtam, hogy milyen lenne számára a vasárnap, ha az örökké tartana. Az első vasárnap örülne, hogy nem kell suliba menni és így tovább. De utána leírtam azt is, ami szokott történni. Az édesanyja ott ül mellette az imaházban, s állandóan rászól. Mert olyan fiús kislány: mindig izeg-mozog. A vers befejezése ez: bár elmúlna már a vasárnap, mert túl hosszú így. Nehéz ilyen fegyelmezetten ülni és élni az imaházban.

Ám ez nemcsak a tízéves unokámra vonatkozik, hanem ránk is. Felvetettük-e már azt a kérdést, hogyha a vasárnap hasonlít az örökkévalósághoz - egy kicsit hasonlít csak -, s ha ezt a napot tartósítanánk, meddig bíránk ki?

Ravasz László református püspöknek van egy írása, amelyben azt boncolgatja, hogy ha nem lenne halál, mi lenne itt ezen a földön? Iszonyatos ribilliót ír le. Az öregek nem akarnák átadni a fiataloknak a hatalmat, a jogart és így tovább. Szörnyű pusztítás lenne ezen a földön. Szerencse, testvérek, hogy a vasárnap csak egy kis íz abból, ami az örökkévalóságban lesz majd.

Éppen a közelmúltban beszélgettünk egy nagyon drága rákoshegyi testvérnővel, aki ment haza az Úrhoz. Egyébként hadtest-parancsnok volt a férje. A dunántúli hadtestparancsnok felesége volt. Ezt az asszonyt a gyülekezet már felvette a tagjai sorába, de a bemejtése még nem történt meg. A bemejtésére várva kérte: „Marsal testvér, hadd úrvacsorázzam.” Mondtam neki, hogy „Kun néni, bírja már ki azt a két hónapot!” Nem is úrvacsorázott addig, de amint elvitték előtte az úrvacsorázó edényeket, az ujját hozzáérintette. Azt mondta utána: „Marsal bácsi, mintha az áram ütött volna meg!” Azt mondtam magamban: „No, az úrvacsora valóságából egy picike.” Mert néha nagyon könnyelműen vasárnapozunk, úrvacsorázunk, Bibliát olvasunk és így tovább.

No tehát nem ilyen az örökkévalóság, mint a vasárnap, hanem valami kis ízt kapunk belőle. Ízt kapunk belőle, testvérek és az olvasott igéből - röviden szeretném összefoglalni - szintén egy kis ízt szeretnék adni a testvéreknek. Ha most megkérdezném, hogy mit olvasott fel a testvér, nem tudom, hányan tudnánk elmondani, csak úgy nagyjából is.

Ez az ige, *Jánosnak ez a levele hívőknek szól*: „Nektek írok, akik hisztek.” Itt most nem azokról van szó, akik hitetlenek, keresők, akik még nem döntöttek Jézus mellett, hanem azokról,

akik hisznek. Azoknak, akik hisznek, mondja a továbbiakat és itt már megint azt kell ismételnem, amit délelőtt is említettem: hogy hol magaslatra, hol mélyre kell szállnunk az ige szárnyain, az ige nyomán.

Az első gondolat így hangzott el: „Akié a fiú, azé az élet.” Itt nem arról van szó megint, hogy aki hallott a fiúról, aki sokat tud beszélni –mondjuk a prédikátor – a fiúról, hanem „*akié a fiú*”. És ez magyarul, annyit jelent, testvérek, - nem vagyunk gyerekek, csak nagyon kicsik vannak közöttünk, így nyíltan mondhatom -: amint egy emberi élet fogamzása létrejön, Jézus Krisztus léte is, a Szentlélek fogamzása által kell, hogy bennünk létrejöhön. Ez az a bizonyos újonnan születés.

Tehát nem arról van szó, hogy partner vagyok, nem arról, hogy pártoló tag vagyok, nem arról, hogy imaházba járok, nem arról, hogy ötven éve vagyok prédikátor vagy énekes stb. Hanem ez azt jelenti, hogy azé a fiú, akinek a szívében megszületik a Szentszellem által Jézus Krisztus. *Tehát még egyszer mondom: megszületik az ember szívében Jézus Krisztus.*

S amint az Úr annak idején növekedett, ugyanúgy ennek a szent magnak, a bennünk született Jézus Krisztusnak is növekednie kell. És itt is van probléma: nagyon sok szívben Jézus Krisztus csecsemőnek marad. Csecsemő marad ötven-hatvan éves hívőség ellenére is! Ezért a kérdést én magamnak tettem fel: „Tied a fiú?” Te csak úgy odacsapódtál Soltvadkertben 1945-ben a hívők közé? Elkezdted a fúvós zenekarban, és úgy belenőtél a hívőségbe? Vagy volt egy pont, amikor megtörtént ez a találkozás a te lelked és az Isten Lelke által, és Krisztus fogamzott meg belőle? Tehát ezt jelenti az „akié a fiú”- kifejezés.

Amint a magzat fejlődik az emberben, az asszonyban, a nőben, ugyanígy az emberben Krisztusnak is ilyen fejlődése kell, hogy legyen. Addig, amíg aztán megdicsőül az emberben. Tehát „akié a fiú, azé az élet”.

Eddig csak azokat a kérdéseket boncolgattam, hogy miénk-e a fiú, illetve megszületett-e bennünk a fiú? Hiszen csak azé az élet, aki ezekre a kérdésekre „igen”-nel tud válaszolni. S ha ez valóban így van, akkor már nem az az élet az igazi, amit én élek.

Délelőtt idéztem a Galata levélből egy igeverset: „Krisztussal együtt megfeszítettem. Élek pedig többé nem én, hanem él bennem a Krisztus”. És amint ez a ruha rajtam egy eszköz, úgy a test, a lélek és a szellem hármassága a bennem megszületett Jézus Krisztusnak az eszköze. A héber szöveg nagyon gyönyörű. Amikor Gedeon és az Úr Lelke között kapcsolat jön létre, ott azt mondja. „Az Úr Lelke magára öltötte Gedeont”. Isten Lelke magára öltötte Gedeont. Isten Lelke hordozta őt és tette mindazt, amit azután Gedeon tett. Persze megnyilatkozott néha az emberi Gedeonban. De jól tudjuk, hogy Gedeon életében még inkább megnyilatkozott az örökkévaló Isten. *Tehát életnek igazán azt lehet nevezni, amióta Jézus Krisztus megfogamzódott bennem.* Volt is egy ilyen ének, amelyiknek a szövege valahogyan így hangzott: Attól a naptól számolom az életemet. Vagy hadd idézzem a jól ismert énekünket: „Ó boldog nap, *amelyen* én Megváltóm elfogadtalak...”

Ezen a mérlegen most mérjük le magunkat! Izráel népe közé is odakerültek az elegy-belegy népek – így mondja a Szentírás. Favágók lettek, teherhordozók lettek, akik Józsuét becsapták. Még a későbbiekben is odakerültek. De soha nem lett Izráel belőlük! Szolga lett belőlük. Ott éltek Izráel népe között. Jártak a templomba, de soha nem lett belőlük izráelita. Izráelitának születni kell. Az nem egy vallás, az egy nemzet. Én is fölmértem: Az élet az enyém, ha Krisztus bennem lakozik. Ha Krisztus bennem örül, ha Krisztus bennem szeret, ha Krisztus bennem

szolgál. Vagyis ha Ő magára öltött engem. *Tehát akkor kapom meg az életet – és hozzátesszük most már, hogy az örök életet -, ha ez így van.*

Hangsúlyt teszünk szavacskákra az igéből. „Tudjátok meg, hogy örök életetek *van*.” Sokszor kijavítanak bennünket, amikor imában vagy beszédben az igét rosszul idézzük: Jézus megígérte, hogy *velünk lesz* a világ végezetéig. Nem, Ő nem ezt mondta! Ő azt mondta, hogy *velünk van!* Nem jövő időről van szó, hanem jelen időről! Nem akarom senkire rábeszélni, hogy örök élete van. Ha valakiben Jézus nem született meg, nem is tudnám rábeszélni. Tehát nem *lesz* örök életünk, hanem *van* örök életünk, amennyiben megszületett bennünk az Úr Jézus.

A János evangéliuma 17. részének 3. versében így olvassuk: „Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.” Ha meg akarjuk tudni, hogy mi is az örök élet, ez az igevers választ ad: az örök élet nem más, mint megismerni Jézus Krisztust.

A János evangéliuma 14. részében van az Úr Jézus nagyon jól ismert búcsúbeszéde. Itt Jézus így szól: „Az én Atyámnak házában sok lakóhely van... Elmegyek, hogy helyet készítek nektek... ismét eljövök és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.” Az Úr Jézus tanítványai Filep is, Tamás is közös problémát vetnek fel: Uram, hová megy? Nem tudjuk az utat. Hát ki az Atya? Mutasd meg! Mit válaszol Jézus? Filep, ha valaki engem látott, látta az Atyát is. *Hát az már látta az Atyát!* Természetes, hogy Filepnél is még ez mind úgy hangzott, hogy távolság volt Jézus és közte. De a Szentlélek kitöltése után már Jézus – újból hangsúlyozom –, bennünk él.

Dr. Barth Károly, a nagy református svájci teológus professzor írt egy könyvet ezzel a címmel: Isten ismerete és Isten tisztelete. Vagyis: amennyire ismerem Istent, annyira tisztelhetem Istent.

Valóság, amit Jézus mondott: „... hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent” – ez az örök élet.

Szintén a János evangéliuma 4. részében olvashatjuk, hogy egy samáriai asszony Jézussal szinte vitát akart provokálni azzal kapcsolatban, hogy hol kell Istent imádni: A Garizim hegyén, ahogy a samaritánusok teszik, vagy Jeruzsálemben, ahogy a zsidók gyakorolják. Jézus azt válaszolja: sem itt, sem ott, hanem lélekben és igazságban. S ezt megelőzően Jézus ennek az asszonynak azt mondja: „Ha ismernéd az Isten ajándékát, és hogy ki az, aki ezt mondja neked: Adj innom!: te kérted volna őt, és adott volna neked élő vizet.” Tehát ha megismerted volna azt, aki veled beszél, Jézus Krisztust.

És megismerte, testvérek? Igen. Föltárult előtte. Csak egy dolgot mondott neki Jézus: „Menj el, hívd a férjedet!” Az asszony azt válaszolta: „Nincs férjem.” Őt volt neki, de űk sem férjek voltak. Csak egy dologra világított rá Jézus Krisztus ennél az asszonynál s az már *ujjongva* ott hagyott vödört, mindent. Ujjongva ment be Samáriába és elhirdette, hogy gyertek, mert itt van az, aki. Kicsoda? Az, akit ő a szívébe fogadott. Ahogy a fogamzás egy pillanat műve, úgy Jézus Krisztus elfogadása, Jézus Krisztus léte, élete bennünk szintén egy pillanat műve. Nem kell túl egyszerűnek venni a dolgot, amikor sokszor hangoztatják, - mert nem is lehet másképpen mondani -, ha mi Istennek igent mondunk, ez a lét, ez a valóság, ez a fogamzás történik meg az ember szívében.

A másik ige, amit idézni akarok az előző gondolathoz és továbbmenni azon, a Péter levelében van. Az apostol elmondja, hogy hervadhatatlan, romolhatatlan korona, koszorú vár ránk, ami *készen van*. Nem arról van szó, hogy majd amikor meghalunk, a koszorúkészítő elkezd fonogatni a koszorút. Az apostol azt mondja, hogy készen van, hogy az utolsó időkben nyilvánvalóvá legyen.

Ki merné most magáról a következőket elgondolni: hogy neki van egy koronája? Készen van ez a korona. Elmondtam már egy esetet, ami egy erdélyi emberrel történt. Meghalt, de később öntudatra jutott. Ezen a földön meghalt, a hullaházban volt. A hullaházban volt, nem emlékszem, hogy hús vagy huszonkét órát, de ez mindegy. Ez idő alatt a kárhozatot végigjárta. Ott átélte a pokol kínjait is és a mennyország örömeit is. A mennyországról annyit, hogy Jézus ment utána, amikor irgalomért esedezett ebben az ő állapotában. Jézus ment oda hozzá és egy hatalmas terembe vezette be őt. Egy hosszú asztal volt középen és két sor korona. Mentek a koronák mellett és egyszer csak olvasta a saját nevét. *Olvasta a saját nevét* és ekkor jött öntudatra. Mondom, a hullaházban volt már reggel kilenctől. A mai napig is hirdeti az evangéliumot nagy örömmel, boldogan, hogy ő látta a saját koronáját. Hát ehhez, testvérek, nem kellene nekünk meghalni. Hacsak nem a bűnnek meghalni. Egyszerűen az igének hinni kellene! „Higgyetek nekem!”- mondja Jézus. Higgyetek az igének! Nem mellveregetés vagy vállveregetés közben, hanem nagyon alázatosan. Az az ember, akiben a Krisztus él, akiben a Krisztus megszületett, nyugodtan mondhatja, hogy neki van örök élete, neki van koronája, neki ott van a királyiszék, amit Jézus ígért. (A Jelenések könyvének 3. fejezetében olvashatunk a királyiszékről, amelyet a győzőknek ígért Jézus.) Testvérek, én így vagyok vele.

Valaki jött hozzám közölni, hogy Kalkó testvér, akit csak a régebbiek ismertek, halálán van. Így fejezte ki magát: „Szegény Kalkó testvér halálán van.” Közben nálam volt az a sokat emlegetett Dani bácsi, s amikor ezt meghallotta, fölugrott a fotelból. Odaszaladt ehhez az emberhez, megragadta s elkezdte a gallérjánál fogva rázni: „Mit beszélsz te össze-vissza? Még ha ötvenegynéhány éves is ez a Kalkó József, hogy mondhatod te őt szegénynek? Megy a Krisztushoz, tele örömmel: harsonás, hallelujás angyalok várják őt!”

Van. Készen van. És én azt mondtam a gyermekeimnek, hogy az én koporsómnál tapsoljanak. Persze, hogy nem teszik meg. Nem bánom, ha megbotránkoztok rajta, úgysem teszik meg sajnós. Mikor jutunk el oda testvérek, hogy ez így van, s hogy ott örülnek. A Lukács evangéliuma 15. fejezetének 10. versében olvassuk: „... örvendezés van az Isten angyalainak színe előtt egy bűnös ember megtérésén.”

Tehát öröm van a mennyben, mert megszületett Jézus a szívedben. Hát még akkor, amikor az ember megy haza? Ez az ember megy haza, akinek az angyalok táncoltak és harsonáltak. Öröme van. Koporsón keresztül? Fekete gyászban? Én sosem szerettem a fekete gyászt hívőknél. Én aranykeretet csinálnék a hívőknek. Hát miért fekete?

Testvérek, elhiszitek ezeket? Ne nekem higgyetek, hanem a Bibliának, Jézusnak, hogy nektek van örök életetek, hogy nektek van koronátok, nektek van királyiszéketek, nektek ott van a fehér ruha, ott van már pálma, amely nem hervad el.

Az unokáimnak beszéltem ezekről a dolgokról, de úgy, hogy a vejem hallja, amikor meghalt az édesapja, a nászom Rákoscsabán. A végén a vejem szólalt meg: „De megnyugtatta a szívemet.” Én úgy beszéltem a gyermekeknek, hogy a nagypapáról van szó, aki még a hullaházban volt, nem is a sírban. És a vejem mondta, hogy „de jó!” Persze én neki is céloztam a gondolataimat.

Testvérek, *örök* életünk van. Az „örök” szót mi nem tudjuk úgysem megérteni. Amikor az örök kárhözatról beszélünk, mi egy helyet gondolunk el, ahol recseg-ropog a tűz. A Biblia mondja - de képek ezek, testvérek -, hogy a pondrók, a kukacok ott mászkálnak. Hiszen azt mondja az ige, hogy „férgük meg nem hal és tüzők el nem alszik”. Ezek csak képek. A pokol is egy állapot. Az nem hely. A mennyország is állapot. Az nem hely. De jó lenne egy pillanatra betekintést nyerni a mennybe! Hogy mi van ott?! Kik és mit csinálnak? Hát kik ezek? „Ezek azok, akik jöttek a nagy nyomorúságból és megmosták az ő ruháikat, és megfehéřítették ruháikat a Bárány vérében.” És nem, nem, nem, nem, nem. Sorolja, hogy mit nem tesznek, mi nem lesz ott. S a Bárány trónusa körül ott lesznek *örökkön-örökké*.

Örök életetek van. És ahogyan most én ezt a Bibliát megfogom a kezemmel, testvérek, így kell megfogni nekünk az ígét! *Így kell megfogni az ígét!* Tudnom kell, hogy ezt Isten Jézus Krisztusban *megmondta*, és nekem mondja. Istennek minden ígérete Őbenne, Jézus Krisztusban lett ámenné. Olvassátok el: több ezer ígétet van, testvérek, a Bibliában az ember felé. És ezért – én csak magamra merem vonatkoztatni – balga vagyok, amikor azt mondom: „Uram, adj nekem szeretetet!” „Marsal János, hát már mióta kínálok!” „Uram, adj nekem...” – és mondjuk, mondjuk, hogy „Adj nekem...” Pedig ott van készen. Tálcán tartja elénk az Úr: ez mind a tied.

Nekünk adja Jézust az Atya és „vele együtt *minden*”. Mi van a mindenén kívül? Semmi. A mindenén kívül már nincsen valami. Örök életetek van, ha a Fiú a tietek. Ha a Fiú megfogamzása létrejött a ti szívetekben. És a Péter apostol leveléből idézett koszorú, korona ígéretet és így tovább, készen *van a ti számotokra*.

Tehát az örökkévalóság nem *vasárnap*. Mert mi vasárnap is elhozzuk a dolgokat ide. Ott van a szívetekben, gondolatunkban. Mással telünk be, úgy jövünk el, s az a baj, hogy úgy is megyünk el. Mert ha úgy jövünk, az nem baj: az a baj, ha ugyanúgy megyek el. Ugyanaz maradok, aki voltam, ahogyan jöttem.

Testvérek, én nem is akarok tovább beszélni erről. Mert boncolhatnánk a dolgokat. Boncolhatnánk a dolgokat. Egy a lényeg: Elhiszed-e? Mártának mondja az Úr Jézus a János evangéliuma 11. fejezetében: „Hiszed-e ezt?” Mit? Hogy aki meghal, az is él. *Az is él*. És aki csak hisz és vallja azt, amit én vallok, annak nincs halál.

Csak egy dologra akarom még a testvérek figyelmét ráterelni. Ha én csak olvasom csendben a Bibliát, vagy azt mondom: Itt van a Biblia, tele van ígérettel, betűvel, fogalmakkal, addig ez a Biblia száraz könyv maradhat egy Móricz, Jókai, Mikszáth mellett, és sorolhatnám a nagy magyar írókat. De amikor az ígét elolvastam és elolvasás után *ki-mond-tam*, annak a szónak akkor lesz ereje, akkor lesz hatalma. Ha *ki-mond-tam*. Hányszor mondtuk már: Ki ne mondd! De amikor kimondtam, annak a szónak akkor lesz ereje, akkor lesz hatalma. Bárcsak el tudnánk fogadni azt az ígét „Annak pedig, aki véghetetlen bőséggel mindent megcselekedhet, feljebb hógynem mi kérjük vagy elgondoljuk a mi bennünk munkálkodó erő szerint.”

Testvérek, csak a bio-energiát lehet megmozgatni az emberben? A szellemet nem? Hát csak idegen erők tudnak bennünk erőket, - bennünk levő erőket - felhozni, a Szentlélek nem? A Korintusbeliekhez írt I. levél 2. fejezetéből idézek most egy igeverseket. Hát csak addig merünk elmenni az ígével: „Amiket szem nem látott, fül nem hallott és embernek szíve meg sem gondolt, a miket Isten készített az ő szeretőknek...”? És itt megállunk, holott folytatódik: „Nekünk azonban az Isten kijelentette az ő Lelke által: mert a Lélek mindeneket vizsgál, még az Istennek a

mélységeit is.” Fölfogjuk, hogy egyáltalán mi ez, testvérek? Az Isten mélységeit vizsgálja az ember a *benne levő erők által*.

Igaz, hogy egy gyülekezetnek ezt így mondani, még azt a jelzőt sem merem hozzátenni, hogy szép vagy jó. Nem mondom azt sem, hogy elszáll a fülünk mellett. De valahogy úgy vagyunk vele, mint az útszélre vagy a tövissek közé hullott mag: itt most jó és kedves. De jó lenne! - hozzátesszük megint, és nem azt mondjuk, hogy *van*. Valaki így szólt hozzám: „Úgy szeretnék egy csipetnyit abból a hitből, ami magának van!” Azt válaszoltam: „Jaj, ne! Olyan kevés van nekem is, s még abból is egy csipetnyit? Van magának félretéve, egy marékkal! Nem csipet!” Nem kell csipet után vágni, amikor Isten két marékkal hozza!

Igen. Ha megszületett bennünk. És kérjük azt, hogy szülessen meg. Nem győzőm hangsúlyozni, testvérek, *ha komolyan vesszük*, akkor egy „Igen!” az egész. Ha komolyan vesszük, akkor kimondok egy igét, amit Isten nekem küld és nemcsak olvasom, hanem hangosan *ki-mon-dom*: annak iszonyú hatalma van. Isten azt mondta, hogy „Legyen!” És mi lett? Hú! Hát ezt a világot ki fogja megismerni? Soha senki. Egy szó az egész. *Szólt és előállott*.

Ez a szó legyen bennünk, testvérek. Jézus ezt mondta, idézem újból a János evangéliuma 14. fejezetét: Elmegyek... Ne nyugtalankodjék a ti szívetek (ne féljen)... Higgyetek Istenben, és higgyetek én bennem... az én Atyámnak házában *sok* lakóhely van... Ha nem lenne, megmondtam volna nektek. Nem csaptalak volna be, hogy ott nincs semmi. Akkor megmondtam volna, hogy ott nincs semmi. Ne csináljatok semmit. Pál hogy mondja ugyanezt: Haszontalan hazugok vagyunk, ha olyat mondunk, ami nem igaz. Félrevezetők vagyunk. De azt mondja Jézus, hogy *van*. És elmegyek, hogy helyet készítsek nektek, és ha elkészült, ismét eljövök és magamhoz veszek titeket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.

Testvérek, az az örök élet, hogy megismerjük az Atyát és Jézus Krisztust. Az az örök élet, hogy elfogadjam azt, amit Isten örök időknél előtte már elkészített. Hogy mondja Jézus egy példázatában? „Jertek, én Atyámnak áldottai, örököljétek ez országot, amely számotokra készítettett a világ megalapítása óta.”

A Jelenések könyve 13. részében olvashatjuk, hogy „A Bárány, aki megöletett, *a világ alapítása óta...*” Nem nagypénteken, testvérek! Ott fönt – így mondom, hogy fönt, hát mit mondjak, ez is egy elvont dolog, hogy mit jelent a fent vagy a lent - időknél előtte eldőlt a mi megváltásunk. *Örök időknél előtte eldőlt már*. Tehát fogadjuk el. És akkor részletezhetjük, hogy mi minden vár bennünket: mennyi öröm, mennyi dicsőség, mennyi boldogság! De ugyanez, testvérek, ennek éppen az ellenkezője, ha nem fogadtuk el az Urat.

Amikor meghalnak, magához veszi őket. Kiket vesz magához? Nem a hitetleneket, hanem minket vesz magához.

Van. Ez a szó maradjon meg bennünk! Örök életetek van, akik hisztek, akiben a Fiú megszületett. Ne menjünk el, testvérek, Jézus nélkül, a Szentlélek fogantatása nélkül. Hogy utána aztán hordozhassuk magunkban a növekedő, és bennünk az Atyát megdicsőítő Jézus Krisztust. Ámen.

VAN-E MENYEGZŐI RUHÁD?

(Feljegyzés Marsal János bemerítési igehirdetéséről. Rákoshegy, 1992.) /8/

„Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja az ő barátaiért. Ti az én barátaim vagytok, ha azokat cselekszitek, amiket én parancsolok néktek. Nem mondalak titeket többé szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit cselekszik az ő ura. Titeket pedig barátaimnak mondtalak, mert mindazt, amit az én Atyámtól hallottam, tudtul adtam néktek.” (Ján 15: 13-15)

Mi is szeretettel köszönjük a rákoshegyi és a Rákoshegyen megjelent testvéreket!

Kértem, hogy a leckénk töredékét olvassa fel Kiss Emil lelkipásztor testvér. Néhány gondolatot, amit Isten adott nekem ebből az igéből, a gyülekezettel szeretnék közölni.

A legelső, ahogy az ige fölött szemlélődtem, az volt - szeretném, ha nagyon komolyan vennénk én is és mindannyian -: *Mi erre a földre csak ideiglenes bejelentővel jöttünk.*

Isten nem írta alá egyetlen embernek sem, hogy erre a földre állandó bejelentővel jöjjön. Ezt nem írta alá magának Jézus Krisztusnak sem. Hiszen Jézus életének minden mozzanata arról tanúskodik – amilyen sürgősen végezte a munkáját -, hogy sok ideje nem lehet. Nekünk is érdemes tehát elővenni és megnézni a bejelentőlapunkat, hogy *valóban ideiglenes az?* Vagy talán így is mondhatnám, hogy amikor eljöttünk erre a földre, retúrjegyet válthattunk csak. Nem maradunk itt örökké. Vissza kell menni. Így olvassuk a Korintusbeliekhez írott 2. levél 5. részében: „Mert nekünk, mindnyájunknak, meg kell jelennünk a Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki megjutalmaztassék aszerint, amiket e testben cselekedett vagy jót vagy gonoszt.” S ha mi pont olyan sürgősen és olyan pontosan végeznők munkánkat, mint ahogyan Jézus Krisztus, akkor tudom, hogy egyikünknek sem kellene majd megjelenni az Úr színe előtt úgy, hogy szégyenkezik.

Amikor eljött a földre maga az Úr, szolgálai formát vett fel. Szegény módjára jött el ebbe a világba. Szegény módjára, szinte vándorlás közben - hiszen a császár által elrendelt népszámlálás miatt jutottak el az ő szülei Betlehemig. Itt Betlehemben következett el az az idő, amiről a Galatai levélben olvasunk: „Amikor eljött az időnek teljessége, kibocsátotta Isten az ő fiát, aki asszonytól lett, törvény alatt lett, hogy a törvény alatt levőket megváltsa.”

Színesen, képekben került elém az egész Biblia és a Bibliából mondandó mostani ige és igék. Mert a szín, a kép valahogy úgy érkezett elém, hogy amikor az Úr Jézus szülei megérkeztek Betlehembe, Mária közölte Józseffel, hogy várandósága letelt. Nem tudom, ki lehetett az, aki Betlehem utcáin futkosott, hogy a bábaasszonyt megkeresse. És amikor talán a bába kicsit morgolódva fölkel - hiszen éjszaka jött el Jézus Krisztus földre jövetelének, születésének ideje -, talán a hírhozónak annyit mondott: „Te, hát melyik utca, hány szám?” Valami ilyen választ kaphatott: „Sajnos nincs utca, nincs házszám. De emlékszel? Van egy vendégfogadó, mögötte van egy üres istálló, illetve van ott néhány jószág. No, hát oda sodródott be ez a házaspár, mivel másutt nem kaptak helyet.”

Megérkezhetett a bábaasszony s megint az volt bennem, hogy valami ilyesmit mondhatott, amikor látta a fiúgyermek világra jövetelét: „Kis öcsém, rossz körülmények között jöttél ebbe a világba!” Hiszen ez a névtelen, ismeretlen bábaasszony is fölmérhette a kornak történelmi, politikai, gazdasági helyzetét. (Hadd ne részletezzem, hogy mi minden volt akkor.) És talán

gondolta, vagy talán még mondta is: „De kíváncsi lennék a te sorsodra, a te jövődre, a te életedre! Aki ilyen körülmények között jöttél, mi lesz veled, mi lesz belőled?”

És valóban ez a meg nem írt, csak a képzelet szárnyán létrejött bábaasszony és annak fantáziája végig kísérhette az eseményeket. Leste-nézte, merre jár, mit csinál az istállóban született gyermek? Elcsodálkozott hol rémülten, hol örömmel, amikor szemlélhette Jézus fejlődő, növekedő életét. Így láthatta a bába - illetve térjünk csak vissza önmagunkra - Jézus „sorsát”.

János így foglalja össze az evangélium elején: „Az övéi közé jött, s az övéi nem fogadták be.” Szemléljük csak a János evangéliumának 7. fejezetét és annak utolsó versét és a 8. fejezet első versét! Ott azt olvashatjuk: „És mindnyájan haza menének. Jézus pedig elment az Olajfák hegyére.” A farizeusok a templomból hazamentek. Jézus pedig egy hegyen magányosan imádsággal töltötte el az éjszakát. Igaz volt? Igaz volt. Nem volt neki helye. Illetve csak egyetlen egyszer olvasunk arról - a Márk evangéliuma második részében -, hogy Jézus hazament. S amikor meghallották, hogy otthon van, sokan gyülekezének össze, hogy hallgassák őt. Akkor vitték azt a bizonyos gutautóttat, akit a háztetőről eresztettek le Jézus elé. Ez az egyetlen otthon is arra a sorsra jut Kapernaumban, hogy megbontják a ház tetejét. Tehát egy lakása volt, de az sem a nevével lehetett Jézusnak, s annak is a tetejét lebontják.

Gondolom, hogy a nagy munka után, amikor Jézus pihent és látta a csillagos eget – mert hiányzott a tető-, hálát adott az Atyának ezért a házbontásért, ezért a rendbontásért, mert valakik nagyon örültek, valakik nagyon boldogok voltak a gyógyulás miatt.

És talán ha a képzeletszülte bábaasszony kísérte Jézus életét, akkor valami ilyesmit láthatott a végső állomáson: „Tudtam én! Hiszen aki jászolban kezdi az életét, hiszen aki állatok között kezdi az életét, vajon hol, ha nem a keresztfán fejezi be azt. S valóban úgy volt. Nem volt neki hely születésekor a vendégfogadónál, s élete legvégén sem. Ég és föld között csüngve miértünk, nem volt hely a mennyben számára, nem volt hely a földön számára. De ő vállalta ezt a sorsot, magáévá tette. Tudta, mi vár rá, milyen lesz az ő 33 esztendeje.

No de térjünk csak vissza az ígéhez, az olvasott ígéhez: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mint ha valaki életét adja az ő barátaiért. Ti az én barátaim vagytok, ha azokat cselekszitek, a miket én parancsolok nektek. Nem mondalak titeket többé szolgálóknak, mert a szolga nem tudja, mit cselekszik az ő ura. Titeket pedig barátainak mondtalak, mert mindazt, amit az én Atyámtól hallottam, tudtul adtam nektek.”

Nyugtalanított és elgondolkodtatott engem az idézett igéből Jézus egyik kijelentése. Vajon mit értett Jézus azon, amikor itt rejtve azt mondta: „Nem mondalak titeket többé szolgálóknak... mert mindazt, amit az én Atyámtól hallottam, tudtul adtam nektek.” Amit az én Atyám mondott nekem, tudtul adott nekem felöletek, rólátok, azt én megmondtam nektek. És ebben az igében olvassuk: „szolgálóknak nem mondalak többé...” Tehát voltak ők szolgálók. Majd azt mondja: „Barátainak mondalak...”.

De figyeljük meg az ígét, testvérek, hogy Jézus itt sem állt meg. No, nem ennél az ígénéél, de az ígében - nem is kell sok helyről összeszedni gondolatokat -, többről is szó van. *Többről is szó van.* Mert lehetünk mi Jézusnak munkatársai. Lehetünk mi – mint az ígében szó van róla – szolgálói, lehetünk barátai. Lehetünk a vőlegénynek is barátja. Maga János mondta. És hogyha a vőlegénynek van barátja, illetve ha a barátnak van vőlegénye, akkor a vőlegénynek lehet menyasszonya is.

Nem ismeretlen előttünk az a Bibliából, hogy az Úrnak egyszer volt már eljegyzett menyasszonya. „Eljegyezlek magamnak örök szeretettel, igazsággal, ítélettel...” És sajnos ez csak Isten részéről volt valóság, hogy örökre jegyezte el a maga számára Izráelt, mint egy menyasszonyt. Mert később aztán ezt olvashatjuk Izráel hűtlensége miatt: „Mutasd fel nekem azt a válólevelet, amit adtam neked, hogy hűtlenné lettél, hogy elhagytál engem!” Hogy elbitangoltál, hogy más vőlegény után jártál!

Két kedves emlékem van - a sok-sok között - innen Rákoshegyről, az itt töltött tizenegy évről. Az egyik - a sokak által ismert - drága Piroska néni felől. Piroska néni egyszer, amikor megtudta, hogy nincs saját bemeztető ruhám, készített egy nagyon szép bemeztető ruhát. Volt az már Révész Benjámint alelnök testvéren, volt az már Perjesi István testvéren, volt az már Fortin testvéren. A héten kaptam vissza, mert mindig úton van. Bár valóban így is kellene neki lenni. Csak az volt a kérése Piroska néninek: „Marsal testvér, legalább vasárnap délelőttönként vegye fel, úgy álljon ide a szószékre, és úgy prédikáljon!” Hát nem mertem teljesíteni Piroska néninek ezt a kérését.

De volt ennél egy érdekesebb, egy nagyobb története ennek a gyülekezetnek, amit én itt hallottam. Már csak hallottam mástól a Lakatos házaspárról. A mi kedves Lakatos testvérünk Erdélyből nősült. Én nem tudom a körülményeket, majd az ő gyermekét kell erről megkérdezni. Csak egyet tudok és ez az érdekes és ez a lényeges, hogy amikor Lakatos néni menyasszony lett, akkor menyasszonyi ruhában jött el Erdélyből. Vonatról vonatra szállt a menyasszonyi ruhában és úgy érkezett meg ide Magyarországra, Budapestre, Rákoshegyre. Úgy elgondoltam, hogy hányan nézték a vonaton. Egyedül ült ott, fehér menyasszonyi ruhában. Nem tudom, miket gondoltak róla. A józantalanok talán a fejükre mutattak. A józanabbak arra gondolhattak, hogy mennyire szeretheti ez a lány a vőlegényt! És ki tudja, ki mire gondolt.

Testvérek, én nem teljesíthettem Piroska néni kérését. Talán ha valaki azt tenné ma is, amit Lakatos néni, megmosolyognánk, mint ahogy most is mosolygott a gyülekezet.

Valamit nagyon jegyezzünk meg, testvérek: A gyülekezet, a Krisztus gyülekezete egy menyasszony-gyülekezet. A Korintusiakhoz írt 2. levél 11. fejezetében azt mondja Pál apostol: „... isteni buzgósággal buzgok értetek, hisz eljegyeztelek titeket egy férfiúnak.”

És én tudom, hogy egyik lelkipásztor sem botránkozna meg - igaz, nagyon vegyes lenne most a „társaság” (bocsánat a szóért), a gyülekezet -, ha a Krisztushoz tartozó gyülekezet ma, nemcsak ő (a bemeztendő) egyedül -, hanem mindenki menyasszonyi ruhában jött volna el ide a mai napon. Milyen drága látvány lenne ez most! Mennyi örömet jelentene! És mennyi keserűséget is jelenthetne, hogy mellettem egy fehér ruhás, én meg fekete ruhában... Mellettem egy már menyasszonyi gyülekezetbe tartozó, én meg sehova tartozó, vagy talán éppen a sátán gyülekezetébe tartozó...

„Eljegyeztelek titeket egy férfiúnak.” És mennyire nagy igazság ez, hiszen a Máté evangéliumának 22. Fejezete így kezdődik: „Hasonlatos a mennyeknek országa a királyhoz, aki az ő fiának menyegzőt szerze.” Figyeljük csak meg, hogy miről is van itt szó!? Ennek az állapotnak, ennek a kapcsolatnak kellene létrejönnie, mert a király, a nagy Úr, a nagy Isten az ő Fiának, Jézus Krisztusnak menyegzőt szerzett. Igaz, ott is átcsapódik az Ószövetségből, hogy azokat, akiket már akkor eljegyzésben részesített, újból meghívta. De ki ezt, ki azt mondta. Balga, bolond dolgokra hivatkoztak és nem mentek el a menyegzőre.

Kedveseim! Nők, férfiak! Ti miért nem mentetek el még az Isten hívására? Ti mire hivatkoztok kikerülvén a menyegzős házat, a fehér ruhát, a menyasszonyi ruhát, a bemeztető ruhát? Ott is sok mindenre hivatkoztak. *Sok mindenre hivatkoztak!* Sőt mi több, amikor már megtelt a ház, akkor megint egy furcsa dolog történt. Valaki nem menyegzői ruhában ment a vendégségbe. Lehet, hogy nagyon szép szabású ruhában volt. Talán éppen ezért is feltűnt, hogy talán a legmodernebb ruha volt rajta, *de nem menyegzői ruha.* „Barátom, hogy kerültél ide, holott nincs menyegzői ruhád?” – szólt hozzá a kérdés. Talán azt válaszolta: „Nézd meg, milyen ragyogóan nézek ki, különb ruhám van, mint a többinek.” „Nem, nem! Ez nem menyegzői ruha!”

Hadd kérdezzek meg: Nem így kerültél ma ide te is? Szép ruhában, jó ruhában, de nem menyegzői ruhában? Hadd ne mondjam, de hadd mondjam mégis: Tudod, mi lett a sorsa annak az embernek, aki nem menyegzői ruhában volt? Kivetették a külső sötétségre. Értsd már meg, hogy e nélkül a ruha nélkül nincs tartós kapcsolat Jézussal. Nincs igazi, eredeti kapcsolat Jézus Krisztussal. Hol van a te menyegzői ruhád?

A Máté evangéliuma 25. részében is egy menyegzőről olvasunk. Ott pedig a menyegző első szakasza megdöbbentő, mert késik a vőlegény – mondja ott az ige. A tíz menyasszony-jelölt közül öt balga volt. Amikor hallatszott a kiáltás: „Ímhol jó a vőlegény!”, kapkodtak összevissza. A másik ötnek nyugodt, békés volt a szíve. Valahogy így jött elém az igéből, hogy ennek a balga ötnek *más vőlegénye* lehetett. *Más vőlegénye volt?* Fölteszem a kérdést. Egyszer majd nem belülről hangzik ez a kiáltás, mint most itt Rákoshegyen, hanem kívülről kiáltja valaki be. S nem történhetne meg most itt, hogy valaki kinyitja az ajtót és elkiáltja magát: „Ímhol jó a vőlegény?” Mit *teszel?* Ki mellől kelsz föl az ágyból? Ha autóban ülsz, kit küldesz ki az autóból: „Menj ki, mert jön az én vőlegényem!”? Nem a pénzed után szaladgálsz, kapkods vagy lesöpröd, mint Máté? Otthagysz mindent, mert jön a vőlegényed? Ahogyan most állsz lelkileg, szellemileg, erkölcsileg - ez fog téged nagyon, de nagyon meglepni Jézus jövetelénél.

Menyasszony gyülekezet. Én is úgy végignéztem még az éjszaka is az én menyasszony ruhámat. Azt mondtam, hogy baj van! Mert itt egy folt, ott egy rongy, amott egy csúnyaság megint rajta. Mondtam az Úrnak: „Uram, hát 1946-ban öltöztem én föl. Azóta hogy nézek ki?” És akkor jött elém az Efézusi levélből egy drága ige, ami menyegzőkön szokott elhangzani.

A nő és a férfi egységének titokzatosságáról van szó ott. Pál szinte elkiáltja: „Felettebb nagy titok ez, de én a Krisztusról és az ő egyházáról beszélek!” És mit mond itt Jézus Krisztus? Önmaga elé állítja az egyházat, hogy azon ne legyen szeplő, sömörögzés vagy valami afféle. És akkor azt mondtam: „Halleluja, Uram! Örömben tapsolok! Te az egyházat, az eklézsiát, a kihívottakat, a tieidet, a gyülekezetet, a menyasszonyodat, - *még ha poklos is* -, de önmagad elé állítod először. Te készíted föl a nagy találkozásra. Hát kell nekem félni attól a vizsgától, ahol a vizsgáztató tanár készít engem föl a vizsgára? Nem kell ott félnem! *Önmaga elé állít.* Jézus ezt teszi veled is! Jézus akarja ezt. S ha még nincs menyegzői ruhád, hozott ő magával!

Nem felejtsem el annak a két német evangélikus lelkésznek a bemeztetését, ami itt történt meg. Nem mertek odakint bemeztetkezni. Az istentisztelet után itt nem egy ember szólt, hogy nem lehetne ugyanígy folytatni? Hát nem megy az ilyen gyorsan! Azonnal be akartak itt merítkezni többen.

Önmaga elé állít. S mint mondtam, mindegy, hogy talán most poklos menyasszonyként állsz itt, elrútt ruhában vagy még ruhátlanul. Halld meg az Ő szavát! Mit mond a Jelenések könyvében? Hadd idézzek több igét is. „Mivel ezt mondod, gazdag vagyok, és meggazdagodtam és semmire nincs szükségem: és nem tudod, hogy te vagy a nyomorult és a nyavalyás és szegény *és vak és meztelen.* Azt tanácsolom neked, hogy végy tőlem tűzben

megpróbált aranyat, hogy gazdaggá légy, és fehér ruhákat, hogy öltözeted legyen, és ne láttassék ki a te mezítelenségednek rútsága. És szemgyógyító írral kend meg a te szemed, hogy láss.”

Dobd csak le magadról a szellemi göncöt! Mennyi rútság van a szádban, a szemedben, a szívedben! De jó lenne, ha belátnád! Ezt nem én kérem tőled. Jézus kéri, aki önmaga elé állít, aki kínálja neked a fehér ruhát itt, most!

Azt mondja ugyanebben a könyvben: „És fehérben fognak majd velem járni, mert méltók arra.” Ne haragudjatok, nem fantázia kérdése ez. Én úgy voltam az éjjel megint, amint emlékeztem az ígére, hogy láttam Jézust a mennyországban hatalmas, fehér ruhába öltözött sereggel. Belekaroltam Jézusba s úgy sétáltunk a mennyországban. S ő mutatta: „Nézd csak!” Jaj, nem is tudom, hogy milyen néven szólított, mert új nevet is kaptam. „Nézd csak, ez ez, az az a mennyországban: ez mind a tied!” „Fehérben fognak velem járni, mert méltók arra.” Én nem tudom, hogy milyen topánka lesz a lábamon vagy milyen korona lesz a fejemen. De egyet tudok, hogy fehér ruha lesz rajtam. És ő (a bemeztett) felvette ezt a fehér ruhát most itt. Fölvette. Miért? Mert döntött Jézus mellett. Mert eldöntötte, hogy ő a menyasszony gyülekezetbe kíván tartozni.

Én áldom az Istent a családomért – úgy ez is végig ment bennem. Áldom az Urat a fehér ruhához készülő unokáért. Áldom az Istent az én menyasszony lányomért. Mert ő is ott van abban a gyülekezetben. De beleremegett a szívem a feketébe öltözött fiaim miatt. És beleremeg Isten szíve a te mostani sötét életed, sötét ruhád miatt.

Nem folytatom. Isten drága Lelke folytatja benned. És tegyen is nyugtalanná teljesen. Megkérdezi tőled: Ki a te vőlegényed? Milyen ruhában jársz? Milyen lett eddig a te menyasszonyi ruhád?

Itt van az alkalom. „Fehérben fognak velem járni.” És ha te most a te szívedet leteszed Jézus kezébe, mert azt loptad el tőle, a vőlegényedtől, a szívedet. Hát milyen az a kapcsolat, ahol a szívet lopják el? Ha te visszaadod, jaj, hogy kellene most elmondani az ígét? Ugrálva, tapsolva a Jelenések könyve 19. részéből: „Örülünk és örvendezzünk, és adjunk dicsőséget néki, mert eljött a Bárány menyegzője, és az ő felesége elkészítette magát.” Eljött a *Bárány menyegzője!* És az ő menyasszonya fölékesítette magát.

Hogy néz majd ki a vőlegény? Nem úgy, amivé mi tettük, hogy rúttul leköpdöstük nagypénteken. Nem úgy, hogy csupa daganat az arca, mert öklöztük nagypénteken a mi bűneinkkel, nyomorúságunkkal! Nem úgy, ahogy ott kinézett, ahogy mondja az ige: „Néztünk reá és nem volt az ő ábrázata kívánatos.” Nem ismerünk majd rá, olyan csodálatos lesz! Akkor majd én és mindannyian, akik döntöttünk mellette, az ő menyasszonya, nem is menyasszonya, a *Bárány felesége* leszünk - azt mondja az Ige -, akik fölékesítették magukat.

Ó, áldott legyen az Úr, hogy nemcsak ennek a leánynak van lehetősége és volt lehetősége, hanem most itt neked is. Jézus már döntött melletted. Ő ígét mondott már teneked. Én tudom. Nekem is mondta. Mondj te is egy ígét öfelé és öneki. És ha nem is itt veszed fel a ruhát, de úgy mehetsz majd el innen, ebből a gyülekezetből, hogy a hónod alatt lesz a te fehér ruhád. Legközelebb már nem a hónod alatt hozod el, hanem - mint Lakatos néni messze idegenből - jössz felöltözve, mert a vőlegényedet nagyon szereted. Jössz felöltözve, felékesítve magadat. S nemcsak eddig a medencéig, hanem az örökkévalóságig. Legyen ez így. Jézus így akarja. Ámen.

ÖRÜLJÜNK és ÖRVENDEZZÜNK!

(Feljegyzés Marsal János szolgálatáról. Igei bátorítás a Szadai temető kertben,
1998. februárban) /9/

Kedves Testvérek! Kedves Gyülekezet!

Bent a ravatalozóban Zsiga János testvérünk, barátunk múltjáról, szenvedéséről, nyomorúságairól esett szó. A múlthoz csak egyetlen gondolattal kapcsolódok. Tizennégy évig éltünk itt Szadán. A tizennégy évből több mint tizet együtt töltöttünk Zsiga János testvérrel egy udvaron, kerítés nélkül, szóváltás nélkül. Nem tudom, van-e itt két olyan család, akik egymás mellett laknak, s ezt elmondhatják. Tehát a múlthoz ennyit.

A jövőt illetően, illetve a *jelent* illetően a Jelenések könyvéből idézek ígét. S remélem, nem ütköztök meg, ha a *valóság*ot mondom onnan: „Örüljünk és örvendezzünk, és adjunk dicsőséget néki, mert eljött a Bárány menyegzője, és az ő felesége elkészítette magát. És adatott annak, hogy felöltözzék tiszta és ragyogó fehér gyolcsba.” Ez az ige, amit idéztem, nemcsak egy általános igei igazság, nemcsak minden időkre szóló, tehát a múltat és a jövőt felölelő igazság.

Amint az éjszaka gondolkodtam a mi Zsiga János testvérrel való kapcsolatunkról, azt kértem imában: „Uram elevenítsd meg az Igét! Elevenítsd meg a te beszédedet!” És ekkor jött elém az igék - szinte így t mondhatom – hosszú-hosszú hadsora. Az első ide vonatkozó, amikor Jézust azt mondja: „Elmegyek és helyet készítek nektek, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek.” *Elhiszitek ezt?* Jézus mondta általános igazságként, de reá, Zsiga Jánosra vonatkozóan is. Azt mondta, hogy az utat is tudjátok oda.

Hogy hangzik ennek az útnak a meghatározása? Egy példázatot mondott el Jézus. Azt mondta ebben a példázatban: Meghalt Lázár és angyaloktól vitették Ábrahám kebelére. Megint kérdezem: *Elhiszitek ezt?* Vagy egy másik ige, amit legutóbb mondtam itt ezen a helyen, a temetőben: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem lett nyilvánvalóvá, hogy mivé leszünk. De tudjuk, hogyha nyilvánvalóvá lesz, hasonlókká leszünk őhozzá, mert meglátjuk őt úgy, amint van.”

Majdnem azt mondhatnám, hogy fölösleges a folytatás, mert még vagy tíz vagy húsz olyan ígét mondhatnék, amit ti is jól ismertek. *Csak van egy nagyon nagy gondunk, hogy nem hiszitek el. Nem tesszük magunkévá. Nem állunk rá az ígére.* És ezért került elém az idézett alapigénk: „Örüljünk és örvendezzünk és adjunk dicsőséget néki...”

Ne sírjunk, ne keseregjünk, mert a Bárány menyegzőjéről van most itt szó, ahol jelen van Zsiga János. Már megkapta a ruhát, amibe átöltözött: a ragyogó, tiszta fehér gyolcsot. Már megkapta azt a lehetőséget, hogy az ő feleségével, édesanyjával, édesapjával találkozott. *Nem találkozni fog, hanem találkozott!* Meg-kapta azt az áldott lehetőséget, hogy ők is várták Jánost!

Vagy tovább menjek *a valósággal?* Nem is tudom, hogy melyik volt az, az anya, az apa vagy a feleség, aki így szólt Jánoshoz: „Na gyere, megmutatom, hogy melyik az én hajlékom!” És megmutatta az ő hajlékát. Azt a kibeszélhetetlen, gyönyörű hajlékot.

Amint jöttünk ide Szada felé az úton, csodálkoztak a családunk ittlévő tagjai: „Milyen gyönyörű is ez a hely!” Ezt nem láttuk tizennégy éven át, nem értünk rá látni, gyönyörködni benne. És hogyha ez a föld, ez a világ, ez a természet gyönyörű, milyen lesz - János számára *milyen* - az a hajlék, amikről Jézus ezt mondta: „Örök időknek előtte már elkészítettem nektek?”

Talán Zsiga papa mondta: „Gyere, János fiam, megmutatom az üvegtengert!” A felesége mondta: „Gyere, sétáljunk végig az aranyutcán!” Testvérek! Ezek nem álmok, nem fantáziadolgok! *Ezek valóságok!* És talán – nem is talán, hanem bizonytalansággal így vagyok, hogy Irénke megkérdezte Jánostól: „Mi az, te két hajlékot kaptál?” „Nem, ez az Attilaé, fönntartom neki, mert őt is várom és várjuk ide” - válaszolta János.

De buta vagyok, hogy a könnyem folyik. Hiszen azt mondtam, hogy örüljünk és örvendezzünk és adjunk dicsőséget néki. Mert eljött, megérkezett a Bárány menyegzője és az ő felesége, a gyülekezet - most Zsiga János - felkészítette magát, ragyogó, fehér ruhát kapott.

Sokszor felhangzott bent a ravatalozóban a kérdés: Hiszed-e ezt? Járod-e ezt az utat? Hová kerülsz? A kárhozatba vagy angyaloktól vitetve nem Ábrahám kebelére, - hanem mint hallottuk - , a nagy királyi trón elé? Én oda készülök és oda is érkezem. Rajtad múlik, egy „Igen!”-en, hogy te is kimondod: „Igen, én is oda tartok, oda sietek! Oda készülök én is. Leteszem a bűnnek nyomorult ruháját. Leteszem a múlandóságot, a reménytelenséget, a bizonytalanságot, a szomszédokkal való gyűlöletet és haragot.”

Eljön a te időd is. Sokszor állok én is a sír szélén. Amikor eljön az idő, hadd mondhassa el majd a lelkészed azt, amit ezzel az igével mondhattam Zsiga Jánosra vonatkozóan: „Örülünk és örvendezzünk, mert eljött a Bárány menyegzője...” S az ő menyasszonya, a gyülekezet, Zsiga János elkészítette magát. Elfoglalta az örökkévaló helyzetet és állapotot. És ő onnan mosolyogva néz ránk. És vár haza.

Téged is vár Jézus, aki érted meghalt, hogy a számodra elkészített helyet másnak ne adja. „Senki el ne vegye a te koronádat!” – mondja az ige. Tiéd legyen a korona, te foglald el a helyet! Dönts mellette! És majd úgy emlékezz vissza, hogy ezen a temetésen, igen, akkor kaptam ragyogó koronát, kaptam királyi széket, kaptam örökkévaló életet!

Isten áldjon meg benne való békességgel, nyugalommal, örömmel! És áldjon meg azzal, hogy örülj és örvendj, amikor a te számodra is kész lesz, elkészítve lesz a menyegzői ruha. Ámen.

JEGYZETEK, FELJEGYZÉSEK A MELLÉKLETEKHEZ

1. *A Nagyvarsányi körzet rövid története (Marsal János szolgálata előtt).* Kivonat és idézetek a Nagyvarsányi Baptista Gyülekezet által 1999. novemberben kiadott könyvecskéből. A könyv címe: „Oltalmazd, amit jobboldal ültettél” 80. Zsoltár 16.a. *A Nagyvarsányi Baptista Gyülekezet 80 éves történelme.*

A kivonatot készítette: Pálinkás Ibolya.

2. *A nagyvarsányi gyülekezet megemlékezése (Marsal Jánosról).* Idézet az 1. pont alatti könyvből. (19-21. oldal)

3. *A Szadai baptista gyülekezet rövid története (Marsal János szolgálata előtt).* Sólyom Miklós egykori Szadára beosztott teológiai hallgató, valamint Drenyovszki Pál egykori Szadai lelkipásztor gyűjtése, leírása alapján összeállította: Pálinkás Ibolya. (Sólyom Miklós 1963 júniusában, Drenyovszki Pál pedig 1980 szeptemberében készítette munkáját. Ez utóbbi dátumot követő év /1981./ a gyülekezet 100 éves jubileuma.)

4. *A Veresegyházi baptista gyülekezet rövid története (Marsal János szolgálata előtt).* Kivonat Drenyovszki Pál lelkipásztor egyháztörténeti munkájából. E munka forrásai: Kirner A. Bertalan, Juhász István (Szada), Könczöl Imre (Veresegyház), Békehírnök 1919/216, 1923/179, 1923/302, 1925/288, 1899. évi IV. országos értekezlet jegyzőkönyve. Drenyovszki Pál e munkáját 1985 áprilisában készítette a gyülekezet 100 éves jubileuma alkalmából. A kivonatot készítette: Pálinkás Ibolya.

5. *A Kartali baptista gyülekezet rövid története (Marsal János szolgálata előtt).* Kivonat Szlepák Lajos Kartali lelkipásztor egyháztörténeti munkájából. A kivonatot készítette: Szlepák Lajos.

6. *A Rákoshegyi gyülekezet rövid története (Marsal János szolgálata előtt).* Szebeni Olivér lelkipásztor által rendelkezésre bocsátott iratok alapján összeállította: Pálinkás Ibolya. A rendelkezésre bocsátott három irat:

- Szebeni Olivér: A rákoshegyi gyülekezet története (1965.)
- Szebeni Olivér: Az első hét rákoshegyi prédikátor (2000. november hó)
- Szebeni Olivér: Adatok a rákoshegyi gyülekezet történetéből (2000. november hó)

7. *Feljegyzések Marsal János igehirdetéseiből.* „Akié a Fiú, azé az élet.” A feljegyzést - magnófelvétel alapján - készítette és stilizálta: Pálinkás Ibolya.

8. *Van-e menyegzői ruhád? Feljegyzés Marsal János bemerítési igehirdetéséről.* A feljegyzést – magnófelvétel alapján – készítette és stilizálta: Pálinkás Ibolya.

9. *Örüljünk és örvendezzünk! Feljegyzés Marsal János temetési igei szolgálata-táról.* A feljegyzést – magnófelvétel alapján – készítette és stilizálta: Pálinkás Ibolya.

NÉHÁNY JÓ TANÁCS
a gyülekezetek történetírói számára

Szebeni Olivér

Budapest, 1965.
Kézirat

Közel tizenöt éve foglalkozom a baptista történelem kutatásával. Örömmel látom, hogy a történetírásnak szinte gyülekezetenként akadnak művelői. Testvériségünk fokozódó érdeklődéssel kíséri ezt a munkát és készségesen merít erőt nagyszerű múltunkból a mai feladatokhoz.

A további kutatások eredményessége érdekében egyesek arra kértek, hogy tegyek kísérletet a vizsgálati módszerek egységesítésére. Utoljára Győri Kornél testvérünk kért meg erre. Kívánságára írtam ezt a fogalmazványt. Valószínűen nyerünk e néhány sorból eligazítást a gyülekezeti monográfiák megírásához. Szeretném közérthetően, szinte a személyes tapasztalati élmények közvetlenségével megírni ezt a tanulmányt. Adja meg Isten mindnyájunk azt az örömet, hogy széles körben kibontakozódjék missziótörténelmünk művelése.

A magam szerény tapasztalatain kívül figyelembe vettem a legkönnyebben elérhető eddigi magyar szakirodalmat. Megjegyezném még, hogy az utoljára közölt bibliográfia közel sem nyújtja az igen gazdag baptista egyháztörténelmi szakirodalom teljességét. Ennyinek az ismerete azonban feltétlenül szükséges.

Budapest, 1965. június hó

Szebeni Olivér

AZ EDDIGI BAPTISTA TÖRTÉNETÍRÁSRÓL

A könnyen megvalósítható apró műhelytitkok és tanácsok előtt néhány szóban utalnék hazai irodalmunk eddigi eredményeire. Mi ugyanis mások nyomába lépünk ezen a területen. Szükséges a korábbi eredményeket ismerni, nehogy kétszer fáradjunk olyasmieért, amit már előttünk felismertek.

Már a XVI-XVIII. század európai anabaptista gyülekezeti – különösen a hazai közösségek – igyekeztek saját történelmük megörökítésére. Az *anabaptista kódexek írása* oly élesen elüt a korabeli történetírás szemléletmódjától, hogy az már magában valóságos kultúrforradalom. Ezek a könyvek nem a „kegyelmes királyok halhatatlan tetteivel” voltak tele, még csak nem is valami „díszmagyarba öltözött” (A kifejezés Szegfű Gyulától.) idealizált életképek, hanem a hívő kézművesek élete, küzdelme, utoljára pedig saját tűzbe, vérbe fojtott tragédiája volt azokban olvasható. Az Egyetemi Könyvtárban őrzött Budapesti baptista kódexek (Az elnevezés Kirner A. Bertalantól.) és az esztergomi érseki levéltárban Szimonidesz Lajos által felkutatott újabb két habán kódex mind azt tanúsítja, hogy az anabaptista ősök komolyan foglalkoztak a históriával. Kódexeiket tartalmuk és kivitelük alapján méltán helyezték a magyarság egyetemes kulturkincsei közé.

Hazai baptista misszióink *kettős nemzeti ága* (a Meyeri német és a későbbi magyar) egyaránt írogatta saját történelmét. Igaz ugyan, hogy versengéseikhez bizonyos „elvi alapot” igyekeztek a történelemből kimutatni, de amit ők hívságos emberi érdekek következtében eltévesztettek, Isten gondviselése azt is javunkra fordította. Úgy értem ezt, hogy az elsőbbségi vitában a magyaros iskola megismertette velünk a Rottmayer vezette hívő gyülekezetek életét. Meyer Henrik és Csoják Attila történetírói munkásságát hazai szakirodalmunkban alapvetésnek tekintjük.

Különösen fellendült *dr. Somogyi Imre* irányításával végzett történetírásunk. Az ő átfogó képessége nagy eredményeket ért el. Kirner A. Bertalanra, Szabadi F. Gusztávra is termékenyítőleg hatott a lelkesítése. E munkaközösség által publikált írásokat gyülekezeteink érdeklődéssel olvasták. Szakmai téren eredményeiket egyházunkban még senki sem szárnyalta túl. Az általuk felmért terület részleteit ma jobban ismerjük, de a lényegre érintő változtatásokra nem került sor. Munkájuk nyomán a hazai baptista történetírás tudományos szintre emelkedett. Egy ideig úgy tűnt, hogy Somogyi Imre halála után senki nem bírja a megkezdett munkát tovább folytatni.

A *napjainkban* egyre-másra jubiláló gyülekeztek és közismert egyházi személyiségekhez kapcsolódó évfordulók kedvezően befolyásolják a történelmi érdeklődést. A gyülekezeti monográfiák szinte állandóan növekvő kézirat-gyűjteményt képeznek.

KORRAJZ VAGY TÖRTÉNELMI HÁTTÉR

Azt mindenki tudja, hogy semmiféle társadalmi jelenség nem áll egyedül magányos cédrusként, hanem sokoldalú *összefüggései* vannak. Ez alól a gyülekezet sem kivétel. Az itt lévő összefüggés a gyülekezet és a körülmények, illetve a világ között adódik.

Hitünk szerint a gyülekezet Isten hívása által létesül, de nem szakad el a világtól (Ján 17:15), hanem abban az emberi nemzetség egészének üdvét, javát szolgálja. Így mindjárt adódik az első fontos probléma: Meg kell ismerni azt a világot, amiben élünk.

A világ megismerése jelenti a naponkénti élet ismeretét, elemzését, de nem kötelez az utánzására. A világ a feladataink területe. Az emberiség a keresztyén szív szeretetének tárgya.

Éppen ezért nem beszélhetünk a világról bizonyos álkeresztyén szenvedéssel. A világról egyesek úgy szóltak, mint egy kép háttéréről. Megfestették a háttérrel és abból előtűntek az egyes alakok. Leginkább Munkácsy Mihály remekműveinek analógiájára csináltak mindent: éjfélete háttér, hófehér alakokkal... Mintha az emberiség gonoszsága és a hívők szentsége – egyszerű dualisztikus felfogással egy csapásra kész is lehetnének a dologgal. A komplikációkat is egyszerűen áthidalták. Idővel az új elszürkül, egyre elsötétül, végül átmázolódik teljesen. Jönnie kell a még újabbnak. Ez aztán fehérebb, mint minden eddigi. Saját mondva-csinált csodaszereik, olykor önmaguk alakja lesz a legfehérebb...

Történelmi háttér helyett a jó korrajz szükséges. Meg kell találni a kor helyes és méltányos felmérésének módját. A missziós tárgy és a kor közötti valóságos összefüggést ki kell mutatni. Ennek a korrajznak az összefüggései lehetnek olykor pozitívak és negatívak, de soha nem egyszínű feketék. Elég a protestáns egyháztörténelem és a magyarországi török hódoltság meglehetősen gyászos háttérére utalnom. Az itt meglévő összefüggés pozitív a protestánsok számára. Ugyanis így vált lehetségessé a protestánsok számára a Habsburg dinasztiával szövetséges katolicizmus feletti győzelem.

Végképpen elvetendőnek tartom a történelmi háttér ismertetett felfogását úgy is mint kifejezést, úgy is, mint vizsgálati módszert. Egyedül a korrajz alkalmazását tartom célravezetőnek, miután abból a számunkra fontos missziói eseményeket nem kell tompítani, hanem azok ily módon érthetőek lesznek. A *korrajz* igazán akkor értékes, hogyha nem összeollózott tákolmány, hanem a hívő ember jellemén áttörő felismerés, illetve becsületes és felelősségteljes helytállás a haladó hagyományok mellett, amelyekért készek voltak a régi hívők az életüket is bármikor feláldozni.

A korrajz megírása része a történetírásnak. Mégpedig nem elszigetelt, hanem a szükséges összefüggések alkalmazásával *szerves része*. A helyes korrajz érdekében igen fontos, hogy a történész rendelkezzen széleskörű ismeretekkel. Ezért kell minden iránt állandóan érdeklődnie. Ismerje legalább a könnyen rendelkezésre álló középiskolai történelmi tananyagot. Ha megszerezheti, olvassa el figyelmesen a főiskolai tananyagot is. Ne zárkózzon el az úgynevezett nagy egyházak által kiadott szakirodalomtól sem.

Sok értékes dolgot meríthetünk a korabeli szépirodalomból is. Az ilyenirányú olvasottság olykor nem is a diplomákkal, hanem a figyelmes érdeklődéssel áll egyenes arányban.

A JELENSÉG ÉS AZ OKA

A baptista közösségi élet belegyökerezik a társadalomba. Mégpedig nem idegen testként, hanem élettellenesen. Mégis olykor az átlagosan gyakorolt szokásokkal merőben ellentétes jelenségeket tapasztalhatunk hívő embereknél. Az ilyen - idegen számára érthetetlen - jelenségeket a baptista misszió *speciális jelenségének* nevezzük.

Megtehetjük, hogy ezeket a speciális jelenségeket egyszerűen rögzítjük. Már ez sem elbecsülendő fáradozás. Hiszen az idővel e jelenségek száma fokozatosan apad, a hívő és az átlagos ember közötti feszültség észrevétlenül kiegyenlítődik. Az egyházi élet szintje igazodik és felzárkózik. Ebben a nagy átértékelésben egykor élő és ható tulajdonságok közömbösülnek. Az eredeti magyar baptista arculatot visszahozhatatlanul elmossa az idő. Az élelátású történész szeme azonban meglátja a specialitásokat. Nem is elégszik meg az egyszerű megörökítéssel, hanem olykor megkeresi a jelenségek *okát* is.

Példaként hozom fel a baptisták közismert ellenszenvét a szépirodalom és némely kulturális intézmény iránt. Azt a megvetést gondolom, amelyet a két világháború között tapasztalhattunk a színház, a filmművészet iránt. Minden ilyent szigorúan tiltottak a gyülekezeti tagságnak. Közhellyé vált és vádaskodás tárgya lett az, hogy a baptisták, a művelődés ellenségei.

Elgondolkodtató, hogy a leírt *aszkezis* ellenére népszerűek voltak köreinkben egyes szépirodalmi művek (Zarándok útja, Anita, Adina levelei, Az élet titkaiból). Ezeknek a könyveknek a vallásos üzenet mellett volt regényes tartalma is. Ugyanígy megbecsülték Sztatky Dániel keskenyfilmjeit és megcsodálták Tahiban Szabadi Elemér első rádióvevő készülékét is annakidején. Sorainkban akadt egy-két zeneszerző, színész, aki érvényesítette közöttünk képességét. – Mintha mégsem akart volna a baptizmus a kultúra ellen esküdni.

Ezt a speciális jelenséget meg kell magyarázni. Különösen az említett ellentmondások miatt kell megvizsgálni a kérdést.

Megtalálható ennek is az oka. Mégpedig az akkori idők kultúrájának fertőzöttségében, amit a baptisták igen érzékenyen észleltek. Másrészt az is feltételezhető, hogy a baptisták tulajdonképpen a kultúra akkori hordozóját, a társadalmi rendet is visszautasították.

Hangsúlyoznom kell azt is, hogy a baptizmus és az akkori társadalmi rend által kisajátított kultúra nem is találhatott egymásra, hiszen a hívőket a nekik szánt sors csak örök robotra predesztinálta. Ugyan melyikünk álmodta volna, hogy napjaink művelődési lehetőségei valaha is megnyílnak ifjaink előtt?

Amint ezt az egyetlen jelenséget kellően megokoltuk, ugyanúgy önként adódó analógiák sorozata nyílik meg számunkra a többi jelenségnél. Ha azonban valaki ezt nem ismerné fel, nem baj. Majd felismeri más. Mi örökítsük meg a jelenségeket és ha mégis tudnánk rá magyarázatot, úgy ne restelkedjünk azt ki is fejezni.

Speciális jelenségeink között fel kell hívjam a *hangulati elemekre* is a figyelmet. Az ígehirdetések eredményességét nagyon befolyásolta az olyan élménysorozat, amelyeket napjainkban alig lehet tapasztalni. A történészek viszont előszeretettel jegyezgetik az eseményeket, olykor a „száraz” statisztikai adatokat és évszámokat, feledve a vonzó élmények rögzítését.

A gyülekezeti életben az élményanyag a bizonyágtételek keretében tárult fel. Nem a kis prédikációkra vagy okoskodó vitákra gondolok, hanem az isteni kegyelem személyes megtapasztalásaink megvallására. Ez a jelenség lassan szűnőben van. A fogalomba új tartalom töltődik. Bizonyágtévesnek nevezik a mozgalmi erőlködés agitációit.

Az idősebb generáció még képes megtérésének eredeti élményeit, a további lelki vezettetés és az első igehirdető személye iránti feltétel nélküli bizalom boldogító érzelmét elősorolni. A történezt a lélektan és a vallásos misztikum világából hasznosítható ismeretek segítik ezek megértésében. Röviden tehát: Rögzítsük a bizonyágtéveseket! (Jó példa erre Almási Mihály orgoványi kézirat monográfiája. Egyes részletek bőséges élményanyagot rögzítenek minden oksági következtetés nélkül.)

Egy korábbi átértékelődés során lomtárba kerülő és elítélt „*kultur-baptizmus*” jelensége iránt is több megértést kellene tanúsítani. Alaposabb elemzés után pozitív tartalommal lehetne ezt is kitölteni. Különösen akkor vezetne ez a fáradozás eredményre, ha hajlandók lennének a gátló előítéletektől egészen megszabadulni.

A HISTÓRIAI KUTATÁS ÉS A POIMENIKA

A gyakorló lelkipásztort általában olyasmi érdekli, amit szolgálatának eredményessé tétele érdekében közvetlenül lehet hasznosítani. Ezzel a felfogással párhuzamba állítható a történelmi kutatás munkája, mint hasznos és eredményes lehetőség.

Gyülekezeteinkben számos idős ember él, akiben sérelmek halmozódtak fel a gyülekezeti élet iránt. A régi pásztorokat dicsérik. Minden emléket szépnek állítanak, de a jelenről egy jó szavuk nincs. A kis zsörtölődő öregek száma nőttön nő és hiába várják egyesek, hogy az egyetértő fiatalság vidám helyeslése majdcsak elnyomja ezeket a nyögdecselő panaszokat.

Pedig az öregek hitélete, páratlan áldozatkészsége alapot vetett. Verejtékes munkával építették imaházainkat. Kenyértelen évtizedek során meghozott áldozataikkal támogatták gyülekezeteinket. Az ő lábukat előbb törte a misszióút, mint a mienket. Nekik agyaggal döngölt, sötét odú jutott, hogy mi világos és kényelmes lakásokban éljünk. – ezek után egy kis figyelmességet, egy kis megbecsülést megérdemelnének!

A történelmet kutató pásztor aprólékos munkája valósággal bearanyozza az aggok életét. Egy néhány baráti szó után valóságos kincsesbánya kapuját nyitják meg előttünk. Feltárul a baptizmus hősi múltja elbeszéléseik nyomán.

Így a történelmi kutató munka a jelennel elfoglalt lelkipásztor kezében vigasztaló, kötözgető eszközzé lehet a gyülekezet idősebb tagjai között. Én sohasem szégyelltem tőlük tanulni hamisítatlan magyar baptista paraszti teológiát. Ez a teológia, ez a morál győzedelmes volt! Sohasem elvesztegetett idő, mikor idős testvéreinket meghallgatjuk. Mindig bőséges alkalom nyílik régi jegyzőkönyvekből, írásokból a lelkipásztorkodás titkait megtanulni.

A KUTATÁS

Aki történelmet akar írni, annak több évi munkára kell számítnia. A kutató munka nem nélkülözheti a bizonylati fegyelmet és az állhatatos rendszerezést módszereinkben. A felkutatott adathalmazt úgy kell „raktározni”, hogy bármelyiket pillanatok alatt elővehessük.

Minden adatot fel kell jegyezni. A feljegyzéseket gondosan kell elrendezni és akkor nem érnek a különböző feladatok váratlanul.

A rendszerezés két nyilvántartásra oszlik: *személyi és helységnyilvántartásra*. Mindkét nyilvántartást egyszerűen betűsorosan kell vezetni és szükségnek megfelelően áthivatkozásokkal kell ellátni.

A felvett adatokat eredeti példányokban vagy saját feljegyzéseink szerint helyezzük a megfelelő nyilvántartásba. Mindig egy személy vagy egy helységnév által került a nyilvántartásba az adat. Ha saját magunk vettük fel az adatokat, akkor azt jegyzőkönyvhöz hasonlóan készítjük. Azután az *adatszolgáltató* és az adatszolgáltatás *tárgya* szerint kerüljenek feljegyzéseink a nyilvántartásba.

Pl. Meyer Henrik anyakönyvből kijegyeztük Udvarnoki András bemelegítésének adatait: Budapest, 1883. Április 22. Ezt három helyre is lerakhatjuk. A személyi nyilvántartásban Meyer Henrik neve alatt, mint aki a bemelegítést végezte, Udvarnoki András neve alatt, mint aki bemelegített és Budapest címszónál a helységnévtárban.

Ugyanígy kerül raktárba minden fénykép, kisebb terjedelmű nyomtatvány és levél. Nagyobb terjedelmű könyveket, reliquiákat (pl. egy hangszer) más kisebb gyűjteményes rendbe szedünk és külön sorszámozott *lettárban* tartjuk nyilván. Az ilyen felsorolásnak is meg kell csinálni a szükséges áthivatkozását a személy- illetve helységnévjegyzékbe. Személynevek gyanánt kezeltem én az árvaházat és más hasonló intézményeket, jogi személyhez hasonlóan. A Békehírnököt és más időszakos folyóiratokat teljesen külön gyűjtöttem időrendben.

Az adatszolgáltatási feljegyzésekről már említettem, hogy jegyzőkönyvi módszerekkel készítjük. Kerüljön rá a lapra a felvétel helye, ideje, az adatszolgáltatás minden személyi adata. Írjuk le azt is, hogy mi a véleményünk az adatszolgáltató hitele tekintetében. Az adatokat írjuk egyszerűen úgy, ahogy az adatszolgáltató felsorolja. A felvevő történész aláírása igazolja a lehetőleg olvashatóan, tintával írott adatokat. Minden egyes ilyen lapnak legyen *külzete*. Ezt a régi kérvényekhez hasonlóan írjuk.

A *külzet felső bal sarkában* tüntessük fel az adatszolgáltató nevét, kiemelt betűkkel, kétszer aláhúzva. Ennek a névnek alapján kerül a lap a betűsoros személynév-nyilvántartásba. A lap közepére kerül az adatszolgáltatás *másodlagos* jellemzője egyszer aláhúzva. Alatta minden fontosnak ítélt adat kisebb betűkkel.

Minden adatfelvételnél jelezzük az adatok forrását. Ha nyomtatott könyvből és ma is élő szerzőtől vettük *forrásunkat*, illik a kiadót és a szerzőt előzetesen megkeresni, különösen akkor, ha magunk is sajtó alá készítjük munkánkat. A szerző és a kiadó esetleges igényét ki kell elégíteni. A régebbi forrásmunkákra hivatkozni kell. A hivatkozás tartalmazza az író nevét, a kiadvány címét, jellegét, a kiadás idejét, helyét. Utoljára a hivatkozott helyzet a pontos lapszámát. A hivatkozási adatokat ellenőrizzük.

A jó történész nem plágiummal, hanem szorgos munkával öregbíti hírnevét. Szellemi tulajdont elorozni ugyanolyan bűn, mint pénzt lopni.

AZ ELRENDEZÉS

Amikor a felhalmozott kutatási anyag rendbe szedve készen áll, témánk is kellően fűt minket, az írásra, hozzá kell fogni az elrendezéshez. Olyan vázlatot kell készíteni, amely a könyvek tartalomjegyzékéhez vagy a prédikáció vázlatához hasonló.

Mindenki egyénisége és képessége alapján végzi ezeket a munkafolyamatokat. Érdeemes lenne meglátni egyszer a legnevesebb kutatók kéziratát. Mennyi adat, sok száz oldalnyi feljegyzés rendezése után születtek meg a nevezetes kiadványok. Meyer szépen rendezett kéziratai egy egész szekrényt töltenek meg. Csopják könyveinek kézirati anyaga is tekintélyes. Szimonidesz Lajos kéziratai egy mázsát is kitesznek. Ezek a kéziratok megőrizték a szerző minden gondolatát. Egy jó kutató számára egy ilyen kézirat többet mond, mint maga a nyomtatott könyv.

A legegyszerűbb elrendezés a **kronológia**.

A gyűjtött adatok alapján, azok összehangolásával írjuk meg az eseményeket időrendben. Az időrendi felsorolást tagoltta teszi, hogyha **korszak**okat határolunk el. A gyülekezeti monográfiáknál az egyes korszakok nem a lelkipásztorok személye által különüljenek el, hanem általánosabb vonások által. Pl. Az úttörés kora, A szerveződés, Az imaházépület felépülése, Esetleges újabb imaházépítések stb.

Nagy, világtörténelmi határkövek közé is beilleszthetjük témánkat. Különösen akkor, ha azok befolyásolták a gyülekezeti életet. Jó példa erre a Wesselényi utcai gyülekezet kiállításának beosztása 1963-ban. A gyülekezet életét a két világháború három korszakra tagolta. A gyülekezet taglétszámát végzetesen befolyásolta a második világháború.

Témánk hordozója a stílus. A legnagyobb témát is elronthatja és az egyszerűbbet is érdekessé teheti a stílus. Ezért nem lehetünk közömbösek írásmódunk „mikéntje” iránt. Sem.

Az irodalmi stílus nem terem magától. Jó írók olvasása és fegyelmezett, tervszerű munka által sajátítható el. – Mi tagadás, ezen a téren is tanulhatunk eleinktől. Úgy érzem, ma kevesebb közöttünk a jó stílusú szónok, mint a régebbi idők falusi gyülekezeteiben volt. – Szerencsénkre az írás nem szónoklat, itt nincs szerepe a megjelenítésnek, a hangszíneknek, a hangsúlyoknak, de annál inkább meggondolandó minden sor, amit leírunk. Különösen áll ez arra a felelősségre, amit írásműben vállalunk magunkra.

Az érthető, magyaros stílus ellenőrzése igen fontos feladat. Írásunkat tehát olvassuk el, lehetőleg hangosan. Ne tartsuk írásunkat a készítés alatt sem titokban. Kérjük ki mások véleményét. Ha véglegesen elégedetlenek vagyunk saját stílusunkkal, kérjük fel valakit **lektor**álásra. A lektor pedig jobb szolgálatot tesz nekünk, hogyha bírál, mintha dicsér. Ne várjunk ömlengéseket a lektortól, de köszönjük meg neki a legélesebb kritikát is. A bölcs ember mindig elfogadja a kritikát és okul belőle még akkor is, hogyha ellenséges előítéletekből fakadt. Az önérzetes ember rossz történész és még rosszabb hívő.

Ha történetírónk gyülekezeti tag vagy előjáró, első lektora a pásztor legyen. Az ő véleményét el kell fogadnia! Ugyanakkor a készülő fogalmazványt a pásztor is olvastassa el szélesebb körben. Az esetleg így kialakuló viták sok homályos dolgot képesek tisztázni.

Írásunk stílusa ne legyen polémikus, hanem a jellegzetes zamat kialakítása mellett tükrözze korunk nagy keresztyén gondolatát az ökumenikát (felekezetiességen felüli testvériességet).

A TÖRTÉNETÍRÓ KÍSÉRTÉSEI

1./ Indokolatlan aggodalom

A missziói aktivitás évtizedeiben minden erő a fejlesztésre irányult, ezért a történetírástól a figyelem elterelődött. Később a látszat megtartása érdekében azt vélték egyesek, hogy a történelmi és elemző magatartás gátolja a missziói lendületet. A „jelennek élő” testvérkéink leszólták azokat, akik hithőseiket megbecsülték. Azt mondta egyikük, hogy aki mindig öseivel dicsekedik, olyan, mint a krumpli, kincsei mind a földben vannak.

Mások azért hallgattak a múltról, mert úgy vélték, hogy Isten dicsőségét csorbítanánk, ha az emberi eszközöknek emléket állítanánk.

Természetesen a Szentírás nem igazolja sem a cinikus gúnyolódókat, sem az indokolatlan aggodókat. A Biblia is jórészen történelmet ír meg. Az úgynevezett történelmi könyvek terjedelme mutatja, hogy a szentírók történelmi érdeklődése milyen jelentős.

A hitben előttünk járók bizonyágtevését a Zsidókhoz írt levél (13:7) követendő példaként állítja elénk. Elöljáróink iránti köteles tiszteletünket (1Thes 5:12-13) és általában a hálaadást az Ige tételesen előírja (5Móz 8:2). Az eddig tartott történelmi hálaadó-istentiszteletek gazdag és építő textuáriuma mutatja, hogy Istennek tetsző dolog a mi munkánk. Álljon elénk néhány Ige bizonyágul: Jer sir 3:20-24, Préd 3:14-15, Zsid 11:37-38a.

Nem követ el tehát semmiféle „bünt” a mai történetíró, legfeljebb a mélyebb (és igazabb!) gyökerek feltárása közben helyes önismeretre döbbsent. Meggátol abban, hogy önmagunkat túl nagyra becsüljük. Ilyesmitől pedig egyetlen alázatos hívő ember sem vonja el magát.

2./ Túltengő baptista öntudat

A történetírás nem ad helyet vitafórumoknak. Őrizzük meg és becsüljük meg a közösségünket, de harcba lendülni és emberi indulattal Isten országát építeni nem érdemes.

A mi közösségünk a vallásszabadságot nem csak a maga érdekében tartotta szükségesnek. Mindenkor a mások hitnézetének szabadsága és megbecsülése mellé sorakozott fel. A baptista nézet erejét és csorbíthatatlanságát bizonyítja ez. Ezért nem kell nekünk sem becsülni más vallásfelekezetet.

3./ Nem a történetíró a főhős

Olykor elveszti néhány történész a szerénység illendő tulajdonságát és írásában önmagát kezdi dicsőíteni. Tetteinek értékét, személyének becsét és még valóságos érdemeit is elhomályosítja ezzel a cselekedetével. Jó, ha személyünk jelentőségére mások jönnek rá előbb, mint önmagunk. – Emlékezzünk a magyar történetírás egyik klasszikusára Anonymusra, akinek művét világszerte ismerik, de a nevét még nem bírták kideríteni.

4./ Egyszempontúság

A történetírás mindig valamilyen magasabbrendű elméletnek volt a szolgája. Vallom, hogy nincsen pártatlan történelem. Mégis úgy vagyok vele, hogy a történetírásnak nem szabad teljesen egy szempont szerint válogatnia.

Egyszempontúság az a tünet, amely az egész vizsgálandó anyagot egyetlen kíváncsiság igénye alá veti. Hogyha ez éppen valami idegen, közösségünk egységét kockáztató szellemi import, különösen veszélyes. De még jámbor törekvések érdekében sem illik nézőpontunkat leszűkíteni, mert ki biztosít arról, hogy mindenkit csak az érdekel majd, ami minket érdekelt?

5./ Kriminológiai gyűjtemény

A baptizmusnak is vannak árnyoldalai. Éppen ezért nem ítélgethetjük a környezetünket. A hibák, erkölcsi botlások, bűnök és egyéb csemcségek azonban ne kerüljenek hófehér lapjainkra. Ami felett jobb érzésű ember szégyenkezik, azt ne tűzzük tollunk hegyére. – Aki azt hiszi, hogy ezzel szolgálja az igazságot, az e magasabbrendű eszményképet a sertések és békák szintjére alacsonyítja.

6./ Mi a jutalmunk érte?

Ezt a kérdést szorgos munkánk után joggal felvethetjük magunk előtt. Bizonyoságot tehetek arról, hogy sem nekem, sem tiszteletreméltó szakmai elődeinknek nem adott dús honoráriumot soha az olvasótábor. Mégis írtak és írnak azok, akik ezt küldetésüknek érzik.

Isten népének írunk. Szinte együtt dolgozunk a mennyei könyvek hű és igaz jegyzetítőivel (Jel 20:11-12). Azt hiszem, hogyha valaki, úgy éppen a mi Urunk és Istenünk az, aki leginkább méltatja a mi fáradozásunkat. Ha mégis akadna valaki, aki megjutalmazásról szóló ígérettel kecsegtetne minket, még ő sem vásárolja meg tollunkat és képességeinket.

Javasolt bibliográfia

Csopják Attila: Egyháztörténet. Budapest, 1922.

Képek a magyarországi baptista misszió történetéből. Budapest, 1928.

Kirner A. Bertalan: A nagylévárdi baptisták. Budapest, 1937.

Budapesti baptista kódexek. Békés, 1942

Fischer András. Budapest, 1940

Baptista krónika. Budapest, 1935.

Dr. Somogyi Imre: A vallásszabadság és a baptisták. Budapest

Baptista ősök

Emléklapok I és II. Budapest, 1948.

Udvarnoki Béla dr.: Kik a baptisták? Nagyvárad, 1945.

Békehírnök, a Baptista Egyház lapja, 1963. évfolyam jubileumi cikksorozat.

Szebeni Olivér: Gyülekezeti centenáriumok elé (Békehírnök, 1969. Augusztus (15-16.sz.))

„A magyarországi baptizmus korai kezdetét 1846-ra teszik. Egyházunk készül az 1971-ban sorra kerülő 125 éves jubileumra. A „korai kezdet” kifejezésen azt értjük, hogy az első úttörők, Rottmayer János és társai által alapított és eredményesen működő pesti és kolozsvári gyülekezetek nem maradtak fenn véglegesen. Ezért többen úgy vélekedtek, hogy a hazai baptizmus kezdetének 1873 tekintendő. Innen számították huszonegy éve a jubileumi 75-ik esztendő, hat éve pedig a kilencvenegyedik ünnepi évet. Ez utóbbi során a Békehírnökben egész éven át történelmi tárgyú írásokat közöltek.

Az első, máig is fennálló budapesti baptista gyülekezet 1847-ben keletkezett... A következő két gyülekezet pedig a hazánk területén kívül található Nagyszalonta és Újvidék. A negyedik, egyik legtekintélyesebb múlttal rendelkező magyar baptista gyülekezet Berettyóújfaluban, a Lisztes fivérek szülőföldjén van. Itt alapította meg 1877-ben a baptista gyülekezetet Novák Antal, akit még Rottmayer János 'bevezetett a hitgazságokba'...

... Sajnos egyes községekben már csak a múlttól lehet beszélni, mert megöregedtek a tagok, elköltöztek az ifjak, elavultak a régi imaházak. Vannak azonban megújuló és újra fellendülő gyülekezeteink is.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a centenárium közeledtével minden gyülekezet számára adva van egy roppant tanulságos belmissziói mérleg elkészítésének lehetősége. A történetíróknak nemcsak az a kizárólagos feladatuk, hogy egyesekről dicskoszorus portrét vagy ünnepi gyülekezeti hangulathoz kellő programokat készítsenek. *Munkájukhoz az évtizedek eseményeinek higgadt, alapos felmérése, általános érvényű tanulságok kimondása is hozzátartoznék. Az elemző indoklást, összefüggéseket kereső egyháztörténetírás komoly felmérésekre és megdönthetetlen törvényszerűségekre juthat, ennyi évtized után.*

Csak a teljes Szentírás szellemében vezetett baptista gyülekezetek testvéri közössége állta az idők viharát. Az egyénieskedő, élményekre, emberi tapasztalatokra épített szubjektivizmus nem bizonyult szilárd alapnak. Fövényre építettek azok a prédikátorok, akikben nem volt hitelvi határozottság. Az elmúlt negyven év alatt sok száz hívó ember, néhol pedig teljes gyülekezetek estek áldozatul ennek a bizonytalanságnak. Nem pótolhatta a kiesetteket az erőlködő, minden áron fokozott tagtoborzás...

...Közösségünkben új teológiai látás alapján át kellett értékelni a korábbi teljességgel bűnös, beteg világról alkotott nézeteket. Fel kellett ismerni e világban Isten szeretetének tárgyát, hogy sóvá és világossággá válhassunk benne. Ennek kapcsán vált lehetővé a társadalmi passzivitás felszámolása. A mai baptista emberek jóindulatú, tevékeny tagjai lehetnek hazánk társadalmának. Lelkipásztoraink olyan gyülekezeti közvéleményt alakíthatnak ki, amely kellő teológiai felismerések alapján hitben vállalhatják az emberiség egyetemes érdekében végzett jó szolgálatokat. Ez az új, korszerű, ökumenikus gondolkodás a protestáns testvéregyházakban jelentkezett először, de ma már a vatikáni kör haladó gondolkodású klérikusait is jellemzi. Az egész emberiség – hívők és más jóakarató emberek – általános összefogására van szükség ahhoz, hogy megakadályozzák az emberiséget veszélyeztető katasztrófa kirobbantását.

Nem jogcímet akarunk ebből kovácsolni felekezetünk javára, hanem vállalni szeretnénk a szolgálat feladatát, amire mesterünk az Úr Jézus Krisztus szava figyelmeztet minket: '... én oly vagyok közöttetek, mint aki szolgál.' (Luk 22:27)